

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta pedagogická

DIPLOMOVÁ PRÁCE

**FENOLOGICKÉ POJETÍ VZDĚLÁVACÍ
OBLASTI „ČLOVĚK A JEHO SVĚT“ A JEHO
VYUŽITÍ VE VYUČOVÁNÍ**

Autor: Vladislav Michl

Vedoucí diplomové práce: Doc. PaedDr. Ladislav Podroužek, Ph.D.

2013

ANOTACE CZ:

Předkládaná diplomová práce se zabývá využitím fenologického pojetí ve vyučování vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“. V části teoretické jsem analyzoval předměty o přírodě a společnosti na prvním stupni ZŠ a vymezil pojmy Rámcově vzdělávacího programu. V části praktické jsou rozpracována témata na základě fenologického pojetí, ukázky vycházek a projektů.

ANOTACE EN:

This diploma theses deals with application of phenological approach in teaching of educational area „Humans and their World“. In theoretical part subjects about nature and society at the lower primary school are analysed and terms from the Framework Educational Programme for Basic Education are defined. In practical part topics based on phenological approach, examples of rambles and projects are elaborated.

Klíčová slova CZ:

Fenologie, fenologický přístup, Prvouka, Přírodověda, vzdělávací oblast Člověk a jeho svět, Rámcově vzdělávací program, kompetence, projekty, vycházky, pracovní listy.

Klíčová slova EN:

Phenology, Phenological approach, natural science, educational area Humans and their World, the Framework Educational Programme for Basic Education, competencies, projects, ramble, worksheets

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Vladislav MICHL**
Osobní číslo: **P04276**
Studijní program: **M7503 Učitelství pro základní školy**
Studijní obor: **Učitelství pro 1. stupeň ZŠ**
Název tématu: **Fenologické pojetí vzdělávací oblasti "Člověk a jeho svět"
a jeho využití ve vyučování**
Zadávající katedra: **Katedra biologie**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

1. Sběr a studium literatury
2. Analýza pojetí předmětů o přírodě a společnosti v primární škole
3. Tvorba ŠVP se zaměřením na fenologické pojetí vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět
4. Rozpracování ŠVP ZV do vzdělávacích období a do jednotlivých ročníků primární školy
5. Ukázky rozpracování témat vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět s využitím fenologického přístupu
6. Projekty
7. Vycházky
8. Pracovní listy
9. Závěr

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

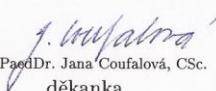
Seznam odborné literatury:

- Altmann, A.: Organizační formy výuky biologií. PVVŠ, XXIX, 1976,
Altmann, A.: Srovnávání ve výuce přírodopisu a biologií II. PVVŠ, XXXV, 1981
Altmann, A.: Přírodniny ve vyučování přírodopisu a biologií. Praha, SPN, 1969
Badegruber, B.: Otevřené vyučování ve 28 krocích. Praha, Portál, 1994
Bennett, J. et al.: Nápadny pro přírodovědce. Praha, Portál, 1996
Blížkovský, B.: Celistvé a otevřené pojetí výchovy. Brno, PedF MU, 1994
Byčkovský, P.: Vymezení výukových cílů - předpoklad řízení výuky. Vysoká škola, 28, 1980, č.5
Filová, H. et al.: Vybrané kapitoly z obecné didaktiky. Brno, PedF MU, 1996
GFEN: Alternativní didaktické postupy, Praha, UK, 1991
Helus, Z.: Pojetí žáka a perspektivy osobnosti, Praha, SPN, 1982
Horník, F. et al.: Vybrané kapitoly z didaktiky biologie. Praha, SPN, 1988
Houška, T.: Škola jako hra. Praha, Houška, 1993
Kahleová, J. et al.: Přírodověda na pionýrském táboře. Praha, ÚDPN JF, 1984
Kovalíková, S.: Integrovaná tematická výuka. Kroměříž, Spirála, 1995
Kuriacou, Ch.: Klíčové dovednosti učitele. Praha, Portál, 1996
Podroužek, L.: Didaktika prvouky a přírodovědy pro primární školu. Dobrá Voda, POLS, 2003
Podroužek, L.: Integrovaná výuka na základní škole. Plzeň, FRAUS, 2002
Průcha, J. et al.: Pedagogický slovník. Praha, Portál, 1995

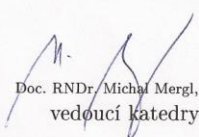
Vedoucí diplomové práce: **Doc. PaedDr. Ladislav Podroužek, Ph.D.**
Katedra pedagogiky

Datum zadání diplomové práce: **7. prosince 2007**

Termín odevzdání diplomové práce: **31. března 2009**

Doc. PaedDr. Jana Coufalová, CSc.
děkanka

Doc. RNDr. Michal Mergl, CSc.
vedoucí katedry

V Plzni dne 31. ledna 2008

Poděkování

Děkuji panu Doc. PaedDr. Ladislavu Podroužkovi, Ph. D., za vedení mé diplomové práce, cenné rady, připomínky a především za projevenou ochotu a vstřícnost. Rovněž děkuji své rodině za podporu a trpělivost.

P r o h l a š u j i,

že jsem předloženou diplomovou prací vypracoval samostatně a všechny citace a prameny řádně vyznačil v textu. Veškerou použitou literaturu a podkladové materiály uvádím v příloženém seznamu literatury. Současně souhlasím s tím, aby tato práce byla zpřístupněna v knihovně ZČU a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem.

V Plzni, dne 29.3.2013

.....

vlastnoruční podpis

OBSAH	7
ÚVOD	9
1 FENOLOGIE	11
2 ANALÝZA POJETÍ PŘEDMĚTŮ O PŘÍRODĚ A SPOLEČNOSTI	
V PRIMÁRNÍ ŠKOLE	12
2.1 Předmět prvouka	12
2.1.1 Pojetí prvouky v primární škole.....	12
2.1.2 Cíle v oblasti dovedností a schopností.....	14
2.2 Předmět přírodověda	14
2.2.1 Pojetí přírodovědy v primární škole	15
2.2.2 Cíle v oblasti dovedností a schopností.....	15
3 VZDĚLÁVACÍ OBLAST „Člověk a jeho svět“	17
3.1 Vymezení pojmů RVP ZV vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“	17
3.2 Náplň vzdělávací oblasti	17
3.3 Rozvoj klíčových kompetencí ve vzdělávací oblasti	18
3.4 Tematické okruhy vzdělávací oblasti.....	18
4 PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ	21
4.1 Význam pojmu projektového vyučování	21
4.2 Pozitivní a negativní aspekty projektové výuky	21
4.2.1 Analýza předností projektové výuky	22
4.2.2 Analýza úskalí projektové výuky	22
4.3 Typologie projektů	23
4.3.1 Kritérium průvodce navrhovatele	23
4.3.2 Kritérium času.....	24
4.3.3 Kritérium počtu zúčastněných	24
4.4 Fáze projektové výuky	25
4.4.1 Plánování projektu	25
4.4.2 Realizace projektu.....	25
4.4.3 Prezentace projektu	25
4.4.4 Hodnocení projektu.....	26
5 TVORBA ŠVP SE ZAMĚŘENÍM NA FENOLOGICKÉ POJETÍ	27
Seznam tabulek:	27

6	ROZPRACOVÁNÍ TÉMAT VZDĚLÁVACÍ OBLASTI ČLOVĚK A JEHO SVĚT	75
6.1	Vycházky.....	95
6.1.1	Vycházka do zahrádek a okolí	95
6.1.2	Vycházka k vodní nádrži	97
6.1.3	Pozorování podzimní přírody	99
6.1.4	Vycházka do zimní přírody.....	100
6.2	Pracovní listy k rozpracovaným tématům.....	103
6.2.1	Jaro.....	104
6.2.2	Léto	107
6.2.3	Podzim	109
6.2.4	Zima	111
6.3	Projekty k rozpracovaným tématům	113
6.3.1	Projekt „Jaro v Evropě“	113
6.3.2	Projekt „Voda“	119
6.3.3	Projekt „Podzim na poli“	127
6.3.4	Projekt „Zima v Podbořanech“	133
7	ZÁVĚR	145
8	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	146
9	SEZNAM PŘÍLOH	149

ÚVOD

Člověk se vzdaluje od přírody díky rozvinuté technické civilizaci, která mu přináší výhody a nové možnosti. Zapomíná, že přírodní zákony je třeba respektovat, pokud chce zachovat životní prostředí nejen pro sebe, ale i pro své potomky. Je navíc alarmující, že dítě dá přednost pobytu ve svém pokoji se svítícím monitorem před vycházkou do přírody prozářené sluncem.

Abychom byli schopni v přírodě pobývat a chránit ji, musíme pochopit její zákonitosti a poznat jednotlivé části, tedy přírodu živou i neživou. Při bližším zkoumání zjistíme, jak vše na sebe navazuje a jak se živé organismy přizpůsobují životním podmínkám. Do tohoto systému samozřejmě zapadá člověk nejen jako vrchol celé potravní pyramidy, ale i svým taxonomickým označením *Homo sapiens*, člověk moudrý. Pokud se chce jako moudrý chovat, vracet postupně přírodě narušenou rovnováhu, musí začít cíleným působením v primárním školství. Je-li dítě vedeno svými učiteli a vychovateli tak, aby přirozeně a nenásilně vnímalo všechny zákonitosti přírody v jejich fenologických fázích, skýtá se naděje, že nic není ztraceno.

Důvod k výběru tématu předkládané diplomové práce byl podpořen mým názorem na řešení problematiky vzdělávání prvouky a přírodovědy ve škole, ve které působím. Při tvorbě tematických plánů a následných pravidelných schůzkách často diskutujeme s kolegy o tom, jakou formou naplnit očekávané výstupy. Jsem přesvědčen, že pro snadnější pochopení a poznávání jednotlivých vztahů a souvislostí v přírodě je fenologický přístup neoptimálnější. Zároveň se nabízí otázka, zda je přírodovědným předmětům v primární škole věnována dostatečná pozornost.

Při psaní předkládané práce jsem využil současnou nabídku knižních publikací, odborných článků z pedagogického tisku a podkladů z archivu školy. Stěžejními publikacemi byly materiály Podroužka, který se problematikou vzdělávání primárního školství s využitím fenologického pozorování zabývá.

V první části své práce jsem analyzoval předměty o přírodě a společnosti v primární škole. Soustředil jsem se na cíle v oblasti dovedností a schopností. Ve vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“ jsem vymezil pojmy Rámcově vzdělávacího

programu a zmapoval rozvoj klíčových kompetencí. V další části je vyzdvižen význam projektového vyučování z pohledu pozitivních a negativních aspektů. Popsal jsem typologii projektu v závislosti na daných kritériích a následné rozfázování projektové výuky na plánování, realizaci, prezentaci a hodnocení. V praktické části jsou rozpracována témata na základě fenologického pojetí, podpořena vycházkami. Každé roční období představuje pracovní listy a projekty.

1 FENOLOGIE

Strukturovat a koncipovat prvouku a přírodovědu v závislosti na změnách přírody během roku znamená pojmout tyto výukové předměty fenologicky.

„Fenologie je nauka, která zkoumá závislost životních projevů rostlin a živočichů na změnách počasí během roku. Zkoumání zákonitostí vývoje přírody během roku a dlouhodobá pozorování umožňují vzájemné srovnávání zaznamenaných výsledků“.
(Podroužek, Jůza, 2004, s. 100)

Život člověka a jeho hospodaření jsou ovlivňovány změnami v přírodě v závislosti na počasí. Proto již od pradávna jsou tato pozorování člověkem zaznamenávána a prakticky využívána v jeho prospěch. Tyto dlouholeté zkušenosti jsou vyjádřeny v pranostikách, které ačkoli nemají všeobecnou platnost, díky ústnímu podání se předávají z generace na generaci. Známými průpovídkami jsou např. „Na svatého Jiří, vylézají hadi a štíři“ – 24. duben, „Svatá Anna, chladna z rána“ – 26. Května.

Fenologickým pojetím nám je tedy usnadněn výklad skutečností a zákonitostí dějících se v přírodě.

2 ANALÝZA POJETÍ PŘEDMĚTŮ O PŘÍRODĚ A SPOLEČNOSTI V PRIMÁRNÍ ŠKOLE

2.1 Předmět prvouka

K analýze tohoto předmětu jsem přistoupil na základě svého přesvědčení, že vedle trivia, které tvoří bez diskuzí základ lidské vzdělanosti, nelze opomínat stejnou důležitost prvouky právě proto, že vychází z přirozenosti člověka: dítě od mala vnímá přírodní zákony, rozlišuje roční období a nechává se touto přirozeností vést. Je nutné kvalifikovaně, odborně a cílevědomě na tyto přirozené momenty navázat a dále je rozvíjet.

2.1.1 Pojetí prvouky v primární škole

Prvouka je zařazena jako učební předmět, obracející pozornost dětí na svět kolem nich, který plyne podle přírodních zákonitostí v rámci ročních období – jaro, léto, podzim a zima. Je tedy mnohem jednodušší předkládat dětem nové informace na základě toho, co mohou samy bezprostředně pozorovat, osahat si a vlastně být součástí – stromy kvetou, přinášejí plody, listí opadá a nastane vegetační klid. Zvolením vhodných vyučovacích metod se dítě dostane do přímých vztahů s živou i neživou přírodou. Není nic jednoduššího, než aby byla probraná látka doplněna o vycházku do přírody, kde si žák informace, které se k němu dostaly ve třídě, ověří ve skutečnosti.

Prvouka, jako syntetický předmět vzdělávání nejmladší kategorie základního školství je počátečním bodem, od kterého se odvíjí veškeré další žití malého školáka. Jednotlivé náměty jsou bezprostředně propojeny nejen vzájemně, ale i odrážejí každodenní činnost dítěte. Je na učiteli, aby vybral a podle svého nejlepšího vědomí a svědomí sestavil témata programu vzdělávání opíraje se o své zkušenosti. Zároveň je učitelem vytvářeno klima důvěry a pohody, které umožní žákům ověřit si poznatky v praxi. Dává podněty k tomu, aby svět byl objevován dětskýma očima, aby osobní problémy byly dětmi prezentovány a společně řešeny.

K podpoře osvojení učiva jsou využívány různé činnosti a hry – uplatňujeme především metody pozorování, pojmenování a porovnávání. Všechny tyto skutečnosti se jsou zachyceny ve výtvorech a názorech, které je možné dále rozvíjet v modelových hrách. Žákům je učitelem umožněno vzájemně si vyměňovat zážitky, sám je pak doplní a rozvine.

Rozčlenit učivo prvouky je žádoucí v závislosti na ročním cyklu, což v praxi znamená důsledně členit v rámci fenologických období. Příroda fauny i flóry, zároveň však i člověk sám o sobě proměnami v jednotlivých obdobích prochází. Tím, že se jí snaží porozumět a žít v ní, chápe, že je ji třeba chránit.

Jakmile se dítě stane školákem, musí si ujasnit, které poznatky jsou mu již známy. Těmi je třeba začít – tématem rodiny, domova a obce, ve které žije.

S denním režimem vyvstanou otázky osobní hygieny, zdraví, prevence nemocí, trávení volného času a osobní bezpečí. Je třeba dítě vést od jednoduchých, známých a konkrétních zákonitostí k obecným, k vyvozování závěru v návaznosti na témata méně známá.

Prvouka oplývá vazbami a přesahy k ostatním předmětům, čímž se osobnost žáka rozvíjí dovednostmi, vědomostmi a postoji jak k přírodě, tak i ke společnosti. V dítěti probudíme kladný vztah ke vzdělání, přátelskému vztahu ke spolužákům i učiteli. Pochopí, které formy chování jsou nežádoucí, a odhalí, že násilí a jevy s ním spojené by neměli mít místo ve vyspělé civilizované společnosti. Bude motivováno k tomu, aby se samo chovalo správně a vytvářelo si pozitivní vztah ke svému okolí, k přírodě i k lidem. Bude prosazovat, aby si slabí jedinci, staří a postižení lidé, malé děti a těhotné ženy zasloužili naši pozornost.

Prvouka má tedy nezastupnou roli výchovnou se získáním návyků systematické práce. V novém prostředí kolektivní spolupráce dítě srovnává své výkony s výkony spolužáků, osvojuje si princip spolupráce, snahu domluvit se, prosadit se, či se podřídit.

Postupně se učivo rozšiřuje o okolí domova a školy. Příroda se v průběhu roku mění a my společně zkoumáme, co je toho příčinou, a jak se jednotlivé složky biosféry ovlivňují a propojují.

2.1.2 Cíle v oblasti dovedností a schopností

Aby si dítě plnilo základní školní povinnosti, musí k tomu mít své podmínky – pracovní místo, pomůcky a klidné rodinné zázemí. Zde je role vhodného rodinného prostředí nezastupitelná. Dítě má cítit podporu v nejbližším okolí, zvláště pokud se mu nedaří splnit zadané úkoly. Spolupráce rodiny a školy vytváří předpoklad k osvojení základních forem společenského styku. Na tyto obecné náležitosti navazují praktické dovednosti a schopnosti. Dítě zná svoji adresu bydliště a školy. Při pohybu v obci dodržuje dopravní kázeň, řídí se pravidly pro chodce a připravuje se na roli cyklisty. Jako civilizovaný člověk provádí základní úkony osobní hygieny, umí správně pojmenovat části svého těla. Osvojí si základy první pomoci, přiloží na ránu náplast a jednoduchý obvaz, změří si teplotu. Orientuje se v čase (kalendáře, hodiny). Pozoruje jevy v přírodě v závislosti na ročních obdobích. Tato pozorování jednoduchým způsobem sděluje, a to tak, že zapisuje počasí pomocí dohodnutých značek. Vedle jednoduchých měřících přístrojů používá lupu a je schopen pořídit jednoduchý náčrt pozorování. Dle instrukcí učitele provede jednoduchý pokus a vyhodnotí závěry. Dokáže pečovat o pokojové květiny, v zimním období přikrmuje ptactvo, při zimních vycházkách spolupracuje s myslivci při dokrmování lesní zvěře. Všechny tyto dovednosti jsou osvojovány nejlépe formou hry (Podroužek, 2003).

2.2 Předmět přírodověda

Podobně jako u předmětu prvouka je třeba se zamyslet nad tím, jakou formou, metodami a celkovým přístupem dále děti vzděláváme v přírodovědné oblasti. Je dětem poskytován prostor k tomu, aby samy pozorovaly, analyzovaly a vyhodnocovaly jevy probíhající v přírodě? Mají dostatečný impulz ke všem těmto empirickým metodám? V praktické části diplomové práce jsem se pokusil této problematice věnovat více pozornosti.

2.2.1 Pojetí přírodovědy v primární škole

Přírodověda vychází z již nabytých poznatků předmětu prvouka v prvním období primární školy. Organicky navazuje svým obsahem na učivo probírané v 1. – 3. ročníku. S ohledem na vývoj dítěte, které již zvládlo první období, rozšiřujeme tematické okruhy o neživou přírodu a zařazujeme počátky odborné terminologie. Obsah předmětu je členěn na tematické celky, ve kterých převažuje určitý specifický pohled na vybrané přírodní vědy, např. pohled fyzikální, astronomický, botanický, zoologický, mineralogický. Vzhledem k tomu, že hlavní součástí tohoto předmětu je zkoumání přírody, mnohem lépe se uplatňuje sezónní princip, kdy od tematických celků rozmanitosti přírody postupujeme od pozorování ke zhodnocení a formulování závěru. Činnostní okruhy nejsou povinné, jejich volba závisí na konkrétních podmínkách školy, vybavení pomůckami a zkušenostech vyučujícího. Žák především pozoruje, srovnává a je součástí modelových situací. Je inspirován vlastními zkušenostmi z domova, trávením volného času, vzájemnou komunikací s vrstevníky. Část výuky může být realizována přímo v terénu, ovšem to opět souvisí s vybavením a podmínkami školy (školní zahrada, učebny v přírodě, lokalita školy – zoo parky, botanické zahrady).

Žákům je umožněno spojovat osvojené poznatky s dovednostmi. Má dostatek příležitostí k tomu, aby získal základní vědomosti o přírodě, poznal základní jevy, zkoumal souvislosti mezi organismy navzájem, mezi organismy a prostředím. S pomocí učitele rozvíjí své schopnosti, ale i samostatně poznává, pozoruje a řeší přiměřeně náročné úkoly. Chápe postavení člověka v přírodě a jeho vztahy v biosféře s ohledem na své zdraví a zdravý způsob života. Vše vnímá v kontextu s ekologickou výchovou.

2.2.2 Cíle v oblasti dovedností a schopností

Při osvojování pojmů a zákonitostí v oblasti fyzikálních věd žák měří délku, hmotnost, objem, čas, teplotu. Základy mineralogie si osvojí při poznávání nejběžnějších nerostů a hornin, vyskytujících se v regionu. Jako začínající botanik poznává typické rostliny, vyhledává jejich vyobrazení v atlasech a při přírodovědných vycházkách se pokusí o triviální taxonomické zařazení (barva květu, tvar listu, typy plodů). V zoologické části přírodovědy se naskytá možnost pozorovat zvířata nejen volně žijící, ale i ta, která s námi žijí (hospodářská zvířata, domácí mazlíčci). Podle

možností vybavení školy je možné zřídit koutek pro zvířata a pozorovací pokusy provádět v rámci výuky. Žák je vybaven základními pozorovacími pomůckami, jako jsou lupa, dalekohled, mikroskop. Je schopen zaznamenat jednoduchá pozorování, zpracovat údaje do tabulky a pořídit jednoduchý nákres. V oblasti primární prevence úrazů a celkové péče o lidské tělo dokáže poskytnout první pomoc. Orientuje se v oblasti integrovaného záchranného systému a zná telefonní čísla na jednotlivé složky (Podroužek, 2003).

3 VZDĚLÁVACÍ OBLAST „Člověk a jeho svět“

3.1 Vymezení pojmů RVP ZV vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“

Nejvyšší úroveň vzdělávání v České republice je definována Rámcovým vzdělávacím programem základního vzdělávání. Společně s projektem Národní program pro rozvoj vzdělávání byl schválen v roce 2004 MŠMT s uplatněním nových principů vzdělávání žáků od 3 do 19 let. Tyto dokumenty jsou vytvořeny ve dvou úrovních – státní a školské. Posloupnost jednotlivých úrovní se odvíjí od celku (Národní program), přes jednotlivé etapy vzdělávání (RVP) až ke školní úrovni (ŠVP ZV). Výuka v jednotlivých školách je uskutečňována podle vlastních školních vzdělávacích programů, jejichž principy vycházejí z nadřazených úrovní (RVP ZV, 2005).

Základní škola v Podbořanech, kde jsem získal pedagogickou praxi, vyučuje žáky podle ŠVP DUHA (Dovednosti, Učení, Hra, Aktivita). Vzdělávání probíhá v duchu těchto idejí, kdy žáci jsou motivováni k činnostem v rámci daného tématu.

3.2 Náplň vzdělávací oblasti

Ve vzdělávací oblasti Člověk a jeho svět jsou rozvíjeny prvotní zkušenosti, dovednosti a poznatky žáků, které získali v rodinném prostředí a v předškolní výchově. Tím, že žák poznává sebe a své potřeby, porozumí světu kolem sebe, vnímá základní vztahy ve společnosti, respektuje způsob života a vnímá jeho přednosti a problémy. Veškeré lidské konání je výsledkem srovnání minulosti s východiskem do budoucnosti.

Žák své poznatky rozvíjí seznamováním se s místně i časově vzdálenějšími osobami i jevy v kontextu s ději složitějšími a ty rozkládá. Všimá si podstatných věcných stránek přírodních jevů a lidských výtvorů. Jeho pozorování je soustředěné se schopností hlouběji o nich přemýšlet. Poznává-li sebe a své potřeby, lépe porozumí okolnímu světu. Své myšlenky se učí vyjadřovat, reagovat na názory jiných a společně se inspirovat novými podněty.

Je nesporné, že vlastní prožitek žáků, který vychází z konkrétních či modelových situací, je podmínkou úspěšného vzdělávání. Potřebné dovednosti, způsoby jednání a

rozhodování je třeba si osvojit. Rovněž je nezbytné, aby vzdělávací oblast byla propojena s reálným životem a praktickou zkušeností žáka, která se stane velkým pomocníkem ve zvládnání nových životních situací, do nichž ho role žáka dostala. Neodmyslitelně k tomu patří nalézt si své postavení mezi vrstevníky, osvojit si režimové návyky, pracovní morálku.

Projde-li žák vzdělávací procedurou Člověk a jeho svět, má solidní základy pro specializovanější výuku ve vzdělávacích oblastech Člověk a společnost, Člověk a příroda a vzdělávacím oboru Výchova ke zdraví.

3.3 Rozvoj klíčových kompetencí ve vzdělávací oblasti

Pro osobní rozvoj a uplatnění ve společnosti je nutné vzdělávat v rámci klíčových kompetencí, což představuje soubor schopností, dovedností, vědomostí, hodnot a postojů. Jejich výčet je dán hodnotami společnosti obecně přijímaných.

S pojmem kompetence se setkáváme již od předškolního vzdělávání, neboť je to proces dlouhodobý, jehož úspěšné zakončení lze očekávat až na konci základního vzdělávání. Za klíčové kompetence v etapě základního vzdělávání jsou považovány (RVP ZV, 2005):

- Kompetence k řešení problémů
- Kompetence k učení
- Kompetence pracovní
- Kompetence sociální a personální
- Kompetence občanské
- Kompetence komunikativní

3.4 Tematické okruhy vzdělávací oblasti

Vzdělávací oblast „Člověk a jeho svět“ je rozvržena do pěti tematických okruhů:

- ✓ **Místo, kde žijeme** – cílem vzdělávání v této oblasti je, aby byl u žáků vytvořen kladný vztah k místu svého bydliště a své zemi. Různými

činnostmi a úkoly by se v nich mělo přirozeně probouzet a dále rozvíjet národní cítění. Aktivity jsou usměrňovány k poznávání nejbližšího okolí bydliště i školy. S touto otázkou neodmyslitelně souvisí dopravní výchova. Zvláště pro děti ve větších městech a aglomeracích nesmí být podceněna příprava na samostatný pohyb v ulicích města. Žák musí pochopit, že je účastníkem dopravy a že jako chodec či cyklista významně vstupuje do problematiky. Je nutné ho na to připravit jak teoreticky (znalost dopravních značek, pravidel při chůzi ulicemi), tak i prakticky (dopravní hřiště). Žáci se znají a chápou organizaci v rodině, ve škole, v obci, ve společnosti. Vlastními aktivitami a představami vstupují do každodenního života. Ve výsledku se stává hrdým občanem své obce, regionu, státu. Cítí národní hrdost.

- ✓ **Lidé kolem nás** – lidé společně žijí, sdružují se, baví se, mají jednotné kulturní cítění v rámci regionu nebo státu. Žák si tyto základy vhodného chování osvojí a upevní. Sleduje jednání mezi lidmi, dokáže rozlišit toleranci od nesnášenlivosti, pomoc od nezájmu. Cítí rovné postavení mužů a žen ve společnosti. Osvojí si prvotní poznatky občana státu s demokratickým zřízením.
- ✓ **Lidé a čas** – Aby žák úspěšně prošel touto disciplínou, je potřeba zaktivnit ostatní členy rodiny, ke spolupráci – potřebné informace budou žákem získávány v rodinném prostředí i ve svém nejbližším okolí – jde nejen o události v rodině: narozeniny, významná jubilea, ale i o události v obci a regionu. V žácích je pak vyvolán zájem o minulost (např. besedou nad rodokmenem), o kulturní bohatství daného regionu i celé země. Žák se zároveň orientuje v čase a dějích, v jednotlivých probíhajících epochách. Chápe, jak se čas měří, jak události na sebe v časové přímce navazují, a to vše v kontextu nejdůležitějších okamžiků v historii naší země.
- ✓ **Rozmanitost přírody**- Žáci jsou vedeni k tomu, aby chápali, že život na Zemi je jeden vzájemně propojený celek, jehož jednotlivé děje, rozmanitost a proměnlivost probíhají ve vzájemném souladu a rovnováze. Je třeba se vyvarovat toho, aby tato rovnováha nebyla člověkem narušována nezodpovědným neekologickým jednáním. Příroda po necitlivém zásahu je velmi těžce obnovitelná a je to proces dlouhodobý.

Žák pozoruje okolní krajinu při přírodovědných vycházkách, svá pozorování si zapisuje, zakresluje a vyhodnocuje. Opírá se o informace získané teoretickou přípravou a dokáže posoudit vliv lidské činnosti na přírodu. Úměrně svému věku přispívá k ochraně přírody a má podíl na zlepšení životního prostředí.

- ✓ **Člověk a jeho zdraví** – Žáci získávají poučení o zdraví a nemocech, o zdravotní prevenci i první pomoci, o bezpečném chování v modelových životních situacích, zvláště pak za mimořádných událostí, které mohou ohrozit na životě celé skupiny obyvatel. Poznávají sami sebe, sledují vývoj jedince od narození do dospělosti a stáří. Posoudí, co je pro člověka nežádoucí a co naopak prospěšné při stanovení a dodržování denního režimu a pravidel hygieny. Uvědomují si, jakou zodpovědnost má člověk sám za sebe, za své zdraví a bezpečnost, zároveň však i za zdraví a bezpečnost ostatních. Žák si sám vyhodnotí, že zdraví je nejcennější hodnota v životě člověka. Všechny tyto vědomosti a dovednosti jsou vstřebány tím způsobem, že formou hry a použitím názorných pomůcek správně reaguje na nenadálé situace a řeší je (RVP ZV, 2005).

4 PROJEKTOVÉ VYUČOVÁNÍ

4.1 Význam pojmu projektového vyučování

Vymezení pojmu projekt má své historické kořeny a za celou dobu uvedení do praktické výuky skýtá mnoho různých definic. Po bližším prozkoumání zjistíme, že všechny tyto definice mají společné charakteristiky.

Příhoda vnímá projekt jako: „*Vlastní podnik žáků, který dává vyučování jednotný cíl a přispívá k jeho životnosti. Projekt představuje koncentrované úkoly zahrnující organicky stmelené učivo z různých předmětů nebo pouze z téhož předmětu*“. (Příhoda, 1936, s. 161) Vrána rozvádí tvrzení „projekt jako podnik žáků“ následovně (Vrána, 1938):

- ✓ *Je to podnik*
- ✓ *Je to podnik žákův*
- ✓ *Je to podnik, za jehož výsledky převzal žák odpovědnost*
- ✓ *Je to podnik, který jde za určitým cílem*

V zahraničních pracích se můžeme setkat s různými definicemi. Např. M. Pash spojuje projekt se závěrečným produktem, výstupem projektu: „*Projekt je výroba skutečného produktu, který představuje souhrn dosavadních zkušeností získaných v dané oblasti*“. (Pash, 1998, s. 160)

4.2 Pozitivní a negativní aspekty projektové výuky

Výhody a nevýhody projektové výuky bychom měli mít na zřeteli k posouzení, zda je vhodné projekt do plánu zařadit či nikoli. Je třeba k tomu přistupovat selektivně, ne každé téma se jeví jako vhodné k projektovému zpracování. Samotný projekt bývá do vyučování zařazován především ke zpestření, málokdy jako systematický počín vzdělávacího procesu. Co tomu brání?

- ✓ Neinformovanost pedagogů
- ✓ Nezkušenost vyučujícího
- ✓ Nedostatek financí

- ✓ Neochota spolupracovat s ostatními kolegy
- ✓ Nedostatek času k začlenění do výuky

Je nutné postupně odbourávat všechna tato negativa, směle a s chutí projekty zařazovat.

4.2.1 Analýza předností projektové výuky

Nesporným přínosem projektové výuky je to, že působí na rozvoj osobnosti dítěte jako celku, a to ve všech oblastech, více či méně. Toto působení se děje v závislosti na okamžité situaci, aktivitě a kreativním přístupu učitele, individuálních dispozicích dítěte a samozřejmě na typu projektu (obsahově i metodami práce).

Žák je motivován k učení a vstřebávání nových poznatků, je sám zodpovědný za výsledek své práce. Stává se samostatným, a to i tím, že se naučí pracovat s různými informačními zdroji. Projektová výuka má vliv i na jeho sociální rozvoj, osvojí si metody spolupráce, práce ve skupině, rozvíjí své komunikační schopnosti a dovednosti. Dokáže spojit své individuální zájmy se zájmy kolektivu. Dále si žák osvojí principy sebeúcty a sebehodnocení, uvědomí si svou hodnotu a své místo.

Projekt působí příznivě v oblasti etické a estetické tím, že žákem jsou vzdělávací činnosti pojaty všemi smysly (Babiaková, 2009).

4.2.2 Analýza úskalí projektové výuky

Předpokladem úspěšné práce na projektech je vybavenost žáka potřebnými znalostmi a jeho schopnost opatřit si vhodné zdroje informací. Dále je potřeba žáka pro práci nadchnout, aby úkoly byly vykonávány se zájmem a chutí, tj. téma ho musí oslovit. Je-li k něčemu donucen, hrozí únava, ztráta motivace a s tím spojený pokles zájmu.

Pokud je vyučující nezkušený, poslání projektu ztrácí svůj smysl. Ze strany učitele lze předpokládat časovou náročnost při přípravě projektu, tudíž i on sám musí být k této práci motivován. Projektová výuka někdy působí jako nesystematická

dojmem, že nebyl splněn vzdělávací obsah daného tématu. Optimální by bylo, kdyby učitel nezůstal ve svých představách osamocen, aby cítil podporu u kolegů i vedení.

Při volbě tématu projektové výuky musí být brán zřetel na náročnost materiálního vybavení a s tím spojené finanční náklady, které si škola může či nemůže dovolit. Při rozsáhlých projektech by bylo dobré informovat okolí (veřejnost), aby pochopilo moderní formu vyučování. Totéž se týká i rodičů.

4.3 Typologie projektů

Tvorba projektů si prošla složitým obdobím vývoje, kdy bylo vytvořeno a odzkoušeno mnoho typů a druhů. Tato rozmanitost nám dává možnost hodnotit tyto projekty podle mnoha kritérií. Touto problematikou se zabýval Valenta a podle něho je dělení projektů následující:

- ✓ Podle počtu žáků na individuální a kolektivní
- ✓ Podle délky trvání na krátké a dlouhodobé
- ✓ Podle přesahů: v rámci jednoho předmětu nebo zasahující do více předmětů

Efektivní variantou je projekt v rámci příbuzných předmětů, čehož se hojně využívá především při koncentraci přírodovědného učiva na prvním stupni ZŠ (Valenta, 1993).

Je-li cílem projektu vtělení myšlenky, tedy estetická zkušenost při řešení konkrétního problému, jde o hledisko účelové. Zároveň děti získávají určité dovednosti (např. řečnické umění, vedení rozhovoru atd.). Realizace projektu v podstatě zodpoví otázku, „proč?“ celá akce probíhala.

4.3.1 Kritérium průvodce navrhovatele

Projekty mohou vycházet spontánně z potřeb a zájmů dětí nebo jsou stanoveny učitelem. Je přirozené vycházet z potřeb a představ žáků, kdy je zaručena vysoká motivace k danému tématu. Je-li téma navrženo učitelem, jsou tím sledovány didaktické

cíle. Proto se jeví jako vhodné, aby se obě tyto varianty kombinovaly (Babiaková, 2009).

4.3.2 Kritérium času

Vymezení délky projektu je dáno časovým hlediskem – hodina, den, týden, měsíc. Autoři V. Švec a J. Maňák přesněji definují časové určení jednotlivých projektů.

Projekty jsou jimi vymezeny na:

- a) Krátkodobé – v rozsahu jednoho dne děti projekt zahájí, vyhotoví i zhodnotí
- b) Střednědobé – děti stráví celý pracovní týden na realizaci a jeho vyhodnocení, vhodné pro školy v přírodě, školní výlety, exkurze apod.
- c) Dlouhodobé – s maximální délkou jednoho měsíce
- d) Mimořádně dlouhodobé – časově přesahuje dobu jednoho měsíce, prakticky plyne souběžně s řádnou výukou

4.3.3 Kritérium počtu zúčastněných

Základní členění z tohoto hlediska je individuální a kolektivní. Pojem „kolektivní“ je velmi široký a zahrnuje v sobě několik dalších podskupin, jako např. v rámci třídního kolektivu jsou žáci rozděleni do několika skupin. Dále na projektu může pracovat třída jako kolektiv. Je-li v ročníku vyučováno v paralelních třídách, mohou na projektu pracovat všechny třídy daného ročníku. Celoškolnímu projektu předchází pečlivá příprava, kdy celý pedagogický sbor diskutuje na dané téma, hledá vhodné metody a rozdělí si úkoly. Nejvhodnější variantou je, když žáci pracují v dílnách, v nichž jsou zastoupeny všechny věkové kategorie.

4.4 Fáze projektové výuky

4.4.1 Plánování projektu

Prvním krokem k vytvoření projektu je stanovení úkolu, neboli definice problému, který je třeba řešit. Žáci by měli být motivováni, neboť to přinese množství různých nápadů s možností mnoha řešení. Pokud projekt správně nazveme, z počátečního chaosu vzejde smysluplný problém a jeho žádoucí řešení. V nejlepším případě vychází problém z potřeb žáků a z jejich bezprostředního života. Je-li obtížné pro žáky se v této problematice orientovat (stanovení problému a jeho řešení), vstoupí do debaty učitel a pomůže ke společné formulaci projektu.

„Tvoření podnětů k přemýšlení se děje otázkou čili problémem, dítě musí překonati překážku, jež pro ně problémem vznikla, musí se s ní vyrovnat – a tím se vychovává k myšlení“. (Příhoda, 1936, s. 161)

4.4.2 Realizace projektu

Je-li stanoven plán činností, ve fázi realizace se důsledně postupuje již podle předem prodiskutovaných kroků, z nichž prvním je sběr vhodného materiálu, jeho třídění, zpracovávání, analýza a kompletování. Pedagog se v této fázi stává především pouhým pozorovatelem a případným poradcem. Ve svých pokynech je citlivý, konání žáků usměrňuje, jestliže se žáci odklánějí od tématu, záměrů a cílů. Pokud je projekt dlouhodobý, musí být žáci učitelem opakovaně motivováni, je jim zdůrazňována nutnost dokončení projektu a uvědomění si zodpovědnosti a vlastní dílo.

4.4.3 Prezentace projektu

Prezentací projektu se rozumí seznámení s výsledky, k nimž tvůrci dospěli. Forma prezentace je různorodá: ústní, písemná nebo uvedení praktického výrobku. Veškeré snažení může mít i podobu videozáznamu, výstavky, absolvování výletu, koncertu, vydání časopisu nebo knihy. Na dané téma lze besedovat, přednášet a zřídit internetové stránky. Publikem prezentace mohou být pouze spolužáci, buď v rámci

ročníků nebo z celé školy, rodiče, veřejnost nebo složky, které se spolupodílely na projektu.

V zájmu spolupráce rodiny a školy je přítomnost rodičů na prezentaci projektu přímo nezbytná. Nabízí zpětnou vazbu o činnosti školy, třídy, ale i o tom, jakých poznání a výsledků jejich děti dosáhly. Zamezí se šíření omylů, že ve škole si pouze „hrajeme“. Hrou se nerozumí kratochvíle, ale zábavná forma smysluplné výuky.

4.4.4 Hodnocení projektu

Hodnocení projektu se odehrává v několika fázích podle toho, o kterou část jde. Hodnotíme plánování, průběh i výsledek. Hodnocení jsou podrobeny i děti jako řešitelé, a to se opírá nejen o názory učitele, ale i o vlastní hodnocení žáků. Veškerá tato hodnotící činnost má dalekosáhlý význam pro další počínání v jiných projektech. Závěry hodnocení přispějí ke zkvalitnění práce ve všech fázích nebo vyvarování se případných omylů v dalších projektech.

V hodnocení se zaměříme na složku afektivní, tzn. jak se dětem projekt líbil či nelíbil, ale i na složku kognitivní – jaké znalosti a dovednosti žáci získali. To ostatně vyplýne ze závěrečné prezentace, kdy doplňujícími otázkami zjistíme úroveň osvojeného obsahu a výstupu. Na ně je možno navázat při další výuce.

Důležitá je volba slov v hodnotícím jazyce, aby hodnocení nebylo povrchní a obecné, aby nešlo o sdělení, kdy žáka posuzujeme jako osobu s jeho vlastnostmi. Mohlo by se stát, že chválou si dítě o sobě vytvoří pozitivní obraz nepodložený konkrétními výsledky a naopak negativním hodnocením by přestávalo věřit ve své schopnosti. Tomuto lze zabránit jazykem popisným, který charakterizuje konkrétní činnost, chování žáka a výsledek (Babiaková, 2009).

5 TVORBA ŠVP SE ZAMĚŘENÍM NA FENOLOGICKÉ POJETÍ

Tato část je věnována tvorbě ŠVP. Pro lepší přehlednost je rozdělena do pěti tabulek, z nichž první čtyři obsahují rozpracování učiva jednotlivých ročníků. Tabulka pátá je věnována souhrnu učiva prvního vzdělávacího období.

Pro druhé vzdělávací období je vytvořena tabulka pouze pro čtvrtý ročník, kde se využívá fenologický přístup jen částečně. Pro pátý ročník není tabulka vytvořena, neboť se z důvodu obsahu (např. astronomického) a rozsahu učiva více využívá přístupu epizodického, systematického a ekologického. Učivo je více konkretizováno (propedeutická funkce).

Učivo bezprostředně související s fenologií je v tabulkách vyznačeno kurzívou.

Seznam tabulek:

Tabulka č.1:	1.ročník
Tabulka č.2:	2.ročník
Tabulka č.3:	3.ročník
Tabulka č.4:	4.ročník
Tabulka č.5:	Prvouka 1.-3.ročník

Tabulka č.1: 1.ročník

OBDOBÍ	VÝSTUP ŠVP ZV DÍLČÍ VÝSTUP, KOMPETENCE	TÉMATA, UČIVO	PŘESAHY A VAZBY
ZÁŘÍ	<p>Vyznačí v jednoduchém plánu školy cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí školy. Poznává prostory školy, orientuje se ve škole. Seznámí se se školním režimem a řádem, organizací práce ve škole, pracovními návyky ve vyučovací hodině, s hygienickými návyky o přestávce. Používá zdravé návyky - úklid pracovního místa, správné sezení a stání, nošení aktovky. Uplatňuje základní pravidla bezpečného příchodu do školy a odchodu ze školy podle dopravních značek a světelné signalizace.</p>	<p>MÍSTO, KDE ŽIJEME</p> <p>Škola <i>Seznámení se s prostředím školy, okolím školy. Bezpečná cesta do školy.</i></p> <p>LIDÉ KOLEM NÁS Chování lidí <i>Nová role žáka, změna denního režimu.</i></p>	<p><u>Český jazyk:</u> pojmy před – za, vlevo – vpravo, nad – pod.</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> škola, aktovka.</p>
ŘÍJEN	<p>Projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům Osvojuje si vhodné formy chování ke spolužákům, k dospělým, ke kamarádům, cizím neznámým lidem.</p> <p>Pozoruje a popisuje proměny přírody na podzim. Pozoruje a popisuje životní projevy rostlin a živočichů v různých ročních dobách. Pozoruje a popisuje podzimní práce podle obrázku a skutečnosti.</p>	<p>Soužití lidí <i>Poznávání spolužáků, vzájemné chování ve třídě.</i></p> <p>ROZMANITOST PŘÍRODY Životní podmínky Podzim <i>Pozorování proměn přírody. Život v přírodě – přichází podzim v parku, v lese. – pozorování práce-sad, zahrada</i></p>	<p><u>Výtvarná činnost:</u> kreslí draka</p> <p><u>Matematika:</u> počítání příkladů na téma ovoce</p> <p><u>Pracovní činnosti:</u> modelování plodů ovoce a zeleniny.</p>

<p>LISTOPAD</p>	<p>Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích.</p> <p>Utváří si představy o podzimní práci na poli, na zahradě, a o zemědělských plodinách.</p> <p>Určuje jednotlivé části těla člověka podle skutečnosti a obrázku. Uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle, projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví.</p> <p>Popíše denní stravování a pitný režim, jeho význam pro zdraví, sestaví jednoduchý jídelníček.</p> <p>Rozliší zdraví a nemoc, popíše běžné nemoci a jejich obvyklé příznaky. Popíše chování nemocného doma, u lékaře, v nemocnici. Seznámí se se základními pravidly při užívání léků. Řadí do denního režimu základní hygienické návyky.</p>	<p>ROZMANITOST PŘÍRODY Životní podmínky</p> <p>Podzim <i>Podzim na poli.</i> <i>Opakování - podzim.</i></p> <p>ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ Lidské tělo</p> <p>Člověk – poznáváme své tělo.</p> <p>Péče o zdraví, zdravá výživa – péče o zdraví. – osobní hygiena, péče o zevnějšek – denní režim, pitný režim, zdravá strava Opakování tematického celku – člověk a jeho zdraví</p>	<p><u>Český jazyk</u>: báseň „O ježkovi“</p> <p><u>Hudební výchova</u>: rytmus, střídání dob. - dešť</p>
-----------------	---	--	--

<p>PROSINEC</p>	<p>Pravidelně pozoruje přírodu, počasí, změny v přírodě. Popíše vánoční zvyky, koledy.</p>	<p>ROZMANITOST PŘÍRODY Životní podmínky</p> <p>Zima <i>Pozorování proměn přírody v zimě.</i> <i>Zimní svátky – Vánoce, Silvestr, Tři králové</i></p>	<p><u>Matematika</u>: početní divadélko - sněhuláci</p> <p><u>Český jazyk</u>: článek „Daleko do Vánoc“</p> <p><u>Pracovní činnosti</u>: vystřihování, modelování – sněhulák, vánoční přáníčko.</p>
<p>LEDEN</p>	<p>Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích.</p> <p>Navrhne vhodné trávení volného času, popíše bezpečnost při zimních sportech, určí vhodné zimní oblečení. Pozoruje a porovná různé živočichy v přírodě v různých ročních obdobích. Popíše přírodu v zimě.</p>	<p>ROZMANITOST PŘÍRODY Životní podmínky</p> <p>Zima <i>Práce a volný čas – zimní sporty.</i> <i>Pozorování životních projevů živočichů v zimě.</i> <i>Opakování – zima.</i></p>	<p><u>Výtvarná výchova</u>: Co snídají sýkorky – ptačí budka</p> <p><u>Hudební výchova</u>: nácvik písně „My tři králové“</p> <p><u>Český jazyk</u>: čítanka „Jedeme na hory“</p>

<p>ÚNOR</p>	<p>Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti.</p> <p>Používá kalendář a orientuje se v něm. Rozliší dny pracovní – dny volna. Posoudí charakteristické znaky jednotlivých ročních období. Provádí základní orientaci v čase: teď, před chvílí, za chvíli, dříve, později, včera, zítra...</p> <p>Rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi.</p>	<p>LIDÉ A ČAS Orientace v čase a časový řád</p> <p><i>Dny v týdnu, kalendář, roční období.</i> <i>Měsíce, roční období, rok.</i> <i>Hodiny, měření času.</i></p> <p>LIDÉ KOLEM NÁS Rodina Moje rodina – svátek v rodině.</p>	<p><u>Výtvarná výchova:</u> Kreslí roční období</p> <p><u>Pracovní činnosti:</u> modelují ptáčky a krmítko pro ptáčky</p>
<p>BŘEZEN</p>	<p>Pozoruje a popíše jarní měsíce, počasí na jaře, jaro v místní krajině. Určuje stavbu těla některých rostlin.</p>	<p>ROZMANITOST PŘÍRODY Životní podmínky</p> <p>Jaro <i>Pozorování a porovnávání ročních období.</i> <i>Život v přírodě - stavba těla Rostlin.</i></p>	<p><u>Pracovní činnosti:</u> skládání z barevného papíru – sněženky, tulipány</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> barvy jara</p>

<p>DUBEN</p>	<p>Roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků. Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích.</p> <p>Pozoruje různé živočišné druhy a stavbu těla živočichů. Rozpozná živočichy chované lidmi – užitková, hospodářská a domácí zvířata. Určuje názvy známých zvířat, pracuje s obrazy, modely.</p>	<p>ROZMANITOST PŘÍRODY Životní podmínky</p> <p>Jaro – ptáci – mláďata hospodářských domácích zvířat – pozorování práce na zahradě, popis vývoje plodů. Opakování tematického celku – jaro.</p>	<p><u>Pracovní činnosti:</u> modelování ptačího hnízda</p> <p><u>Matematika:</u> sčítání a odčítání – symboly domácích zvířat</p> <p><u>Český jazyk:</u> vypravování – vztah ke zvířatům.</p> <p><u>Hudební výchova:</u> nácvik písně „Žezuličko“</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> malují mláďata</p>
<p>KVĚTEN</p>	<p>Určuje názvy osob v rodině, významné události v rodině. Rozpozná rozdělení rolí v rodině, práva a povinnosti členů rodiny. Popíše různá povolání, tělesnou a duševní práci, pracovní činnosti lidí.</p>	<p>LIDÉ KOLEM NÁS Soužití lidí Rodina Život v rodině, postavení jedince v rodině, příbuzenské vztahy, role členů rodiny. Práce a volný čas – pracovní činnosti, povolání.</p>	<p><u>Výtvarná výchova:</u> kreslení členů rodiny</p>

<p>ČERVEN</p>	<p>Odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností.</p> <p>Rozlišuje názvy různých obchodů, popíše prodavače a zákazníka, různé způsoby nákupů.</p> <p>Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích.</p> <p>Porovnává proměny přírody v různých ročních obdobích. Pozoruje a popíše počasí a změny počasí v létě. Vysvětlí chování v přírodě.</p>	<p>LIDÉ KOLEM NÁS Soužití lidí</p> <p><i>Věci a činnosti kolem nás – letní sporty, koupání</i> <i>Věci a činnosti kolem nás – jak lidé cestují – dovolená, výlety</i></p> <p>ROZMANITOST PŘÍRODY</p> <p>Léto <i>Pozorování proměn přírody v létě.</i> <i>Vztah člověka a přírody.</i></p>	<p><u>Tělesná výchova</u>: koupání na koupališti</p> <p><u>Český jazyk</u>: článek „U babičky“</p> <p><u>Výtvarná výchova</u>: jedeme na dovolenou</p> <p><u>Hudební výchova</u>: nácvik písně „Jede, jede poštovský panáček“</p>
---------------	--	---	---

Tabulka č.2: 2. ročník

OBDOBÍ	VÝSTUP ŠVP ZV DÍLČÍ VÝSTUP, KOMPETENCE	TÉMATATA, UČIVO	PŘESAHY A VAZBY
ZÁŘÍ	<p>Řídí se školním režimem a řádem, organizací práce ve škole, pracovními návyky ve vyučovací hodině, s hygienickými návyky o přestávce. Orientuje se ve škole.</p> <p>Uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu. Uplatňuje základní pravidla bezpečného příchodu do školy a odchodu ze školy podle dopravních značek a světelné signalizace.</p> <p>Pravidelně pozoruje přírodu, počasí, změny v přírodě.</p>	<p>MÍSTO, KDE ŽIJEME <u>Škola</u> Jsem školák – třída ve vyučovací hodině, o přestávce, činnosti dětí ve škole, orientace v budově školy i jejím okolí</p> <p>ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ <u>Osobní bezpečí</u> Cesta do školy – dopravní značky a signalizace, dopravní prostředky, činnost chodce Důležitá telefonní čísla – EXKURZE do požární zbrojnice</p> <p>ROZMANITOST PŘÍRODY <u>Životní podmínky</u> <i>Podzim</i> <i>Proměny přírody na podzim – změny počasí</i> <i>Vycházka do přírody – pozorování listů, houfování ptáků, opakování orientace v prostoru (vpředu, přede mnou, vlevo, blízko mě..)</i></p>	<p><u>Český jazyk:</u> Loučení s prázdninami</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> Ptáci na stromě – rozfoukávání tuše</p>

<p>ŘÍJEN</p>	<p>Pravidelně pozoruje přírodu, počasí, změny v přírodě. Pozoruje a popíše proměny přírody na podzim. Určuje a stavbu těla některých rostlin.</p> <p>Roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků. Rozlišuje ovoce a zeleninu.</p>	<p>ROZMANITOST PŘÍRODY <i>Životní podmínky</i> <i>Živočichové ve volné přírodě</i> <i>Pozorování života živočichů v ročních obdobích, popis známých zvířat</i> <i>Vycházka do přírody - srovnávání podmínek života živočichů na jaře a na podzim</i> <i>Poznávání živočichů v souborech obrazů, v atlasech</i> <i>Zelenina a její druhy, ovocné stromy a ovoce</i> <i>Znamé a snadno dostupné druhy rostlin, stavba těla těchto rostlin, funkce jednotlivých částí rostlin, Uspořádání výstavky ovoce, zeleniny - modelování ovoce, zeleniny.</i> <i>Vycházka mezi zahrádky.</i></p>	<p><u>Hudební výchova:</u> „Běží liška k Táboru“</p> <p><u>Pracovní činnosti:</u> výroba zvířátek z přírodnin</p>
--------------	---	---	---

<p>LISTOPAD</p>	<p>Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích. Pozoruje a popíše podzimní práce podle obrázku a skutečnosti. Seznamuje se s pěstováním pokojových rostlin</p> <p>Rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi. Určuje názvy osob v rodině, významné události v rodině. Rozpozná rozdělení rolí v rodině, práva a povinnosti členů rodiny.</p> <p>Rozpozná živočichy chované lidmi – užitková, hospodářská a domácí zvířata.</p>	<p><i>Zemědělské plodiny</i> <i>Pozorování práce na poli</i> <i>Pokojové rostliny</i> <i>Popis podle známé rostliny - stavba jejího těla, význam rostlin pro člověka.</i> <i>Návštěva zahradnictví, prodejny s pokojovými květinami.</i> <i>Prohlídka knih o pokojových rostlinách a jejich pěstování.</i></p> <p>LIDÉ KOLEM NÁS <u>Rodina</u> Příbuzenské vztahy v rodině, práva a povinnosti členů rodiny, významné události v rodině, společné činnosti a společné práce v rodině. Výstavka rodinných fotografií, rozhovor o významných událostech v rodině.</p> <p>ROZMANITOST PŘÍRODY <u>Životní podmínky</u> <i>Péče o živočichy v zajetí</i> <i>Živočichové chování lidmi - užitková, hospodářská, domácí zvířata, péče o živočichy v zajetí, zacházení s drobnými domácími zvířaty.</i></p>	<p><u>Pracovní činnosti:</u> pěstitelské práce – ošetřujeme pokojové květiny <u>Matematika:</u> jednotky hmotnosti – hlína pro pokojové květiny</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> kresba domácího mazlíčka</p>
-----------------	--	--	---

<p>PROSINEC</p>	<p>Popíše svůj domov, město a okolí.</p> <p>Pravidelně pozoruje přírodu, počasí, změny v přírodě.</p> <p>Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích.</p> <p>Uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost.</p> <p>Popíše vánoční zvyky, koledy.</p>	<p>MÍSTO, KDE ŽIJEME</p> <p><u>Domov</u> Domov - místo kde bydlím, kde nalézám ochranu, pochopení, soukromí, radost Bydliště - adresa, telefon Dům - jeho označení, členění Byt - jednotlivé místnosti, vybavení Obec (město), místní krajina Okolí bydliště - ulice, parky, významné budovy, části obce, poloha v krajině, sousední obce, významná místa a budovy. Vycházka – pozorování města v zimním období, pozorování práce lidí – odklizení sněhu</p> <p>ROZMANITOST PŘÍRODY</p> <p><u>Životní podmínky</u> <i>Proměny přírody v zimě, zimní sporty</i> <i>Pozorování a zapisování proměn přírody, zapisování do kalendáře přírody</i> <i>Vycházka do zimní přírody</i> <i>Třídění obrázků z různých ročních období</i> <i>Životní projevy živočichů v přírodě v zimě</i> <i>Pozorování a porovnávání životních projevů různých živočichů v přírodě.</i> <i>Vycházka - pozorování stop</i></p> <p>LIDÉ A ČAS</p> <p><u>Současnost a minulost v našem životě</u> <i>Vánoce, zvyky, tradice</i> <i>Zimní svátky, Vánoce, Nový rok</i> <i>Rozhovor o průběhu Adventu a Vánoc.</i> <i>Vyhledávání v kalendáři data svátků a seznamování se s tradicemi /Boží hod, Štěpán, Tři králové, Štědrý den, Mikuláš</i></p>	<p><u>Matematika:</u> slovní úlohy na téma zima</p> <p><u>Český jazyk:</u> První sníh – Božena Němcová</p> <p><u>Hudební výchova:</u> nácvik písně „Sněhulák“</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> kreslení ročního období – zima</p> <p><u>Pracovní činnosti:</u> modelování zimních sportů</p> <p><u>Hudební výchova:</u> zpěv koled</p>
-----------------	--	--	---

<p>LEDEN</p>	<p>Určuje jednotlivé části těla člověka podle skutečnosti a obrázku. Popíše chování nemocného doma, u lékaře, v nemocnici. Rozliší zdraví a nemoc, popíše běžné nemoci a jejich obvyklé příznaky. Dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných.</p> <p>Uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle, projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví. Řadí do denního režimu základní hygienické návyky. Popíše denní stravování a pitný režim, jeho význam pro zdraví, sestaví jednoduchý jídelníček.</p>	<p>ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ <u>Lidské tělo</u> Určování jednotlivých částí těla, které jsou vidět - popis podle skutečnosti a obrázků, lidské smysly <u>Osobní bezpečí</u> Nemoc a úraz Význam péče o zdraví, co může a nemůže člověk během života ovlivnit <u>Péče o zdraví, zdravá výživa</u> Hygiena a čistota Potraviny a výživa Orientovat se v základních lidských potřebách, stolování - společná činnost v rodině vytvářející pocit domova. Sestavování jídelníčku, seznámení se s prostíráním Ukázka kuchařek, časopisů s recepty Zacházení s mikrovlnnou troubou, plynovým sporákem.</p>	<p><u>Český jazyk:</u> chování u lékaře</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> kresba zdravých a nezdravých potravin</p>
--------------	---	---	---

<p>ÚNOR</p>	<p>Používá kalendář a orientuje se v něm. Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti</p> <p>Projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům. Osvojuje si vhodné formy chování ke spolužákům, k dospělým, ke kamarádům, cizím neznámým lidem. Navrhne vhodné trávení volného času. Chová se obezřetně při setkání s neznámými jedinci, odmítne komunikaci, která je mu nepříjemná, v případě požádá o pomoc pro sebe i pro jiné dítě. Odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností.</p>	<p>LIDÉ A ČAS <u>Orientace v čase a časových řádech</u> <i>Orientace v čase podle hodin</i> <i>Části dne, hodiny, půlhodiny, čtvrt hodiny, minuty, sekundy, měření času; orientace v čase, pravidelné střídání opakovaných činností lidí</i> <i>Měření času dříve a dnes - encyklopedie</i> <i>Části dne, režim dne</i> <i>Rok, roční období, měsíce, termíny - včera, dnes, zítra, kalendář / stolní, trhací, nástěnné /, ve školním a kalendářním roce v souvislosti s ročními obdobími, zimní svátky, Vánoce, Nový rok</i> <u>Současnost a minulost v našem životě</u> <i>Minulost, současnost, budoucnost</i> <i>Kalendář, datum, letopočet, základní orientace v čase, chápat rozdíl mezi dějem v minulosti, v přítomnosti a v budoucnosti</i></p> <p>LIDÉ KOLEM NÁS <u>Soužití lidí</u> Práce a volný čas, suroviny a výrobky Vhodně a nevhodně trávený volný čas, doba práce, doba odpočinku, vytváření představ o jednotlivých profesích <u>Chování lidí</u> Pravidla slušného chování</p>	<p><u>Výtvarná výchova:</u> kreslení různých druhů hodin <u>Matematika:</u> počítání s hodinami, minutami, dny <u>Český jazyk:</u> povídání o minulosti, současnosti, budoucnosti</p>
-------------	---	--	--

<p>BŘEZEN</p>	<p>Pravidelně pozoruje přírodu, počasí, změny v přírodě.</p> <p>Roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků.</p>	<p>ROZMANITOST PŘÍRODY <u>Životní podmínky</u> <i>Jaro</i> <i>Proměny přírody na jaře</i> <i>Zaznamenávání počasí v kalendáři přírody, pozorování proměn v jednotlivých ročních obdobích, reakce organismů na roční období</i> <i>Vycházka - opakování poznatků z 1. roč., sledování počasí, změn v přírodě, oblečení lidí, sběr jarních květin na výstavku, práce lidí na poli a na zahradě</i> <i>Rostliny na jaře</i> <i>Popis a určování některých rostlin, jejich částí podle charakteristických znaků, sledování života rostlin</i> <i>Vycházka do okolí, pozorování kvetoucích stromů, barva květů, pozorování včel, význam včely pro člověka.</i> <i>Třídění ovocných a jiných listnatých stromů</i> <i>Jarní květiny - bledule, sněženka, podběl, petrklíč, smetanka, sasanka</i> <i>Pokus - klíčení hrachu, pozorování děje, sledovat, co rostlina potřebuje k životu / teplo, vodu, světlo, živiny, provzdušněnou půdu /</i></p>	<p><u>Pracovní činnosti:</u> skládanka Sluníčko</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> Jarní květiny – vyškrabování do tuše</p> <p><u>Tělesná výchova:</u> pohybová hra – uvíjíme věneček</p> <p><u>Matematika:</u> nakupujeme ovoce a zeleninu</p> <p><u>Český jazyk:</u> Jak Křemílek a Vochomůrka zasadili semínko</p> <p><u>Hudební výchova:</u> píseň „Travička zelená“</p>
---------------	--	---	--

DUBEN	<p>Pozoruje různé živočišné druhy a stavbu těla živočichů. Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích.</p>	<p>ROZMANITOST PŘÍRODY <u>Životní podmínky</u> <i>Ptáci a jejich hnízda</i> <i>Znaky života živočichů, základní skupiny živočichů, stavba těla</i> <i>Hospodářská zvířata</i> <i>Popis a určování známých zvířat podle typických znaků, práce s obrázky, živočišné chování lidmi</i> <i>Části těla čtyřnohých zvířat, jejich užitek, pojmenování dospělých zvířat a jejich mláďat</i> <i>Části těla ptáků, tvar zobáků, noha s plovací blánou, pojmenování dospělých jedinců a jejich mláďat.</i> <i>Užitečná zvířata, význam pro člověka, péče o ně.</i> <i>Výstavka obrázků a zajímavostí o domácích zvířatech - pohledy, obrázky, časopisy, knihy</i></p>	<p><u>Pracovní činnosti:</u> modelování ptačích hnízd a ptáků</p> <p><u>Hudební výchova:</u> píseň „Žezuličko, kde jsi byla“</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> rozpuštění barev – páv</p> <p><u>Matematika:</u> rýsování rovná čára – ohrada pro zvířata</p>
-------	--	--	---

KVĚTEN	<p>Roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků. Pozoruje svět kolem sebe</p>	<p>ROZMANITOST PŘÍRODY <u>Životní podmínky</u> <i>Na louce</i> <i>Pozorování dostupných druhů rostlin - luční květiny, příklady volně žijících zvířat na louce</i> <i>Výstavka lučních květin, založení herbáře</i> <i>Svátek matek. V rámci seznamování žáků s významnými dny a svátky v průběhu celého roku, připomeneme také Svátek matek / druhá květnová neděle /</i> <i>Na poli</i> <i>Význam rostlin pro člověka, užitkové rostliny</i> <i>Výstavka obilí</i> <i>V lese a u lesa</i> <i>Známé a dostupné druhy rostlin, jejich význam pro člověka, živočichové ve volné přírodě</i> <i>Vycházka do lesa - poznávání stromů, šišek, jehličí.</i> <i>Listnaté stromy - jírovec, dub, buk, javor.</i> <i>Výstavka - obrázky stromů, práce s atlasem, knihami o lese, o houbách</i></p>	<p><u>Český jazyk:</u> příběh - Broučkův první let <u>Hudební výchova:</u> Dů kravičky, dů <u>Pracovní činnosti:</u> výroba květiny pro maminku <u>Matematika:</u> obchod s květinami</p> <p><u>Pracovní činnosti:</u> práce s kartonem – Motýl na květině <u>Hudební výchova:</u> Já do lesa nepojedu <u>Výtvarná výchova:</u> práce lidí na poli <u>Český jazyk:</u> Jak Maková panenka potkala motýla</p>
--------	--	--	--

<p>ČERVEN</p>	<p>Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích.</p> <p>Pravidelně pozoruje přírodu, počasí, změny v přírodě.</p>	<p>ROZMANITOST PŘÍRODY <u>Životní podmínky</u> <i>U vody a ve vodě</i> <i>Poznávat rostliny a živočichy z různých přírodních společenství, sledovat dostupné druhy rostlin a živočichů, určovat jejich typické znaky</i> <i>Léto</i> <i>Proměny přírody v létě</i> <i>Zaznamenávání počasí v kalendáři přírody, pozorování proměn v jednotlivých ročních obdobích</i> <i>Vycházka- proměny v přírodě, oblečení lidí, práce lidí, život rostlin a živočichů</i> <i>Závěrečné opakování</i> <i>Shrnutí a zopakování probraného učiva.</i> <i>Využití pracovního sešitu.</i></p>	<p><u>Hudební výchova:</u> píseň „Holka modrooká“</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> těšíme se na prázdniny</p> <p><u>Český jazyk:</u> povídání o létě, dovolených</p> <p><u>Pracovní činnosti:</u> frotáž – zvířata</p>
---------------	--	--	--

Tabulka č.3: 3. ročník

OBDOBÍ	VÝSTUP ŠVP ZV DUHA DÍLČÍ VÝSTUP, KOMPETENCE	TÉMATA, UČIVO	PŘESAHY A VAZBY
ZÁŘÍ	<p>Používá kalendář a orientuje se v něm. Dodržuje zásady bezpečného chování tak, aby neohrožoval zdraví své a zdraví jiných</p> <p>Rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi</p> <p>Určuje názvy osob v rodině, významné události v rodině.</p> <p>Rozpozná rozdělení rolí v rodině, práva a povinnosti členů rodiny.</p> <p>Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích</p>	<p>OPAKOVÁNÍ UČIVA Z 2. TŘÍDY Škola, školní třída a pomůcky, chování ve třídě, dny v týdnu, měsíce v roce, roční období, čas – hodiny, proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích, zvířata, stromy, lidské tělo a jeho části</p> <p>MÍSTO, KDE ŽIJEME</p> <p><u>Domov</u> – co tvoří domov, jak se doma cítíme.... <u>Náš dům, byt</u> – zařízení, vybavení pokojů a jejich účel, adresa <u>Rodina</u> – členové rodiny, širší okruh rodiny, vztahy v rodině, rodokmen</p> <p><u>Rozmanitost přírody</u> <i>Stromy na podzim – opadávání listů, sběr přírodnin</i> <i>Podzim v zahradě – sklizení ovoce</i> <i>Práce na poli – vycházka</i></p>	<p><u>Český jazyk</u>: báseň Koulelo se koulelo</p> <p><u>Matematika</u>: Slovní úlohy na téma ovoce</p> <p><u>Výtvarná výchova</u>: míchání barev – podzimní listí</p>
ŘÍJEN	<p>Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích</p> <p>Projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům.</p> <p>Řídí se školním režimem a řádem, organizací</p>	<p><u>Rozmanitost přírody</u> <i>Tažní ptáci – houfování, odlet</i> <i>Zvířata – příprava živočichů na zimu – sběr zásob</i> <i>Ryby a obojživelníci – hledání úkrytu na zimu</i> <i>Hmyz – schovávání se do skulin, do kůry</i></p> <p>MÍSTO, KDE ŽIJEME <u>Rodina</u> – názvy rodinných příslušníků, chování</p>	<p><u>Pracovní činnosti</u>: modelování ježka <u>Výtvarná výchova</u>: koláž – odlet ptáků do teplých krajín</p> <p><u>Pracovní činnosti</u>: úklid okolí školy, vytváření</p>

	<p>práce ve škole, pracovními návyky ve vyučovací hodině, s hygienickými návyky o přestávce. Orientuje se ve škole.</p> <p>Uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu. Uplatňuje základní pravidla bezpečného příchodu do školy a odchodu ze školy podle dopravních značek a světelné signalizace.</p> <p>Pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije</p> <p>Pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí, obci a městě</p>	<p>v rodině <u>Škola</u> – orientace v budově školy, správné chování a bezpečnost ve škole, vlastnosti spolužáků, čeho si u nic vážíme, co nám vadí, pravidla slušného chování, školní řád, důležitá telefonní čísla</p> <p><u>Cesta do školy</u> – účastníci silničního provozu, dopravní značky, světelné a zvukové signály, pravidla silničního provozu, vybavení a bezpečná jízda na jízdním kole</p> <p><u>Naše obec</u> – minulost naší obce, památná místa, pověsti, charakteristika místa, kde žijeme, orientační plánec okolí školy</p> <p><i>Vycházka – pozorování rostlin a stromů ve městě na podzim</i></p> <p><u>Znaky města a venkova</u> - rozdíly mezi městem a venkovem, plánec a mapa města, průmysl, obchody a služby, zdravotnická zařízení, vzdělávací, kulturní a sportovní centra, doprava</p>	<p>modelu školy</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> kresba jednoduchého plánu školy</p>
LISTOPAD	<p>Začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí</p>	<p>ZEMĚ, V NÍŽ ŽIJEME <u>Krajina v okolí domova</u> – orientace v krajině, světové strany, vedlejší světové strany, kompas, buzola, povrch krajiny, využití krajiny, voda v krajině, tok řek <u>Naše vlast</u> – poloha ČR na mapě, sousední státy,</p>	

		<p>územní celky, krajská města ČR Počasí a podnebí v ČR – střídání ročních období <u>Praha</u> – hlavní město ČR, sídlo prezidenta a vlády <u>Státní symboly</u> – státní znak ČR, státní vlajka ČR, státní hymna ČR <u>Pověst</u> – O bájném praotci Čechovi – vyprávění, práce s encyklopedií (pojmy – prezident, vláda...)</p>	
PROSINEC	<p>Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti</p> <p>Uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost.</p> <p>Odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností</p>	<p>LIDÉ A ČAS <u>Orientace v čase, časový řád</u> – kalendář, typy hodin, jednotky času, <u>Minulost</u> – jak žili lidé dříve, předměty denní potřeby našich předků, způsob života, lidová řemesla, lidové zvyky, písemné a stavební památky LIDÉ KOLEM NÁS <u>Lidská činnost a tvořivost</u> – materiály, pracovní pomůcky, nástroje, <u>Práce a volný čas</u> – povolání, duševní a fyzická práce, zodpovědnost při práci, využití volného času <u>Lidé a výrobky</u> – průmyslové podniky, zemědělství, služby zákazníkům, platidla <u>Svět v pohybu</u> – technika, zdokonalování výrobků, moderní cestování</p>	<p><u>Výtvarná výchova:</u> „Jsem vynálezcem“</p>
LEDEN	<p>Provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a</p>	<p>NEŽIVÁ PŘÍRODA <u>Látky a jejich vlastnosti</u> – přírodniny, suroviny,</p>	

	<p>rozdílné vlastnosti a změní základní veličiny pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů</p>	<p>výrobky, zkoumání vlastností, skupenství látek, změny <u>Vzduch</u> – charakteristika, význam kyslíku, složení kyslíku, zdroj kyslíku, výskyt kyslíku (pokusy)</p>	
ÚNOR	<p>Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích</p> <p>Rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost</p>	<p>Rozmanitost přírody <i>Rostliny – přezimování rostlin ve vodě, na souši</i> <i>Živočichové – přezimování savců, ptáků</i> <i>Vycházka pozorování zimní přírody</i> <i>Pomáháme živočichům – pomoc volně žijícím živočichům</i></p> <p>NEŽIVÁ PŘÍRODA <u>Voda</u> – význam vody, výskyt vody, rozdělení vody, koloběh vody, skupenství vody, výskyt vody <u>Půda</u> – složení půdy, význam půdy, vrstvy půdy, člověk a půda, úrodná půda, hnojiva, ochrana půdy <u>Slunce a Země</u> – Slunce jako zdroj (života, světla a tepla), sluneční soustava, globus, střídání dne a noci</p>	<p><u>Výtvarná výchova:</u> stopy ve sněhu – otisky, vodovky</p> <p><u>Hudební výchova:</u> píseň „Usnul vrabec za komínem“</p>
BŘEZEN	<p>Roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků, uvede příklady výskytu organismů ve známé lokalitě.</p> <p>Určuje a stavbu těla některých rostlin.</p>	<p>ŽIVÁ PŘÍRODA - Jaro <i>Živé přírodniny – rostliny, houby, živočichové, podmínky pro život (světlo, teplo, vzduch, voda, potrava)</i> <i>Rostliny – společné znaky rostlin (reakce na</i></p>	<p><u>Český jazyk:</u> První sněženka <u>Matematika:</u> jdeme na houby - sčítání <u>Pracovní činnosti:</u> práce</p>

		<p><i>změny teplot v prostředí, pohyb, růst, dýchání, vylučování, rozmnožování)</i></p> <p><i><u>Druhy rostlin</u> – kvetoucí, nekvetoucí, užitkové, okrasné, léčivé, jedovaté, chráněné</i></p> <p><i><u>Užitkové rostliny</u> – ovoce, zelenina (listová, plodová, košťálová, cibulová, kořenová), hospodářské plodiny (okopaniny, luskoviny, obilniny, píce)</i></p> <p><i><u>Části rostlin</u> – podzemní – význam a funkce kořene, nadzemní – stonek – druhy, list – tvary, zeleň listová, květ – opylování květů, roznášení pylu větrem, plod – dužnaté, suché</i></p>	<p>s kartonem – květina pro maminku</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> Rozkvetlý strom – zapouštění barev, vodovky</p>
DUBEN	Pozoruje různé živočišné druhy a stavbu těla živočichů.	<p>ŽIVÁ PŘÍRODA</p> <p><i><u>Houby</u> – části houby, druhy hub - jedlé, jedovaté, plísň</i></p> <p><i><u>Živočichové</u> – společné znaky (dýchání, rozmnožování, vývoj a růst, přijímání pití a potravy, reakce na změny teploty v prostředí, pohyb, smyslové vnímání</i></p> <p><i><u>Obratlovci</u> – ryby, plazi, obojživelníci, savci, ptáci – stavba těla jednotlivých druhů</i></p> <p><i><u>Bezobratlí</u> – hmyz, stavba těla</i></p>	<p><u>Pracovní činnosti:</u> modelování hub</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> dokreslování obrázků zvířat</p> <p><u>Hudební výchova:</u> píseň „Komáři se ženili“</p>
KVĚTEN	Uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle, projevuje	<p>ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ</p> <p><i><u>Lidské tělo</u> – růst a vývoj (dětství, dospívání, dospělost, stáří), muž a žena, rozmnožování, rodina (láska, přátelství)</i></p>	

	<p>vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví</p> <p>Určuje jednotlivé části těla člověka podle skutečnosti a obrázku.</p> <p>Rozliší zdraví a nemoc, popíše běžné nemoci a jejich obvyklé příznaky.</p>	<p><u>Stavba těla</u> – kosti (význam, pohyb), svaly, kůže, orgány, smysly,</p> <p><u>Pečujeme o své zdraví</u> – denní režim, cvičení, živiny, vitamíny, potrava (živočišná, rostlinná), zdravý jídelníček, zásady zdravého způsobu života, nemoci, preventivní prohlídky u lékaře, očkování, imunita, úraz, první pomoc, lékárníčka</p>	
ČERVEN	<p>Rozpozná živočichy chované lidmi – užitková, hospodářská a domácí zvířata.</p> <p>Pravidelně pozoruje přírodu, počasí, změny v přírodě.</p>	<p>ŽIVÁ PŘÍRODA</p> <p><u>Živočichové a člověk</u> – domácí zvířata, hospodářská zvířata, zvířata volně žijící, ohrožená zvířata, zákonem chránění živočichové</p> <p><u>Zkoumáme přírodu</u> – rozmanitost přírody podle ročních období</p> <p><u>Rozmanitost života v přírodě</u> – podnebí, typy podnebí, vliv podnebí, kalendář přírody, počasí,</p> <p><u>Ochrana přírody</u> – výsadba stromů, příkrmování zvěře, sběr a třídění odpadků, národní parky a přírodní rezervace, botanické a zoologické zahrady, přírodní katastrofy, ekologické katastrofy, evakuace</p> <p><u>Rovnováha v přírodě</u> – společenstva (louka, pole, voda, les, hory), potravní řetězec, zvířata kolem nás</p> <p>ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ</p> <p><u>Člověk</u> – společné znaky, potřeby člověka, projevy člověka</p>	<p><u>Výtvarná výchova:</u> kresba domácích a hospodářských zvířat</p> <p><u>Pracovní činnosti:</u> výsadba stromků</p> <p><u>Hudební výchova:</u> písnička o ročních obdobích</p>

Tabulka č.4: 4. ročník

OBDOBÍ	VÝSTUP ŠVP ZV DUHA DÍLČÍ VÝSTUP, KOMPETENCE	TÉMATA, UČIVO	PŘESAHY A VAZBY
ZAŘÍ	<p>Ošetří drobná poranění a zajistí lékařskou pomoc</p> <p>Zprostředkuje ostatním zkušenosti, zážitky a zajímavosti z vlastních cest a porovná způsob života a přírodu v naší vlasti i v jiných zemích</p> <p>Zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů</p> <p>Objevuje a zjišťuje propojenost prvků živé a neživé přírody, princip rovnováhy přírody a nachází souvislosti mezi konečným vzhledem přírody a činností člověka.</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Založí jednoduchý pokus, naplánuje a zdůvodní postup, vyhodnotí a vysvětlí výsledky pokusu 	<p>Osobní bezpečí Krizové situace/centra odborné pomoci, linky důvěry, pedagogické poradny</p> <p>Naše vlast – Česká republika Poloha ČR Obyvatelé ČR Členění území ČR Kraje a krajská města /všechny kraje a krajská města</p> <p>Projekt Praha – matka měst</p> <p>Rozmanitost přírody <i>Charakteristika období</i> <i>Oblékání na podzim</i> <i>Exkurze v sadu – sklizeň ovoce</i> <i>Práce na zahradě</i> <i>Vycházka – pozorování hub, práce s encyklopedií</i></p> <p>Společenstva živých organizmů Životní podmínky živých organizmů Potravní vazby rostlin, hub a živočichů Společenstva okolí lidských obydlí – užitkové a okrasné rostliny Rostliny kulturní a plané – hospodářské rostliny, ovocné stromy a keře, květiny k řezu, pokojové rostliny Rostliny jednoleté, dvouleté a vytrvalé</p>	<p><u>Výtvarná výchova:</u> Ježek pod listím <u>Český jazyk:</u> báseň „Září“ <u>Matematika:</u> ovoce – převody jednotek hmotnosti</p>

<p>ŘÍJEN</p>	<p>Rozpozná ve svém okolí jednání a chování, která se už tolerovat nemohou a která porušují základní lidská práva nebo demokratické principy</p> <p>Rozlišuje hlavní orgány státní moci a některé jejich zástupce, symboly našeho státu a jejich význam</p> <p>Objasní historické důvody pro zařazení státních svátků a významných dnů</p> <p>Zkoumá základní společenstva ve vybraných lokalitách regionů, zdůvodní podstatné vzájemné vztahy mezi organismy, nachází shody a rozdíly v přizpůsobení organismů prostředí Prakticky třídí organismy do známých skupin, využívá k tomu jednoduché klíče a atlasy</p>	<p>ČR – demokratický stát Prezident Vláda a parlament, senát Ústava ČR a zákony Soud a policie ČR Volby Státní symboly</p> <p>Státní svátky</p> <p>Projekt – Státní symboly Mapy a plány Automapy Turistické mapy Vlastivědné mapy Nástěnné a příruční mapy Globus a atlas Čtení map Měřítko mapy Vysvětlivky mapy Plány – města, obce</p> <p><u>Společenstva polí</u> <i>Hospodářské rostliny – obilniny, okopaniny, luskoviny, olejniny, jeteloviny, píceňoviny, zelenina, průmyslové rostliny</i> <i>Výcházka na pole</i> <i>Plevele</i> <i>Živočichové na polích</i></p>	<p><u>Praktické činnosti:</u> výroba bramborových razítek</p> <p><u>Matematika:</u> rýsování rovnoběžek – koleje v poli</p> <p><u>Hudební výchova:</u> píseň Plavala rybička</p>
--------------	---	---	--

		<p><i>Společenstva vod</i> <i>Rostliny našich vod</i> <i>Živočichové našich vod</i></p>	
LISTOPAD	<p>Určí světové strany v přírodě i podle mapy, orientuje se podle nich a řídí se podle zásad bezpečného pohybu a pobytu v přírodě</p> <p>Vysvětlí na základě elementárních poznatků o Zemi, jako součástí vesmíru, souvislost s rozdělením času a střídáním ročních období</p>	<p>Orientace v krajině - hlavní a vedlejší světové strany Kompas a buzola Orientace podle mapy</p> <p>Povrch – ČR Povrch krajiny – nížina, vysočina, rovina, vrchovina, pahorkatina Práce s mapou Typy krajiny – všechny hory a nížiny ČR</p> <p>Vodstvo ČR Řeky, práce s mapou Vodní nádrže</p> <p><u>Společenstva lesů</u> <i>Listnaté a smíšené lesy – opadávání listů</i> <i>Jehličnaté lesy</i> <i>Lesní plody</i> <i>Houby</i> <i>Význam lesů</i> <i>Živočichové našich lesů</i> <i>Podzimní přípravy rostlin a živočichů na zimu</i></p>	<p><u>Výtvarná výchova:</u> Podzimní strom – kombinovaná technika <u>Pracovní činnosti:</u> výroba zvířat z přírodnin <u>Matematika:</u> stromy – obvody rovinných útvarů <u>Český jazyk:</u> Podzimní chvíle</p>

<p>PROSINEC</p>		<p>Počasí a podnebí</p> <p>Půda a zemědělství Typy půd a jejich využití v zemědělství Vznik a složení půdy, druhy půd</p> <p>Nerostné bohatství Těžba nerostných surovin Zpracování nerostných surovin</p> <p>Průmysl Průmyslové závody Doprava surovin a výrobků</p> <p><u>Život v zimní přírodě</u> <i>Rostliny v zimě</i> <i>Pozorování volně žijících živočichů – pozorování stop ve sněhu</i></p> <p><i>Přezimující živočichové</i> <i>Pomáháme živočichům – zásyp do krmítek a krmelců</i></p>	<p><u>Výtvarná výchova:</u> pohlednice – Zima</p> <p><u>Český jazyk:</u> Liščí stopa ve sněhu</p> <p><u>Matematika:</u> stopy ve sněhu – měření délky mezi stopami</p>
-----------------	--	---	---

<p>LEDEN</p>	<p>Určí a vysvětlí polohu svého bydliště nebo pobytu vzhledem ke krajině a státu</p>	<p>Zopakujeme si ve skupinách - opakující test Chraňme přírodu – chráněná území – chráněné krajinné oblasti ČR, NP ČR, naučné stezky</p> <p>Cestujeme po naší vlasti Střed Čech Západ Čech Sever Čech Jih Čech Východ Čech Jihovýchod Čech a jihozápad Moravy Sever Moravy Jih a jihozápad Moravy</p> <p>V našem kraji Opakování Jízdní řády</p> <p>Projekt - Náš kraj</p> <p>Horniny a nerosty Magmatické horniny Usazené horniny Přeměněné horniny Nerosty Energetické zdroje</p>	<p><u>Matematika:</u> převody jednotek délky</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> kresba mapy</p> <p><u>Český jazyk:</u> popis našeho města</p>
--------------	--	---	--

<p>ÚNOR</p>	<p>Pracuje s časovými údaji a využívá zjištěných údajů k pochopení vztahů mezi ději a mezi jevy</p> <p>Rozezná současné a minulé a orientuje se v hlavních reáliích minulosti současnosti naší vlasti s využitím regionálních specifik</p>	<p>Malá kapitola o čase Jak se označují léta v kalendáři Co je století, tisíciletí</p> <p>České země v pravěku</p> <p>Doba kamenná/starší a mladší doba kamenná/ Doba bronzová Doba železná</p> <p>Projekt - Pravěk – nástroje, obživa, zbraně, šperky, obydlí</p> <p>Měření Délka Hmotnost Teplota Čas</p>	<p><u>Výtvarná výchova:</u> výroba kalendáře přírody</p>
-------------	--	---	---

BŘEZEN	Prakticky třídí organismy do známých skupin	<p>Sámův kmenový svaz Naše nejstarší minulost v pověstech</p> <p>Opakování č.1 – České země v pravěku</p> <p>Velkomoravská říše Působení Konstantina a Metoděje Konec slovanské bohoslužby Rozvoj řemesel Zánik Velkomoravské říše</p> <p>Opakování č.2 – Velkomoravská říše</p> <p><u>Rostliny a živočichové na jaře</u> <i>Růst rostlin – rostliny se probouzejí</i> <i>Klíčivost rostlin – hrách</i> <i>Rozdělení rostlin na jednoleté, dvouleté, vytrvalé</i> <i>Dřeviny – pupen, květ, list, plod</i></p>	<p><u>Hudební výchova:</u> Čtvero ročních období – jaro – poslech <u>Český jazyk:</u> O zpívající lípě v Telecím</p>
DUBEN		<p>Vznik Českého státu, vláda přemyslovských knížat Bořivoj I. Svatý Václav Slavníkovci a biskup Vojtěch Kníže Oldřich a jeho syn Břetislav Vratislav II.</p> <p>Život za vlády prvních Přemyslovců</p>	

		<p>Život prostých lidí Sídla vzdělanosti Románský sloh Kosmas – první český kronikář</p> <p>Opakování č. 3 – Vláda prvních Přemyslovců, vznik Českého státu</p> <p>Vznik českého království, vláda přemyslovských králů Rozvoj Českého státu ve 13.stol. Přemysl Otakar I. Václav I. Anežka Česká Přemysl Otakar II. Václav II. Václav III.</p> <p><u>Rozkvetlé zahrady, louky a pole – vycházka</u> <i>Činnosti člověka na poli, zahradě</i> <i>Význam částí kvetoucích bylin – rozlišení bylin (léčivé, jedovaté)</i> <i>Živočichové na jaře – změna srsti, návrat ze zimovišť, oprava a zakládání nových hnízd</i> <i>Mláďata – rozdělení – líhnou, rodí</i></p>	<p><u>Hudební výchova:</u> nácvič písň – Červená, modrá fiala</p> <p><u>Matematika:</u> převody jednotek</p> <p><u>Český jazyk –</u> báseň „Věneček“</p> <p><u>Pracovní činnosti:</u> vitráž do okna - Motýl</p>
--	--	--	---

KVĚTEN		<p>Projekt Přemyslovci – sv. Václav Opakování č. 4 – České země za přemyslovských králů Český stát za vlády přemyslovců Jan Lucemburský Karel IV. Rozkvět země za Karla IV. Václav IV. Zikmund Lucemburský Projekt Karel IV.- stavby Opakování č. 5 – Český stát za vlády Lucemburků Život ve středověku Šlechta, církve Středověká vesnice a města – gotický sloh Opakování č. 6 – Život ve středověku</p> <p><u>Zpěv rodné země</u> <i>Kvetoucí stromy a keře – odrůdy, květy dalších listnatých dřevin</i> <i>Význam částí kvetoucích rostlin pro člověka – pro výživu, jako krmivo, v textilním průmyslu, pro přípravu léčivých čajů, pro obdarování blízkých</i></p>	<p><u>Hudební výchova:</u> nácvič písň - Řekni, kde ty kytky jsou <u>Výtvarná výchova:</u> kresba kvetoucích rostlin <u>Matematika:</u> obvody – obvod stromů <u>Pracovní činnosti:</u> modelování kvetoucích stromů</p>
--------	--	---	---

<p>ČERVEN</p>		<p>Husitské války Jan Hus Husitské bouře Husitské vojsko Jan Žižka z Trocnova Boj husitů s křižáky Bitva u Lipan</p> <p>Projekt Husité</p> <p>Opakování č. 7 – Husitské války</p> <p>České země po husitských válkách Krátká vláda Alberta Habsburského a Ladislava Pohrobka Husitský král Jiří z Poděbrad Jagellovci na českém trůně Zemský sněm</p> <p>Opakování č. 8 – České země po husitských válkách</p> <p>První Habsburkové na českém trůně České země součástí velké habsburské říše Císař Rudolf II.</p> <p>Projekt Císařův pekař – pekařův císař</p>	
---------------	--	--	--

	<p>Poukáže v nejbližším společenském a přírodním prostředí na změny některé problémy a navrhne možnosti zlepšení životního prostředí obce/města/</p> <p>Uplatňuje základní dovednosti a návyky související s podporou zdraví a jeho preventivní ochranou</p> <p>Uplatňuje ohleduplné chování k druhému pohlaví a orientuje se v bezpečných způsobech sexuálního chování mezi chlapci a děvčaty v daném věku</p>	<p>Renesance Opakování č. 9 – První Habsburkové na českém trůně Domácí zvířata a jejich chov <u>Rostliny a živočichové v létě</u> <i>Zrání plodů a rostlin – plody listnatých stromů a keřů</i> <ul style="list-style-type: none"> - <i>Plody ovocných stromů</i> - <i>Druhy zeleniny</i> - <i>Kvetoucí trávy a byliny</i> - <i>Obilí</i> <i>Vycházka – pozorování kvetoucích bylin</i> <i>Živočichové v létě – vyvádění mláďat</i> <i>Rozdělení živočichů</i></p> <p><u>Člověk a příroda</u> <i>Význam půdy</i> <i>Význam lesů</i> <i>Význam ploch – vycházka pozorování vodních živočichů</i> <i>Jak chránit přírodu – vycházka – úklid části lesa</i></p> <p>Osobní hygiena – režim dne Výživa a zdraví Životní styl Šikana</p>	<p><u>Matematika:</u> slovní úlohy s tematikou ovoce, zelenina</p> <p><u>Český jazyk:</u> Vyběhla bříza běličká – přednes básně</p> <p><u>Pracovní činnosti:</u> modelování různých druhů ovoce a zeleniny</p>
--	---	--	--

Tabulka č.5: Prvouka 1.-3. ročník

Výstup předmětu	Učivo	Přesahy a vazby
<p>Vyznačí v jednoduchém plánu školy cestu na určené místo a rozliší možná nebezpečí v nejbližším okolí školy. Poznává prostory školy, orientuje se ve škole. Seznámí se se školním režimem a řádem, organizací práce ve škole, pracovními návyky ve vyučovací hodině, s hygienickými návyky o přestávce. Používá zdravé návyky - úklid pracovního místa, správné sezení a stání, nošení aktovky. Řídí se školním režimem a řádem, organizací práce ve škole, pracovními návyky ve vyučovací hodině, s hygienickými návyky o přestávce. Orientuje se ve škole. Projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům.</p> <p>Uplatňuje základní pravidla účastníků silničního provozu. Uplatňuje základní pravidla bezpečného příchodu do školy a odchodu ze školy podle dopravních značek a světelné signalizace.</p> <p>Rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi</p>	<p><u>MÍSTO, KDE ŽIJEME</u> <i>Škola – seznámení se s prostředím školy, okolím školy, bezpečná cesta do školy.</i> <i>Jsem školák – třída ve vyučovací hodině, o přestávce, činnosti dětí ve škole. Orientace v budově školy a jejím okolí, správné chování a bezpečnost ve škole, vlastnosti spolužáků, čeho si u nic vážíme, co nám vadí, pravidla slušného chování, školní řád, důležitá telefonní čísla</i></p> <p><i>Cesta do školy - účastníci silničního provozu, dopravní značky, světelné a zvukové signály, pravidla silničního provozu, vybavení a bezpečná jízda na jízdním kole</i></p> <p><i>Domov- místo kde bydlím, kde nalézám ochranu, pochopení, soukromí, radost. Co tvoří domov, jak se doma cítíme... Bydliště – adresa, telefon Dům – jeho označení, členění, zařízení,</i></p>	<p><u>Český jazyk:</u> pojmy před – za, vlevo – vpravo, nad – pod</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> škola, aktovka.</p> <p>Pracovní činnosti: „Můj dům, můj hrad“ – výroba domečků</p>

<p>Určuje názvy osob v rodině, významné události v rodině. Rozpozná rozdělení rolí v rodině, práva a povinnosti členů rodiny.</p> <p>Popíše svůj domov, město a okolí.</p> <p>Pojmenuje některé rodáky, kulturní či historické památky, významné události regionu, interpretuje některé pověsti nebo báje spjaté s místem, v němž žije</p> <p>Začlení svou obec (město) do příslušného kraje a obslužného centra ČR, pozoruje a popíše změny v nejbližším okolí</p>	<p>vybavení pokojů a jejich účel, adresa Byt – jednotlivé místnosti, vybavení Rodina – členové rodiny, názvy rodinných příslušníků, širší okruh rodiny, vztahy a chování v rodině, rodokmen <u>Obec, místní krajina</u> Okolí bydliště – ulice parky, významné budovy, části obce, poloha v krajině, sousední obce, významná místa a budovy. Minulost naší obce, památná místa, pověsti, charakteristika místa, kde žijeme, orientační plánec okolí školy <u>Znaky města a venkova</u> - rozdíly mezi městem a venkovem, plánec a mapa města, průmysl, obchody a služby, zdravotnická zařízení, vzdělávací, kulturní a sportovní centra, doprava</p> <p>Vycházka – pozorování města v různých ročních obdobích, pozorování práce lidí.</p> <p>ZEMĚ, V NÍŽ ŽIJEME <u>Krajina v okolí domova</u> – orientace v krajině, světové strany, vedlejší světové strany, kompas, buzola, povrch krajiny, využití krajiny, voda v krajině, tok řek</p>	<p><u>Výtvarná výchova</u>: kresba mapy ČR, kresba státních znaků, vlajky ČR</p> <p><u>Hudební výchova</u>: zpěv Státní</p>
---	--	---

<p>Projevuje toleranci k přirozeným odlišnostem spolužáků, jejich přednostem i nedostatkům Osvojuje si vhodné formy chování ke spolužákům, k dospělým, ke kamarádům, cizím neznámým lidem.</p> <p>Rozlišuje blízké příbuzenské vztahy v rodině, role rodinných příslušníků a vztahy mezi nimi. Určuje názvy osob v rodině, významné události v rodině. Rozpozná rozdělení rolí v rodině, práva a povinnosti členů rodiny.</p>	<p><u>Naše vlast</u> – poloha ČR na mapě, sousední státy, územní celky, krajská města ČR <i>Počasí a podnebí v ČR – střídání ročních období</i> <u>Praha</u> – hlavní město ČR, sídlo prezidenta a vlády <u>Státní symboly</u> – státní znak ČR, státní vlajka ČR, státní hymna ČR</p> <p><u>Pověst</u> – O bájném praotci Čechovi – vyprávění, práce s encyklopedií (pojmy – prezident, vláda...)</p> <p><u>LIDÉ KOLEM NÁS</u> <u>Chování lidí</u> <i>Nová role žáka, změna denního režimu.</i> Poznávání spolužáků, vzájemné chování ve třídě. Pravidla slušného chování. <u>Rodina</u> <u>Moje rodina</u> – svátek v rodině. Život v rodině, postavení jedince v rodině, příbuzenské vztahy, role členů rodiny, práva a povinnosti členů rodiny, významné události v rodině. Výstava rodinných fotografií, rozhovor o významných událostech v rodině. <u>Soužití lidí</u> <u>Lidská činnost a tvořivost</u> – materiály,</p>	<p>hymny</p> <p><u>Český jazyk</u>: čtení bájí a pověstí</p> <p><u>Výtvarná výchova</u>: kresba členů rodiny, spolužáků</p> <p><u>Český jazyk</u>: povídání o pravidlech slušného chování</p> <p><u>Výtvarná výchova</u>: kresba povolání, sportů</p>
---	--	---

<p>Popíše různá povolání, tělesnou a duševní práci, pracovní činnosti lidí. Navrhne vhodné trávení volného času. Odvodí význam a potřebu různých povolání a pracovních činností.</p> <p>Pozoruje svět kolem sebe, rozpoznává druhy dopravních prostředků.</p> <p>Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti. Používá kalendář a orientuje se v něm. Rozliší dny pracovní – dny volna. Posoudí charakteristické znaky jednotlivých ročních období. Provádí základní orientaci v čase: teď, před chvílí, za chvíli, dříve, později, včera, zítra... Uplatňuje elementární poznatky o sobě, o rodině a činnostech člověka, o lidské společnosti, soužití, zvycích a o práci lidí; na příkladech porovnává minulost a současnost. Popíše vánoční zvyky, koledy.</p> <p>Využívá časové údaje při řešení různých situací v denním životě, rozlišuje děj v minulosti, přítomnosti a budoucnosti</p>	<p>pracovní pomůcky, nástroje, <u>Práce a volný čas</u> – povolání, duševní a fyzická práce, zodpovědnost při práci, doba odpočinku, využití volného času, letní sporty, koupání, výlety, dovolená <u>Lidé a výrobky</u> – průmyslové podniky, <i>zemědělství</i>, služby zákazníkům, platidla <u>Svět v pohybu</u> – technika, zdokonalování výrobků, moderní cestování</p> <p><u>LIDÉ A ČAS</u> <i>Orientace v čase a časový řád</i> <i>Dny v týdnu, kalendář, roční období.</i> <i>Měsíce, roční období, rok.</i> <i>Hodiny, měření času.</i> <i>Kalendář, letopočty.</i> <i>Současnost a minulost v našem životě</i> <i>Vánoce, zvyky, tradice</i> <i>Zimní svátky, Vánoce, Nový rok</i> <i>Rozhovor o průběhu Adventu a Vánoc.</i> <i>Vyhledávání v kalendáři data svátků a seznamování se s tradicemi /Boží hod, Štěpán, Tři králové, Štědrý den, Mikuláš</i> <i>Chápání rozdílu mezi dějem v minulosti, přítomnosti a budoucnosti</i> <i>Minulost – jak žili lidé dříve, předměty denní potřeby našich předků, způsob života, lidová řemesla, lidové zvyky,</i></p>	<p><u>Výtvarná výchova:</u> výroba kalendáře</p> <p><u>Matematika:</u> převody jednotek času</p> <p><u>Pracovní činnosti:</u> výroba ozdob na stromeček, výroba vánočního přání, vánočních svícňů</p> <p><u>Hudební výchova:</u> zpěv koled</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> kresba člověka, stavba těla</p>
---	---	---

<p>Určuje jednotlivé části těla člověka podle skutečnosti a obrázku. Uplatňuje základní hygienické, režimové a jiné zdravotně preventivní návyky s využitím elementárních znalostí o lidském těle, projevuje vhodným chováním a činnostmi vztah ke zdraví.</p> <p>Popíše denní stravování a pitný režim, jeho význam pro zdraví, sestaví jednoduchý jídelníček. Řadí do denního režimu základní hygienické návyky. Rozliší zdraví a nemoc, popíše běžné nemoci a jejich obvyklé příznaky. Popíše chování nemocného doma, u lékaře, v nemocnici. Seznámí se se základními pravidly při užívání léků.</p> <p>Uplatňuje základní pravidla bezpečného příchodu do školy a odchodu ze školy podle dopravních značek a světelné signalizace.</p>	<p><i>písemné a stavební památky</i></p> <p><u>ČLOVĚK A JEHO ZDRAVÍ</u> <u>Lidské tělo</u> Člověk – poznáváme své tělo. Určování jednotlivých částí těla, popis podle skutečnosti i obrázků Růst a vývoj, muž, žena, rozmnožování, rodina. Stavba těla – kosti, svaly, kůže, orgány, smysly Společné znaky, potřeby člověka, projevy člověka</p> <p><u>Péče o zdraví, zdravá výživa</u> – péče o zdraví. – osobní hygiena, péče o zevnějšek – denní režim, pitný režim, zdravá strava, zdravý jídelníček, zásady zdravého způsobu života - cvičení - očkování, preventivní prohlídky u lékaře, imunita, zdraví, první pomoc, lékárnička</p> <p><u>Osobní bezpečí</u> Cesta do školy – dopravní značky a signalizace, dopravní prostředky, činnost chodce</p>	<p><u>Výtvarná výchova</u>: kresba zdravých a nezdravých potravin</p> <p><u>Tělesná výchova</u>: protahovací cviky</p> <p><u>Pracovní činnosti</u>: výroba dopravních značek, dopravních prostředků</p>
--	---	---

<p>Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích. Pozoruje a popíše proměny přírody na podzim. Pravidelně pozoruje přírodu, počasí, změny v přírodě.</p> <p>Utváří si představy o podzimní práci na poli, na zahradě, a o zemědělských plodinách. Pozoruje a popíše životní projevy rostlin a živočichů v různých ročních dobách. Pozoruje a popíše podzimní práce podle obrázku a skutečnosti.</p> <p>Rozpozná živočichy chované lidmi – užitková, hospodářská a domácí zvířata.</p>	<p>Důležitá telefonní čísla – EXKURZE do požární zbrojnice Nemoc a úraz</p> <p><u>ROZMANITOST PŘÍRODY</u> <u>Životní podmínky - Podzim</u></p> <p><i>Pozorování proměn přírody. Život v přírodě</i> – přichází podzim v parku, v lese - podzim na poli – pozorování práce-sad, zahrada <i>Proměny přírody na podzim – změny počasí</i></p> <p><i>Vycházky</i> <i>Vycházka do přírody – pozorování listů, houfování ptáků, opakování orientace v prostoru (vpředu, přede mnou, vlevo, blízko mě..)</i> <i>Vycházka mezi zahrádky.</i> <i>Vycházka do přírody - srovnávání podmínek života živočichů na jaře a na podzim</i> <i>Pozorování práce na poli - vycházka</i></p> <p><i>Živočichové</i> <i>Živočichové ve volné přírodě</i> <i>Pozorování života živočichů v ročních</i></p>	<p><u>Výtvarná činnost:</u> kreslí draka, ptáci na stromě – rozfoukávání tuše, koláž – odlet ptáků do teplých krajín</p> <p><u>Matematika:</u> počítání příkladů na téma ovoce, jednotky hmotnosti – hlína pro pokojové květiny</p> <p><u>Pracovní činnosti:</u> modelování plodů ovoce a zeleniny, modelování ježka, výroba zvířátek z přírodnin, pěstitelské práce – ošetřujeme pokojové květiny</p> <p><u>Český jazyk:</u> Loučení s prázdninami, báseň „O ježkovi“, báseň „Koulelo</p>
--	--	--

<p>Seznamuje se s pěstováním pokojových rostlin Určuje a stavbu těla některých rostlin.</p>	<p><i>obdobích, popis známých zvířat Houfování ptáků, odlet do teplých krajín Příprava živočichů na zimu – ryby, obojživelníci, hmyz..... Poznávání živočichů v souborech obrazů, v atlasech Péče o živočichy v zajetí Živočichové chování lidmi - užitková, hospodářská, domácí zvířata, péče o živočichy v zajetí, zacházení s drobnými domácími zvířaty.</i></p> <p>Rostliny <i>Zelenina, ovoce, ovocné stromy a ovoce Známé a snadno dostupné druhy rostlin, stavba těla těchto rostlin, funkce jednotlivých částí rostlin, Uspořádání výstavky ovoce, zeleniny - modelování ovoce, zeleniny. Zemědělské plodiny Pokojové rostliny - prohlídka knih o pokojových rostlinách a jejich pěstování. Popis podle známé rostliny - stavba jejího těla, význam rostlin pro člověka. Návštěva zahradnictví, prodejny s pokojovými květinami. Stromy na podzim – opadávání listů, sběr přírodnin</i></p>	<p>se koulelo“</p> <p><u>Hudební výchova:</u> rytmus, střídání dob. – dešť, píseň „Běží liška k Táboru“</p> <p><u>Matematika:</u> početní divadélko - sněhuláci, slovní úlohy se zimní tématikou</p>
---	--	--

<p>Pravidelně pozoruje přírodu, počasí, změny v přírodě. Popíše vánoční zvyky, koledy. Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích. Navrhne vhodné trávení volného času, popíše bezpečnost při zimních sportech, určí vhodné zimní oblečení. Pozoruje a porovná různé živočichy v přírodě v různých ročních obdobích. Popíše přírodu v zimě.</p> <p>Pozoruje a popíše jarní měsíce, počasí na jaře, jaro v místní krajině. Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích. Pravidelně pozoruje přírodu, počasí, změny v přírodě.</p>	<p><u>ROZMANITOST PŘÍRODY</u> <u>Životní podmínky - Zima</u> <i>Pozorování a zápis proměn přírody v zimě, zápis do kalendáře přírody</i> <i>Zimní sporty</i> <i>Zimní svátky – Vánoce, Silvestr, Tři králové</i> <i>Práce a volný čas – zimní sporty.</i> <i>Pozorování životních projevů živočichů v zimě</i> <i>Vycházka do zimní přírody, pozorování stop ve sněhu</i> <i>Pomáháme volně žijícím živočichům</i> <i>Třídění obrázků z různých ročních období</i> <i>Životní projevy živočichů v zimě, pozorování a porovnávání životních projevů různých živočichů v zimě</i> <i>Přezimování rostlin ve vodě, na souši</i></p> <p><u>ROZMANITOST PŘÍRODY</u> <u>Životní podmínky - Jaro</u> <i>Pozorování a porovnávání ročních období.</i></p>	<p><u>Český jazyk</u>: článek „Daleko do Vánoc“, článek „Jedeme na hory“, První sníh – Božena Němcová</p> <p><u>Pracovní činnosti</u>: vystřihování, modelování – sněhulák, vánoční přáníčko, modelování zimních sportů</p> <p><u>Výtvarná výchova</u>: Co snídají sýkorky – ptačí budka, kreslení ročního období zima,</p> <p><u>Hudební výchova</u>: Nácvič písň „My tři králové“, nácvič písň „Sněhulák“</p> <p><u>Pracovní činnosti</u>: skládání z barevného papíru – sněženky,</p>
---	---	--

<p>Pravidelně pozoruje přírodu, počasí, změny v přírodě. Pozoruje svět kolem sebe</p> <p>Určuje stavbu těla některých rostlin Roztřídí některé přírodniny podle nápadných určujících znaků.</p>	<p><i>Proměny přírody na jaře</i> <i>Zaznamenávání počasí v kalendáři přírody, pozorování proměn v jednotlivých ročních obdobích</i></p> <p>Rostliny <i>Rostliny na jaře</i> <i>Jarní květiny - bledule, sněženka, podběl, petrklíč, smetanka, sasanka</i> <i>Pokus - klíčení hrachu, pozorování děje, sledovat, co rostlina potřebuje k životu / teplo, vodu, světlo, živiny, provzdušněnou půdu /</i> <i>Popis a určování některých rostlin, jejich částí podle charakteristických znaků, sledování života rostlin</i> <i>Život v přírodě - stavba těla rostlin.</i> <i>Popis vývoje plodů.</i> <i>Třídění ovocných a jiných listnatých stromů</i> <i>Živé přírodniny – rostliny, houby, živočichové, podmínky pro život (světlo, teplo, vzduch, voda, potrava)</i> <i>Rostliny – společné znaky rostlin (reakce na změny teplot v prostředí, pohyb, růst, dýchání, vylučování, rozmnožování)</i> <i>Druhy rostlin – kvetoucí, nekvetoucí, užitkové, okrasné, léčivé, jedovaté, chráněné</i></p>	<p>tulipány, modelování ptačího hnízda a ptáků, skládanka Sluníčko, práce s kartonem – Motýl na květině, květina pro maminku, výroba květin pro maminku, modelování hub</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> barvy jara, malují mláďata, jarní květiny – vyškrabování do tuše, práce lidí na poli, rozpouštění barev – páv, dokreslování obrázků zvířat, rozkvetlý strom – zapouštění barev</p> <p><u>Matematika:</u> sčítání a odčítání – symboly domácích zvířat, nakupujeme ovoce a zeleninu, obchod s květinami, jdeme na houby – sčítání, odčítání, měření, geometrie – rýsování rovné čáry –</p>
---	---	---

	<p><u>Užitkové rostliny</u> – ovoce, zelenina (listová, plodová, košťálová, cibulová, kořenová), hospodářské plodiny (okopaniny, luskoviny, obilniny, píceiny)</p> <p><u>Části rostlin</u> – podzemní – význam a funkce kořene, nadzemní – stonek – druhy, list – tvary, zeleň listová, květ – opylování květů, roznášení pylu větrem, plod – dužnaté, suché</p> <p><u>Houby</u> – části houby, druhy hub - jedlé, jedovaté, plísně</p> <p><u>Na louce</u> Pozorování dostupných druhů rostlin - luční květiny, příklady volně žijících zvířat na louce Výstavka lučních květin, založení herbáře Svátek matek. V rámci seznamování žáků s významnými dny a svátky v průběhu celého roku, připomeneme také Svátek matek / druhá květnová neděle /</p> <p><u>Na poli</u> Význam rostlin pro člověka, užitkové rostliny Výstavka obilí</p> <p><u>V lese a u lesa</u> Známé a dostupné druhy rostlin, jejich význam pro člověka, živočichové ve</p>	<p>ohrada pro zvěř</p> <p><u>Český jazyk:</u> vypravování – vztah ke zvířatům, článek „Jak Křemílek a Vochoomůrka zasadili semínko“, „Jak Maková panenka potkala motýla“, příběh „Broučkův první let“, „První sněženka“,</p> <p><u>Hudební výchova:</u> nácvik písně „Žezuličko“, píseň „Travička zelená“, „Já do lesa nepojedu“, „Dů kravičky dů“, píseň „Komáři se ženili“</p> <p><u>Tělesná výchova:</u> pohybová hra – uvíjíme věneček</p>
--	--	--

<p>Pozoruje různé živočišné druhy a stavbu těla živočichů. Rozpozná živočichy chované lidmi – užitková, hospodářská a domácí zvířata. Určuje názvy známých zvířat, pracuje s obrazy, modely.</p>	<p><i>volné přírodě</i> <i>Listnaté stromy - jírovec, dub, buk, javor.</i> <i>Výstavka - obrázky stromů, práce s atlasem, knihami o lese, o houbách</i></p> <p>Živočichové <i>Živočichové na jaře</i> <i>reakce organismů na roční období</i> – ptáci a jejich hnízda – mláďata hospodářských domácích zvířat <i>Znaky života živočichů, základní skupiny živočichů, stavba těla</i> <i>Hospodářská zvířata</i> <i>Popis a určování známých zvířat podle typických znaků, práce s obrázky, živočichové chování lidmi</i> <i>Části těla čtyřnohých zvířat, jejich užitek, pojmenování dospělých zvířat a jejich mláďat</i> <i>Části těla ptáků, tvar zobáků, noha s plovací blánou, pojmenování dospělých jedinců a jejich mláďat.</i> <i>Užitečná zvířata, význam pro člověka, péče o ně.</i> <i>Výstavka obrázků a zajímavostí o domácích zvířatech - pohledy, obrázky, časopisy, knihy</i> <i>Živočichové žijící ve volné přírodě</i></p>	
--	--	--

	<p><u>Živočichové</u> – společné znaky (dýchání, rozmnožování, vývoj a růst, přijímání pití a potravy, reakce na změny teploty v prostředí, pohyb, smyslové vnímání)</p> <p><u>Obratlovci</u> – ryby, plazi, obojživelníci, savci, ptáci – stavba těla jednotlivých druhů</p> <p><u>Bezobratlí</u> – hmyz, stavba těla</p> <p>Vycházky <i>Vycházka - sledování počasí, změn v přírodě, oblečení lidí, sběr jarních květin na výstavku</i> <i>Pozorování práce na zahradě</i> <i>Vycházka - práce lidí na poli a na zahradě</i> <i>Vycházka do okolí, pozorování kvetoucích stromů, barva květů, pozorování včel, význam včely pro člověka.</i> <i>Vycházka do lesa - poznávání stromů, šišek, jehličí.</i></p> <p><u>ROZMANITOST PŘÍRODY</u> <u>Životní podmínky – Léto</u> <i>Rozmanitost života v přírodě – podnebí, typy podnebí, vliv podnebí, kalendář přírody, počasí</i></p>	<p><u>Výtvarná výchova</u>: kresba jarních květin, kresba do písku, kvetoucí stromy</p> <p><u>Tělesná výchova</u>: pohybové hry v přírodě</p> <p><u>Hudební výchova</u>: píseň „Holka modrooká“</p>
--	--	---

<p>Pozoruje, popíše a porovná viditelné proměny v přírodě v jednotlivých ročních obdobích. Pozoruje a popíše počasí a změny počasí v létě. Vysvětlí chování v přírodě. Rozpozná živočichy chované lidmi – užitková, hospodářská a domácí zvířata.</p> <p>Provádí jednoduché pokusy u skupiny známých látek, určuje jejich společné a rozdílné vlastnosti a změří základní veličiny</p>	<p><i>Ochrana přírody – výsadba stromů, příkrmování zvěře, sběr a třídění odpadků, národní parky a přírodní rezervace, botanické a zoologické zahrady, přírodní katastrofy, ekologické katastrofy, evakuace</i></p> <p><i>Rovnováha v přírodě – společenstva (louka, pole, voda, les, hory), potravní řetězec, zvířata kolem nás</i></p> <p><i>Pozorování proměn přírody v létě. Zaznamenávání počasí v kalendáři přírody, pozorování proměn v jednotlivých ročních obdobích</i></p> <p><i>U vody a ve vodě</i></p> <p><i>Poznávat rostliny a živočichy z různých přírodních společenství, sledovat dostupné druhy rostlin a živočichů, určovat jejich typické znaky</i></p> <p><i>Výcházka- proměny v přírodě, oblečení lidí, práce lidí, život rostlin a živočichů</i></p> <p><i>Živočichové a člověk – domácí zvířata, hospodářská zvířata, zvířata volně žijící, ohrožená zvířata, zákonem chránění živočichové</i></p> <p>NEŽIVÁ PŘÍRODA</p> <p><i>Látky a jejich vlastnosti – přírodniny, suroviny, výrobky, zkoumání vlastností a skupenství látek</i></p>	<p><u>Výtvarná výchova:</u> těšíme se na prázdniny</p> <p><u>Český jazyk:</u> povídání o létě, dovolených</p> <p><u>Pracovní činnosti:</u> frotáž – zvířata</p> <p><u>Matematika:</u> převody jednotek</p> <p><u>Hudební výchova:</u> poslech „Země se točí pořád dokola“</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> kresba planet, souhvězdí</p>
---	---	--

<p>pomocí jednoduchých nástrojů a přístrojů</p> <p>Rozliší přírodní a umělé prvky v okolní krajině a vyjádří různými způsoby její estetické hodnoty a rozmanitost</p>	<p><u>Vzduch</u> – charakteristika, význam kyslíku, složení kyslíku, zdroj kyslíku, výskyt kyslíku (pokusy)</p> <p><u>Voda</u> – význam vody, výskyt vody, rozdělení vody, koloběh vody, skupenství vody, výskyt vody</p> <p><u>Půda</u> – složení půdy, význam půdy, vrstvy půdy, člověk a půda, úrodná půda, hnojiva, ochrana půdy</p> <p><u>Slunce a Země</u> – Slunce jako zdroj (života, světla a tepla), sluneční soustava, globus, střídání dne a noci</p>	
---	---	--

6 ROZPRACOVÁNÍ TÉMAT VZDĚLÁVACÍ OBLASTI ČLOVĚK A JEHO SVĚT

Ukázky rozpracování témat s využitím fenologického přístupu jsou v tabulce vždy uvedeny dle daného ročního období a příslušného ročníku primárního vzdělávání. Pozornost je zaměřena na obsah a cíl učiva, průřezová témata, klíčové kompetence a mezipředmětové vztahy.

Seznam tabulek:

Tabulka č.1:	Jaro
Tabulka č.2:	Léto
Tabulka č.3:	Podzim
Tabulka č.4:	Zima

Tabulka č.1: Jaro

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<p>1. Hodina <u>Proměny přírody na jaře</u> Motivace: Jeslipak víš? Josef Brukner (Rok v MŠ, 2011, str.111)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Skupinová práce – žáci třídí věty do jednotlivých ročních období – zaměří se na věty týkající se jara ✓ Povídání o jaru – začátek jara, jarní měsíce ✓ Jarní květiny – zpřeházená písmenka – práce na interaktivní tabuli (LDEUBEL) ✓ Přiřazení obrázku k názvu květiny – práce na interaktivní tabuli ✓ vložení čočky a osení do vlhké půdy ve třídě 	<p>vybrat jarní měsíce, uvědomit si kdy začíná jaro, rozpoznat květiny rostoucí na jaře</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> povídání o jaru</p>	<p><u>K učení:</u> povídání o jaru <u>K řešení problémů:</u> zpřeházená písmenka <u>Pracovní:</u> vložení čočky a osení do půdy</p>	<p><u>Český jazyk:</u> povídání o jaru, práce na IT tabuli <u>Pracovní činnost:</u> vložení čočky a osení do půdy</p>
<p>2. Hodina <u>Stromy, kvetoucí rostliny na jaře</u></p> <p>Motivace: skupinová práce - skládání puzzle – obrázky rozkvetlých stromů a jarních květin</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Popis rostlin – kořen, stonek, list, květ – práce na tabuli + rostliny výstava ✓ Rozdělení stromů na jehličnaté, listnaté – ovocné – práce na koberci ✓ Popis ovocného stromu – kořen, kmen větve, list, květ, plod, koruna ✓ Popis vývoje plodu – pupen, květ, nezralý 	<p>rozeznat stromy listnaté, jehličnaté, popsat stavbu těla rostlin a stromů, popsat vývoj plodu</p>	<p><u>Environmentální výchova:</u> rozdělování a popis stromů</p>	<p><u>K řešení problémů:</u> práce na IT tabuli <u>K učení:</u> popis rostlin</p>	<p><u>Český jazyk:</u> skrývačky</p>

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<ul style="list-style-type: none"> plod, zralý plod ✓ Přiřazování plodu ke stromu – práce na IT tabuli ✓ Skupinová práce – skrývačky Pak se zachytil Jakub ledu, led se lámal dál. Jeli na výlet kousek pod Bělehrad. Kam dal Petr klíč od sklepa? Rozbil škatuli, pán jeden nešikovný. 				
<p>3. Hodina <u>Vycházka</u> Motivace: báseň „Vrbová píšťalka“ Jaroslav Seifert (Rok v Mš, 2011, str. 114)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Vycházka do zahrádek a okolí – pozorování kvetoucích rostlin a stromů (vrbové proutky, jehnědy, kočičky) a sběr přírodnin na výstavku ✓ Na vycházce povídání o počasí, jeho charakteristika, vhodném oblékání ✓ Vytvoření výstavy z nasbíraných přírodnin 	<p>pozorovat kvetoucí rostliny a stromy, uvědomit si příchod jara, jarního počasí, sběr přírodnin</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> pozorování kvetoucích stromů a rostlin <u>Environmentální výchova:</u> sběr přírodnin, vytvoření výstavky</p>	<p><u>Sociální a personální:</u> charakteristika počasí, povídání o vhodném oblékání <u>K učení:</u> pozorování kvetoucích stromů a rostlin, povídání</p>	<p><u>Pracovní činnosti:</u> vytvoření výstavky</p>
<p>4. Hodina <u>Ptáci na jaře</u></p> <p>Motivace: Pohybová říkanka – Přílet ptáků, (Předškolákův rok, 2011, str. 82), Žížala a kos (Ve školce je bezva, 2010, str.12)</p> <p>Přílet ptáků</p>	<p>uvědomit si důvod, proč ptáci odlétají do teplých krajín, rozeznat ptáky tažné a stálé, popsat stavbu těla ptáků</p>	<p><u>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech:</u> povídání o tažných ptácích</p>	<p><u>K učení:</u> práce na magnetické tabuli</p>	<p><u>Tělesná výchova:</u> pohybová říkanka</p>

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<p>Když se zima vytrácí, (z dřepu do stoje) Ptáci se k nám navrací. (běh po třídě, ruce jako křídla) Přilétají z jihu k nám, (běh po třídě, ruce jako křídla) Vždycky radost z toho mám. (stoj, tleskáme)</p> <p style="text-align: center;"><u>Žížala a kos</u></p> <p style="text-align: center;">Žížale nevadí, že cesta klouže. Volá nás vesele z veliké louže. Po dešti, a když v trávě je rosa, Pozor si musí dát na pana kosa. Pan kos je na dosah, na cestu sedá, Žížalce nahnal strach, ta úkryt hledá. Těličko zavrtá do mokré hlíny, Kosovi v zobáčku sběhly se sliny. Kosík se rozzlobil, křidélkem hrozí, Žížalka dávno se tunelem vozí. Ptáček to vzdává a odlétá, tradá, Žížalka na louce suší si záda.</p> <p>✓ Povídání o ptácích tažných a stálých, vysvětlení důvodu proč odlétají do teplých krajín ✓ Práce na magnetické tabuli – kartičky a s názvy ptáků – rozdělení na tažné a stálé</p> <p>Stálí – straka, pěnkava, datel, sýkora koňadra, ledňáček, bažant... Tažní – vlaštovka, jiřička, skřivan, kukačka,</p>				

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<p>čáp, špaček....</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Pouštění powepointové prezentace se zvuky a obrázky ptáků ✓ Práce na tabuli – popis částí těla ptáků – ocas, trup, křídlo, nohy, hlava, zobák 				
<p>5. Hodina <u>Hospodářská zvířata</u></p> <p>Motivace: píseň „Když jsem já sloužil to první léto....“</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ práce ve dvojici – třídění kartiček samec, samice, mládě ✓ Práce s učebnicí – text + obrázky ✓ Práce pod vedením učitele – kartičky pouze se samci <p>a) Roztříd' na ptáky a savce b) Ptáci – roztříd' ptáky s nohou hrabavou x nohou s plovací blánou c) Roztříd' zvířata dle užitku – maso, peří, mléko.....</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Hra – Hádej, co jsem za zvíře – žáci se snaží pomocí otázek zjistit, jaké zvíře je jejich kamarád (máš tělo pokryté peřím? Jsi užitečné zvíře? Máš nohy?) ✓ Pohybová hra – ke komu patřím – žáci si vylosují kartičky na kterých je napsán vždy 	<p>určit u zvířat samce, samici, mládě, rozeznat rozdíl mezi stavbou těla ptáka a savce.</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> pohybová hra „Ke komu patřím“</p>	<p><u>Komunikativní:</u> práce ve dvojici – třídění kartiček <u>K učení:</u> práce pod vedením učitele</p>	<p><u>Hudební výchova:</u> píseň „Když já jsem sloužil“</p>

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<p>buď jen samec, samice nebo mládě. Svou kartičku nesmí nikomu ukazovat. Pohybují se po třídě a vydávají zvuk zvířete, které mají napsané na kartičce. Úkolem je vytvořit kompletní „rodinu“ – samec, samice, mládě.</p>				
<p>6. Hodina</p> <p><u>Jarní svátky, zvyky, tradice</u> Propojení s hodinou pracovních činností</p> <p>Motivace: povídání o velikonočních tradicích, zvycích.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Vysvětlení důvodu Velikonoc, proč se dávají vajíčka, původ pomlázky, významy různých barev pentlíček (žlutá - odmítnutí, zelená – přátelství, červená - láska), zdůraznění chování k dívkám při koledě ✓ Seznámení dětí se dny Zelený čtvrtek, Velký pátek, Zelená sobota ✓ Pletení velikonoční pomlázky <p>Na pomlázku potřebujeme 9 prutů, osm na pomlázku a jeden na obtočení spodní části. Je lepší vybrat si proutky stejně silné a slabší, lépe se ohýbají. Osm prutů chytíme tak, aby všechny konce byly ve stejné rovině. Devátý proutek zasuneme silnějším koncem mezi</p>	<p>popsat velikonoční svátky, tradice, zvyky, získat zručnost v pletení pomlázky</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> pletení pomlázky</p>	<p><u>K učení:</u> seznámení se se dny Zelený čtvrtek... <u>Pracovní:</u> pletení pomlázky</p>	<p><u>Pracovní činnosti:</u> pletení pomlázky</p>

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<p>ostatní pruty a začneme pevně obtáčet kolem prutů ostatních – hodně utahovat. Konec proutku zasuneme mezi obtáčené pruty. Pruty si rozdělíme na dva díly po čtyřech prutech. Začínáme z levé strany, krajní levý prut položíme mezi druhý a třetí prut na pravé straně, následně ho ohneme dozadu a vrátíme na levou stranu, tentokrát na vnitřní stranu. Krajní pravý prut položíme mezi druhý a třetí prut na straně levé. Následně ho ohneme a vrátíme na vnitřní pravou stranu. Takovýmto způsobem pleteme pomlázku pořád dál, přitom pravidelně střídáme strany a snažíme se pruty utahovat. Když pomlázku dopleteme až ke konci a proutky jsou již slabé, zavážeme pomlázku pevnou řeznou nití. Proutky, které přečnívají, zastříhneme nůžkami. Nakonec pomlázku ozdobíme barevnými stuhami.</p> <p>✓ Vyhodnocení růstu čočky a osení</p>				
<p>7. Hodina</p> <p><u>Motivace:</u> povídání o zahrádce – kdo má zahrádku? kdo už tam letos byl? Co jste tam s rodiči dělali?</p> <p>✓ Pantomimická hra – činnosti na zahrádce</p>	<p>rozpoznat jarní práce na zahradě, uvědomit si rozdíl mezi setím a sázením</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> pantomimická hra</p>	<p><u>K učení:</u> povídání si o rozdílu mezi setím a sázením <u>Pracovní:</u> praktická ukázka setí a sázení</p>	<p><u>Český jazyk:</u> skládačky zeleniny, hudební výchova – píseň „Čížečku, čížečku“ <u>Pracovní činnost:</u> ukázka setí a sázení</p>

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<p>✓ Vysvětlení rozdílu mezi setím a sázením (sejeme semínka, sázíme sazenice)</p> <p>✓ Práce na tabuli</p> <p>řed kur ky pe kvič žel mrk tr ky o vič ky</p> <p>✓ Zpěv písně „Čížečku, čížečku“ + pohyb (znají z hv)</p> <p>Čížečku, čížečku, ptáčku maličký, Pověz mi čížečku, jak sejou mák? Aj tak, tak, sejou mák, aj tak, tak sejou mák, Aj tak, tak, sejou mák, tak, sejou mák.</p> <p>✓ Praktická ukázka setí a sázení do truhlíku ve třídě (ředkvičky, kedlubny)</p>				
<p>8. Hodina</p> <p>Opakování tématu jaro Vyplňování pracovního listu</p>	<p>zopakování a upevnění vědomostí získaných při probírání témat</p>		<p><u>K řešení problémů:</u> vyplňování úkolů v pracovním listu</p>	<p><u>Výtvarná výchova:</u> vybarvování obrázků, <u>Český jazyk</u> – vymyšlení básně</p>

Tabulka č.2: Léto

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<p>1. Hodina – vyvození léta</p> <p>Motivace: Hra – zavřete oči a představujte si léto – povídání o tom, co si kdo představoval</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Práce na IT tabuli – kroužkují symboly ročních období – jaro – zelená, léto – žlutá, podzim – hnědá, zima – modrá ✓ Vyvození léta – žlutě – borůvky, maliny, plavky, obilí, třešně, krat'asy, sluníčko atd. ✓ Kartičky – měsíce - rozdělení do ročních období – vybrání letních měsíců ✓ Vybarvování obrázků v pracovním sešitě, dotváření sluníčka pomocí geometrických tvarů 	<p>vyjmenovat letní měsíce, charakterizovat léto</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> práce na IT tabuli, práce s kartičkami</p>	<p><u>K učení:</u> práce na IT tabuli</p>	<p><u>Český jazyk:</u> práce s kartičkami <u>Výtvarná výchova:</u> vybarvování v pracovním sešitě</p>
<p>2. Hodina – léto na zahradě</p> <p>Motivace: Kimova hra – učitel rozloží obrázkové karty s ovocem a zeleninou na koberec, žáci se snaží zapamatovat si co nejvíce obrázků, po minutě se obrázky zakryjí a žáci ve skupinách zapisují do tabulky, co vše si zapamatovali</p> <p>Povídání si o letním ovoci a zelenině</p>	<p>rozeznat ovoce a zeleninu zrající v létě, uvědomit si práci na zahradě vykonávanou v létě</p>	<p><u>Osobnostní a sociální výchova:</u> povídání o ovoci a zelenině</p>	<p><u>Komunikační:</u> povídání si o ovoci a zelenině, kterou mám a nemám rád</p>	<p><u>Výtvarná výchova:</u> kreslení ovoce a zeleniny</p>

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<p>Letní ovoce – jablka, rybíz, angrešt, maliny, třešně, jahody, broskve, meruňky</p> <p>Letní zelenina – ředkvičky, kedlubny, rajčata, papriky, mrkev, petržel</p> <p>Žáci třídí na obrázkových kartách ovoce a zeleninu</p> <p>Rozhovor o tom, jaké ovoce a zeleninu máš x nemáš rád</p> <p>Povídání o práci lidí na zahradě</p> <p>Vyber si jedno ovoce a jednu zeleninu a nakresli ho</p> <p>Hra „Co jsem nakreslil za ovoce“ – představí své ovoce nebo zeleninu jako hádanku – ostatní hádají</p>				
<p>3. Hodina - léto v lese</p> <p>Motivace: skrývačky</p> <p>Nenechávejte jed ležet v dosahu dětí.</p> <p>Přines mrkev na salát.</p> <p>Záborov i celé okolí bylo pod vodou</p> <p>Tmavou modří namaluj moře.</p> <p>Mezi zeleninu patří zelí, paprika i mrkev.</p> <p>Ve středu bude chladno.</p>	<p>uvědomit si ekosystém lesa jako takový, dokázat se vhodně chovat v lese, vhodně se do lesa obléci, dokázat rozpoznat plody lesa a nebezpečí číhající v lese</p>	<p><u>Environmentální výchova:</u> výklad o oblékání do lesa, chování v lese</p>	<p><u>K učení:</u> poslech výkladu o oblékání do lesa, o lesních plodech</p> <p><u>Sociální a personální:</u> práce ve skupinách</p>	<p><u>Český jazyk:</u> čtení pohádky</p> <p><u>Hudební výchova:</u> vypisování písní s tematikou les a zvíře</p>

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<p>Vyhledejte názvy stromů.</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Výklad o oblékání do lesa, o chování v lese, o nebezpečí v lese ✓ Lesní plody – houby (jedlé, jedovaté), maliny, borůvky, jahody ✓ Jedovaté byliny a houby – vrání oko čtyřlíst, rulík zlomocný.... ✓ Přečtení pohádky o dětech, které zabloudily v lese – dramatizace ✓ Práce ve skupinách – vypisování písni, kde se objevují zvířata v lese nebo téma les ✓ (Prší, prší – kukačka, Skákal pes – myslivec, Až já pojedu přes ten les) ✓ Hra – zvíře, rostlina – každý žák píšeš na tabulky, podle vylosovaného písmenka 				
<p>4. Hodina – u vody a ve vodě</p> <p>Motivace: báseň „U vodníka“ (Rok v MŠ, 2011, str. 221)</p> <p><u>Vycházka k vodní nádrži</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Upozornění žáků na bezpečné chování v blízkosti vod a neznámých vod 	<p>poznat život ve vodě a u vody, umět se bezpečně chovat v okolí vody, poznat a pojmenovat zvířata a rostliny žijící v okolí vod</p>	<p><u>Environmentální výchova</u>: pozorování života ve vodě a okolí</p> <p><u>Osobnostní a sociální rozvoj</u>: rozhovor o bezpečném chování v blízkosti vod</p>	<p><u>Sociální a personální</u>: práce ve skupině</p> <p><u>K učení</u>: pozorování života v okolí vody, vyprávění o chování rybářů</p>	<p><u>Český jazyk</u>: vyprávění o rybářích</p> <p><u>Tělesná výchova</u>: pohybová hra „Rybičky, rybičky“</p>

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<ul style="list-style-type: none"> ✓ -pozorování života v okolí vody ✓ karty s obrázky zvířat žijících u vody ✓ povídání si v kruhu na trávě o rostlinách a živočiších z okolí vod – ukázka rostlin ✓ pohybová hra „rybičky, rybičky, rybáři jednou“ ✓ vyprávěj, jak se chovají rybáři ✓ skupinová práce – vypsát co nejvíce živočichů žijících v rybníce a okolí 				
<p>5. Hodina - Chystáme se na prázdniny</p> <p>Motivace: Hra – jedu na prázdniny a s sebou si vezmu....</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Činnosti lidí o prázdninách – rozdělit podle místa konání – hřiště, les, voda, kino – na kartičkách ✓ Vyprávění dětí, kam se letos chystají na prázdniny ✓ Povídání o táborech ✓ Hra – Reflexní kruh – žáci stojí v kruhu, učitel říká „Teď se vymění ti, co pojednou o prázdninách na tábor“ atd. ✓ Hra na dirigenta – jeden žák jde za dveře, učitel určí dirigenta, který předvádí (např. letí letadlem, řídí auto), ostatní ho 	uvědomit si život lidí v létě	<u>Osobnostní a sociální rozvoj</u> : hra na dirigenta	<u>Sociální a personální</u> : povídání o táborech, chystaných aktivitách o prázdninách	<u>Český jazyk</u> : vyprávění dětí o plánech na prázdniny, <u>Výtvarná výchova</u> : kreslení obrázku

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<p>napodobují. Žák, který byl za dveřmi musí poznat dirigenta, který mění činnosti</p> <p>✓ Kreslení obrázku s letními náměty</p>				
<p>6. Hodina – Opakování tématu léto</p> <p>Vyplňování pracovního listu</p>	<p>zopakovat a utřídit si informace o probraném tématu</p>		<p><u>K řešení problémů:</u> vyplňování úkolů</p>	<p><u>Český jazyk:</u> vyplňování dvojsměrky</p> <p><u>Výtvarná výchova:</u> kreslení činností lidí v létě</p>

Tabulka č.3: Podzim

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<p>1. Hodina <u>Motivace:</u> báseň o ježkovi: Kam se v zimě ježek schoval? Neklouzal se, nesáňkoval, zahrabal se do listí, od té doby spí a spí, zahrabal se do země, haló lidi, vzbud'te mě, až zavoní fialky, zapískají píšťalky.</p> <p><u>Vycházka</u> do parku – pozorování přírody, povídání o podzimu, podzimním počasí, sběr přírodnin – žaludy, kaštiny..., uspávání ježků, které děti doma vyrobily společně s rodiči z materiálů, které se v přírodě rozloží V parku tvorba skřítky „Podzimníčka“ + výroba domečků z přírodnin pro skřítky z parku.</p>	<p>pozorovat podzimní přírodu, listí, sběr přírodnin</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> tvorba domečků <u>Environmentální výchova:</u> pozorování přírody v parku</p>	<p><u>K učení:</u> povídání o podzimu <u>Sociální a personální:</u> výroba skřítky <u>Pracovní:</u> sběr přírodnin</p>	<p><u>Pracovní činnosti:</u> výroba skřítky, domečků, sběr přírodnin</p>
<p>2. Hodina <u>Motivace:</u> píseň „Prší, prší“ <u>Počasí, vhodné oblečení</u> ✓ povídání o podzimních měsících – výčet ✓ charakteristika měsíců ✓ rytmické vyjádření podzimního deště na dřívka – rytmická hra ✓ v návaznosti na počasí výběr vhodného</p>	<p>uvědomit si podzimní počasí, vybrat vhodné oblečení pro toto období, vyjmenovat podzimní měsíce</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> hra na dřívka, povídání o podzimních měsících</p>	<p><u>K učení:</u> charakteristika měsíců <u>Komunikativní:</u> povídání o výběru oblečení <u>Pracovní:</u> vyjádření deště na dřívka</p>	<p><u>Hudební výchova:</u> rytmická hra</p>

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<p>oblečení, ✓ obrázky – povídání + plnění úkolů na IT tabuli</p>				
<p>3. Hodina <u>Živočichové na podzim a jejich chování</u> ✓ <u>Motivace:</u> přečtení pohádky E. Petišky – O poslední vlaštovce ✓ vyvození proč ptáci odlétají ✓ vyjmenování ptáků, kteří odlétají + ukázka obrázků ✓ další živočichové – jejich příprava na zimu (ježek, krtek, sysel, plazi) ✓ pohybová hra „ Se kterými ptáky se může čáp na cestě do Afriky potkat?“</p>	<p>uvědomit si, proč ptáci odlétají do teplých krajín, rozeznat ptáků stěhovavé a stálé, uvědomit si, jak zvířata přečkávají zimu</p>	<p><u>Environmentální výchova:</u> vyvození důvodu odletu ptáků <u>Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech:</u> pohybová hra</p>	<p><u>K učení:</u> poslech textu o přezimování živočichů <u>Komunikativní:</u> výčet stěhovavých ptáků</p>	<p><u>Český jazyk</u> – příběh O poslední vlaštovce <u>Tělesná výchova</u> – pohybová hra</p>
<p>4. hodina <u>Podzimní ovoce</u> Motivace: báseň „Koulelo se koulelo“ – Jaroslav Seifert (Rok v Mš, 2011, str. 338) ✓ učitel přinese ukázky podzimního ovoce (jablka, hrušky, švestky....) ✓ báseň „švestkové knedlíky“ ✓ povídání si o ovoci tuzemském a</p>	<p>rozpoznat podzimní ovoce, rozeznat ovoce tuzemské a exotické</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> poznávání a povídání o ovoci</p>	<p><u>K učení:</u> povídání o ovoci <u>Pracovní:</u> práce na IT tabuli <u>Sociální a personální:</u> paměťová hra</p>	<p><u>Český jazyk:</u> rozhovor o ovoci</p>

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<p>exotickém</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ pojmenování stromu a ovoce (hrušeň + hruška) ✓ ochutnávka ovoce se zavázanýma očima ✓ práce na IT tabuli – třídění ovoce na ovoce z ČR a exotické ✓ pantomimická hra „v sadu“ ✓ paměťová hra „Maminka koupila“ 				
<p>5. hodina Motivace: říkadla a hádanky na téma zelenina</p> <p>Např: Sedí panna na hrádkách o devíti kabátkách a přece jí zima není.</p> <p>Záplata na záplatě a ani jeden šev. Co je to? (cibule)</p> <p><u>Zelenina</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ povídání o zelenině, jakou znáš? jakou máš rád x nemáš rád ✓ ukázka obrázků zeleniny ✓ příklady zeleniny sklizené na podzim (brambory, kukuřice, slunečnice) ✓ určení částí, které konzumujeme ✓ práce na IT tabuli – co roste na stromě a co na záhonu – třídění ovoce a zeleniny 	<p>Vyjmenovat zeleninu sklizenou na podzim, určit část zeleniny, kterou konzumujeme</p>	<p><u>Environmentální výchova</u>: povídání o zelenině</p>	<p><u>K učení</u>: povídání o zelenině <u>Pracovní</u>: plnění úkolů na IT tabuli</p>	<p><u>Český jazyk</u>: hádanky, rozhovor o zelenině</p>

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<p>6. hodina <u>Podzimní hry dětí</u></p> <p>Motivace: báseň „Draci“ – Věra Borská (Rok v MŠ, 2011, str. 313)</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vycházka – pouštění draků ✓ sběr přírodnin na další hodinu 	<p>charakterizovat podzimní počasí a aktivit lidí na podzim</p>	<p><u>Environmentální výchova</u>: pouštění draků, sběr přírodnin</p>	<p><u>Pracovní</u>: pouštění draků, sběr přírodnin</p>	<p><u>Český jazyk</u>: báseň, <u>Pracovní činnosti</u>: výroba postav z nasbíraných přírodnin</p>
<p>7. hodina Motivace: báseň „Unavený park“ - Milena Lukešová (Rok v MŠ, 2011, str. 317)</p> <p><u>Stromy na podzim</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ třídění listnatých a jehličnatých stromů a jejich podoba na podzim ✓ práce ve skupině - přiřazování listu stromu k plodům ✓ šípky, kaštiny, žaludy, bukvice ✓ krmení zvěře lesními plody 	<p>rozlišit stromy jehličnaté a listnaté, přiřadit ke stromu správný list</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj</u>: přiřazování listu stromu a plodu</p>	<p><u>K učení</u>: třídění stromů <u>K řešení problémů</u>: přiřazování listů a plodů</p>	<p><u>Český jazyk</u>: báseň „Unavený park“</p>
<p>8. hodina <u>Opakování tematického celku podzim</u></p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ vyplňování pracovního listu 	<p>zopakovat si učivo probíraného tématu</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj</u>: vybarvování draka <u>Environmentální výchova</u>: vyplňování úkolů</p>	<p><u>K řešení problémů</u>: řešení úkolů v pracovním listu</p>	<p><u>Výtvarná výchova</u>: vybarvování obrázku</p>

Tabulka č.4: Zima

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy																																																												
<p>1. Hodina Motivace: rozhovor o vánocích, o cestě kapra z rybníka až na náš štědrovečerní stůl Vycházka – cesta vlakem do Blatna – výlov rybníka Ve vlaku žáci zpívali písně, při přechodu z nádraží k rybníku hráli slovní hry (např. slovní fotbal) a pohyblivý chodník.</p>	<p>poznat různé druhy ryb, seznámit se s výlovem rybníka</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> slovní hry <u>Environmentální výchova:</u> pozorování výlovu ryb</p>	<p><u>K učení:</u> rozhovor o Vánocích <u>Sociální a personální:</u> slovní hry</p>	<p><u>Hudební výchova:</u> zpěv písní <u>Tělesná výchova:</u> hra pohyblivý chodník</p>																																																												
<p>2. Hodina Motivace: osmisměrka</p> <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <tr><td>L</td><td>T</td><td>L</td><td>R</td><td>E</td><td>E</td><td>D</td><td>A</td><td>L</td><td>D</td></tr> <tr><td>E</td><td>I</td><td>Ě</td><td>C</td><td>C</td><td>E</td><td>Č</td><td>A</td><td>Á</td><td>R</td></tr> <tr><td>D</td><td>M</td><td>D</td><td>O</td><td>O</td><td>Ř</td><td>E</td><td>CH</td><td>R</td><td>O</td></tr> <tr><td>E</td><td>R</td><td>N</td><td>O</td><td>V</td><td>Ý</td><td>R</td><td>O</td><td>K</td><td>N</td></tr> <tr><td>N</td><td>Á</td><td>A</td><td>Z</td><td>O</td><td>V</td><td>T</td><td>Y</td><td>K</td><td>Ú</td></tr> <tr><td>V</td><td>Z</td><td>Y</td><td>Š</td><td>Á</td><td>L</td><td>U</td><td>K</td><td>I</td><td>M</td></tr> </table> <p>Vánoce, mráz, anděl, Nový rok, Mikuláš, čert, král, dar, ovoce, ořech, leden, únor</p>	L	T	L	R	E	E	D	A	L	D	E	I	Ě	C	C	E	Č	A	Á	R	D	M	D	O	O	Ř	E	CH	R	O	E	R	N	O	V	Ý	R	O	K	N	N	Á	A	Z	O	V	T	Y	K	Ú	V	Z	Y	Š	Á	L	U	K	I	M	<p>charakterizovat roční období zima, počasí, teploty, rozpoznat zvyky, tradice a svátky v tomto období</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> rozhovor o zvycích a tradicích</p>	<p><u>Sociální a personální:</u> charakteristika ročního období <u>K řešení problémů:</u> samostatné vyplňování osmisměrky <u>K učení:</u> vyhledávání pranostik</p>	<p><u>Český jazyk:</u> povídání o zvycích a tradicích, vyhledávání pranostik</p>
L	T	L	R	E	E	D	A	L	D																																																							
E	I	Ě	C	C	E	Č	A	Á	R																																																							
D	M	D	O	O	Ř	E	CH	R	O																																																							
E	R	N	O	V	Ý	R	O	K	N																																																							
N	Á	A	Z	O	V	T	Y	K	Ú																																																							
V	Z	Y	Š	Á	L	U	K	I	M																																																							
<p>✓ Charakteristika ročního období ✓ Zahájení průběžného měření teplot –</p>																																																																

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
určené postupů, zápisů .... ✓ Vyhledávání pranostik – práce ve dvojicích ✓ Povídání o zvycích a tradicích				
3. Hodina Zvířata v zimě Motivace: báseň Mrazy – Miroslav Florian (Rok v MŠ, 2011, str. 405) ✓ Kontrola měření teplot ✓ Povídání o zvířatech v zimě ✓ Tvoření pojmové mapy ✓ Žáci se rozdělí do skupin – rozdělení skupin zvířat (ryby, savci, hmyz..) ✓ Vyhledávají informace o přezimování živočichů na internetu a v knihovně Vytváří prezentaci v powerpointu	vyhledat informace o přezimování různých skupin zvířat, uvědomit si podmínky pro život v zimní přírodě	<u>Mediální výchova:</u> tvorba prezentace <u>Environmentální výchova:</u> tvoření pojmové mapy <u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> povídání o životě zvířat v zimě	<u>Sociální a personální:</u> povídání o zvířatech v zimě <u>K učení:</u> vyhledávání informací	<u>Informatika:</u> tvorba prezentace <u>Český jazyk:</u> vyhledávání informací
4. Hodina Motivace: navazující hodina ✓ Kontrola zápisu teplot a počasí ✓ Pouštění prezentací + výklad ✓ Volná diskuze o pomoci zvířatům + nápady řešení (výroba krmítek, zásyp v lese, odnesení nasbíraných kaštanů do lesa)	Uvědomit si podmínky života v zimní přírodě, nalézt řešení pomoci zvěři žijící ve volné přírodě	<u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> pouštění prezentace, výklad	<u>Komunikativní:</u> diskuze o pomoci zvěři	<u>Český jazyk:</u> diskuze

Obsah hodiny	Cíl	Průřezová témata	Kompetence	Mezipředmětové vztahy
<p>5. Hodina Motivace: článek „Liščí stopa ve sněhu“ <u>Vycházka</u>- vycházka na pole v okolí Podbořan, za účelem pozorování stop ve sněhu</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Fotografování stop ✓ Tvoření prezentace v powerpointu ✓ Pozorování srnčího dalekohledem ✓ V hodině pracovních činností výroba pexesa 	rozpoznat stopy a přiřadit je ke zvířet	<u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> pozorování stop ve sněhu <u>Mediální výchova:</u> fotografování, tvorba prezentace	<u>K řešení problémů:</u> vyhledávání a pozorování stop	<u>Informatika:</u> fotografování, tvorba prezentace <u>Pracovní činnosti:</u> výroba pexesa
<p>6. Hodina Motivace:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Kontrola měření teploty a zapisování hodnot ✓ Rozbor podmínek pro život rostlin ✓ Tvorba pojmové mapy ✓ Povídání o přezimování rostlin jednoletých, dvouletých, víceletých ✓ Promítání obrázků rostlin na IT tabuli ✓ Tvorba kalendáře rostlin a zvířat – práce ve skupinách 	seznámit se s životem rostlin v zimě, uvědomit si rozdíly přecházení zimy	<u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> rozbor podmínek pro život rostlin <u>Environmentální výchova:</u> tvorba kalendáře	<u>Sociální a personální:</u> rozbor podmínek pro život rostlin <u>K učení:</u> rozhovor o přezimování rostlin	<u>Výtvarná výchova:</u> tvorba kalendáře

6.1 Vycházky

6.1.1 Vycházka do zahrádek a okolí

Námět: Pozorování probouzející se jarní přírody

Místo: zahrádkářská kolonie v Podbořanech

Třída: II. A

Počet žáků: 22 z toho 7 dívek

Forma vyučování: pozorování ve skupinách

Období: jaro

Datum: 27. 3. 2012

Délka: 45 minut

Pomůcky: tužky, bloky, nádoby na sběr přírodnin

Bezpečnost: Žáci byli poučeni o bezpečném chování na vycházce

Cíl: pozorovat kvetoucí stromy a byliny, sběr přírodnin, uvědomit si příchod jara, jarního počasí

Úvod:

Jaro je ročním obdobím probouzení a znovuzrození. Světlo a teplo probouzí celou přírodu ze zimního spánku. Ze země vyráží nové rostliny, stromy pučí, ukazují nové listy a větvičky, většina zvířat má mláďata, ptáci se navracejí ze svých zimovišť.

V učivu 2. ročníku se jedna z kapitol nazývá „Proměny přírody na jaře“. Po seznámení s teorií ve vyučovací hodině jsme si šli naše získané vědomosti ověřit do praxe.

Vydali jsme se do nedaleké zahrádkářské kolonie, kde je k vidění mnoho stromů a kvetoucích bylin. Po příchodu na námi stanovené místo se třída rozdělila do několika skupin. Každá skupina dostala od vyučujícího malý blok a tužku. Průchodem kolonií jsme se zastavovali u stromů, květín a povídali si o nich. Na konci zahrádek teče potok, u kterého rostou vrby. Na tomto místě jsme se zastavili a povídali si o blížících se Velikonocích, vrbových proutcích, pletení pomlázky. Na zelené trávě jsme si zazpívali písničku – „Jaro letí“. Dalším úkolem naší vycházky byl sběr přírodnin na výstavu. Během zpáteční cesty dostávali žáci jednoduché otázky (Jak se nazývá tento strom? Jaký se nazývá plod tohoto stromu? atd.) a odpovědi měli zaznamenávat do svých

bloků. Při příchodu do třídy jsme odpovědi vyhodnocovali a každá skupina dostala body za správné odpovědi do průběžného bodování. Z nasbíraných přírodnin jsme vytvořili ve třídě výstavu.

Píseň „Jaro letí“

Jaro letí, jaro letí

má zelená křidélka.

Šatičky má ze sněženek

a ve vláskách motýlka.

Kde se vzaly, tu se vzaly

pampelišky v trávníčku,

ke sluníčku otáčejí

svoji zlatou hlavičku.

Haló, jaro, haló jaro,

kytiček je tady málo.

Přines nám sluníčko,

pomůžem ti maličko. (dle melodie „Pec nám spadla“)

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální rozvoj - povídání si o kvetoucích rostlinách na jaře

Klíčové kompetence:

Sociální a personální – práce ve skupinách

K učení – rozhovor o kvetoucích rostlinách

Mezipředmětové vztahy:

Pracovní činnosti – vytváření výstavy

Hudební výchova – zpěv písně

EVALUAČNÍ DOTAZNÍK DĚTÍ I.I.A K VYCHÁZCE – POZOROVÁNÍ PROBOUZEJÍCÍ SE JARNÍ PŘÍRODY

Vzhledem k věku žáků bylo hodnocení provedeno pomocí smajlíků.

Odpovědi:

18 žáků z toho 5 dívek

3 žáci z toho 2 dívky

1 žák

6.1.2 Vycházka k vodní nádrži

Námět: Pozorování života v okolí vody

Místo: vodní nádrž Podbořany

Třída: I. A

Počet žáků: 23 z toho 8 dívek

Forma vyučování: pozorování ve skupinách

Období: léto

Datum: 4. 6. 2012

Délka: 90 minut

Pomůcky: tužky, bloky, karty s obrázky zvířat

Bezpečnost: Žáci byli poučeni o bezpečném chování na vycházce.

Cíl: pozorovat život ve vodě a okolí, poznat a pojmenovat rostliny a zvířata v okolí vod, umět se bezpečně chovat v okolí vody

Úvod:

Léto je obdobím v roce, kdy máme nejdelší den, nejvíce světla a také nejvíce tepla. V tomto období ztrácejí mláďata svou jarní divokost a dospívají, rostliny zrají a vše, co na jaře probíhalo velkou rychlostí, se v tomto období zpomaluje. My jsme se vydali pozorovat život v přírodě k vodní nádrži v Podbořanech.

Při příchodu k nádrži byli ihned žáci poučeni o bezpečném chování v blízkosti vody. Následně jsme si prošli celé okolí nádrže a pozorovali rostliny rostoucí v okolí. Nad hladinou a u břehu jsme mohli vidět poletující vážky. Rybář, kterého jsme potkali, nám ukázal místo, kde se vyhřívalo hejno menších ryb. Došli jsme na rozlehlé travnaté místo, kde žáci hráli jejich oblíbenou hru „Rybičky, rybičky“. Poté byli poučeni o tom, jak se má správný rybář chovat. Dále jsme si povídali o rostlinách, které jsme viděli a ukazovali si je na obrázcích. Žáci se pak rozdělili do skupin. Úkolem bylo vypsát co nejvíce zvířat žijících v rybníce a okolí. Dalším krokem bylo vyhodnocení, kde jsme si za pomoci obrázků ukázali zvířata žijící v tomto ekosystému.

Na nedalekém ohništi jsme si opekli vuřty. Při zpáteční cestě jsme se znovu zastavili u rybáře, který nám ukázal svoje úlovky.

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální rozvoj - povídání si o rostlinách a zvířatech žijících ve vodě a okolí

Klíčové kompetence:

Sociální a personální – práce ve skupinách

K učení – rozhovor o rostlinách a živočišných žijících v okolí vody a ve vodě

Mezipředmětové vztahy:

Tělesná výchova – pohybová hra „Rybičky, rybičky“

**EVALUAČNÍ DOTAZNÍK DĚTÍ I.A K VYCHÁZCE – POZOROVÁNÍ
PŘÍRODY V OKOLÍ VODY**

Vzhledem k věku žáků bylo hodnocení provedeno pomocí smajlíků.

Odpovědi:

21 žáků z toho 8 dívek

2 žáci

0 žáků

6.1.3 Pozorování podzimní přírody

NÁMĚT: Pozorování podzimní přírody, uspávání ježků, sběr přírodnin

MÍSTO: park

TŘÍDA: I. A

POČET: 23 žáků z toho 8 dívek

FORMA VYUČOVÁNÍ: pozorování ve skupinách

OBDOBÍ: podzim

DATUM: 2.11.2012

DÉLKA: 45 minut

POMŮCKY: nádoby na sběr přírodnin, vytvoření ježci

BEZPEČNOST: poučení o bezpečnosti na vycházce

CÍL: pozorování podzimní přírody, listí, sběr přírodnin

Úvod:

S podzimem se dny pomalu krátí, přibývá více tmy, na polích a v zahradách se sklízí zralé plody, ptáci se chystají k odletu, stromy se začínají zabarvovat. Některá zvířata si dělají zásoby na zimu, jiná se ukládají k zimnímu spánku. My jsme se vydali na vycházku do parku, kde jsme některé tyto změny pozorovali. S sebou jsme si nesli naše ježky, které jsme dali spát do listí.

Místem pozorování byl městský park v Podbořanech. Cílem vycházky bylo pozorování podzimní přírody, uspávání ježků, které děti doma vyrobily s rodiči, a sběr přírodnin.

Při příchodu do parku se děti vydaly hledat vhodné místo pro zazimování jejich ježků. Každá skupina dětí našla vhodné místo pro jejich uložení, vytvořili mu hromadu listí, ve které by mohl přezimovat. Pak se s nimi rozloučili básničkou „O ježkovi“ a uložili je k zimnímu spánku.

Při tvoření hromádek si děti všimaly barevnosti listí a běhaly je ukazovat učiteli. Po uspání ježků začaly sbírat do připravených nádob listy, žaludy, kaštiny atd. Byla vyhlášena soutěž o nejkrásněji zbarvený list.

Po chvilce sběru jsme se sešli u laviček v parku, kde jsme si povídali o podzimu, podzimním počasí, o přípravě zvířat na zimu a také o nasbíraných listech. Vysvětlili jsme si, proč se listy zbarvují a proč opadávají, také rozdíl mezi stromy listnatými a jehličnatými.

Žáci se pak ve skupinkách, ve kterých hledali místo pro své ježky, pustili do vytváření skřítka Podzimníčka. Úkolem bylo vytvořit skřítka pouze z přírodnin, dále pak i domečky pro jeho kamarády, též z přírodních materiálů.

V následující hodině pracovních činností žáci vytvářeli z nasbíraných přírodnin zvířátka.

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální rozvoj – pozorování přírody v parku, tvorba skřítka a domečků

Klíčové kompetence:

K řešení problémů – vyhledávání vhodného místa pro spánek ježka

Komunikativní – vytváření skřítka a domečků

Sociální a personální – povídání o podzimu

Pracovní – sběr přírodnin

Mezipředmětové vztahy:

Pracovní činnosti – výroba domečků a skřítka

Český jazyk a literatura – báseň „O ježkovi“

Pracovní činnosti – výroba zvířátek z nasbíraných přírodnin

**EVALUAČNÍ DOTAZNÍK DĚTÍ I.A K VYCHÁZCE POZOROVÁNÍ
PODZIMNÍ PŘÍRODY**

Vzhledem k věku žáků byla evaluace prováděna nakresleným obrázkem, ve kterém měli žáci nakreslit vše, co se jim na vycházce líbilo.

6.1.4 Vycházka do zimní přírody

NÁMĚT: Pozorování zvířecích stop ve sněhu

MÍSTO: Pole v okolí Podbořan – směr Valov

TŘÍDA: IV. A

POČET: 18 žáků z toho 4 dívky

FORMA VYUČOVÁNÍ: pozorování ve skupinách

OBDOBÍ: zima

DATUM: 24.1.2013

DÉLKA: 90 minut

POMŮCKY: tužka, zápisník, pravítko, foťák, tabulka se stopami zvířat, dalekohled

BEZPEČNOST: poučení o bezpečnosti na vycházce

CÍL: Rozpoznání a určení stop a jejich přiřazení ke zvířeti

Úvod:

V zimním období jsou nepříznivé podmínky pro zvířata žijící ve volné přírodě, jejich život se musí přizpůsobit danému období. Většina zvířat prožívá období zimního klidu.

V učivu 4. ročníku v předmětu Člověk a jeho svět, je jednou z kapitol „Život v zimní přírodě“. Pro děti je to velmi zajímavá kapitola, jejíž součástí je pozorování volně žijících živočichů. Ve volné přírodě v zimním období lze běžně spatřit stopy živočichů ve sněhu.

V návaznosti na vyučovací předmět Český jazyk a literatura (čtení), kde byl přečten článek „Liščí stopa ve sněhu“, děti navrhly, že bychom se také mohli vydat do přírody hledat stopy. Místem pro pozorování bylo zvoleno pole za městem. Cílem vycházky bylo najít stopy zvířat, správně je přiřadit, určit směr, kterým se zvíře vydalo. Po příchodu na pole se děti rozdělily do skupinek a vydaly se hledat stopy. Předem byli žáci upozorněni na chování v přírodě a také na bezpečnost. Žákům se dařilo úspěšně rozpoznávat i přiřazovat stopy zvířat podle přiložené tabulky. Na poli se jim podařilo určit stopy srnčího, vrány, zajíce a dalších. Během vycházky jedna skupina stopy fotografovala. Děti se domlouvaly, že na kroužku informatiky zpracují do příští hodiny z vycházky prezentaci, kterou pustí celé třídě na interaktivní tabuli. Při zpáteční cestě jsme měli štěstí zahlédnout stádo srnčího, které děti pozorovaly dalekohledy. V následující hodině děti vyplňovaly pracovní listy a pouštěly si prezentaci vytvořenou spolužáky. V pracovním vyučování vytvářeli žáci pexeso ze stop zvířat – zvíře x stopa.

Průřezová témata:

Osobnostní a sociální rozvoj - práce ve skupině

Environmentální výchova – pozorování stop ve sněhu na poli

Mediální výchova – fotografování a tvorba prezentace

Klíčové kompetence:

K řešení problémů – vyhledávání stop

Sociální a personální – práce ve skupině

Pracovní – fotografování

Mezipředmětové vztahy:

Pracovní činnosti – tvorba pexesa

Informatika – fotografování a tvorba prezentace

Český jazyk a literatura – článek „Liščí stopa ve sněhu“

EVALUAČNÍ DOTAZNÍK DĚTÍ IV.A K VYCHÁZCE - POZOROVÁNÍ STOP VE SNĚHU

Počet žáků: 18 z toho 4 dívky

1. Co ses na vycházce naučil?

Nejčastější odpovědi:

- Poznat stopy zvířat ve sněhu – 8 chlapců, 2 dívky
- Pracovat ve skupině – 2 chlapci, 2 dívky
- Dělat prezentaci v PowerPointu – 2 chlapci
- Jiné – 2 chlapci

2. Jak podle tebe zvládla vaše skupina úkol?

Nejčastější odpovědi:

- Dobře – 9 chlapců, 1 dívka
- Poznali jsme hodně zvířat – 2 chlapci
- Někteří dělali hlouposti – 2 dívky
- Jiné – 3 chlapci, 1 dívka

3. Co ti vycházka prozradila o členech tvojí skupiny?

Nejčastější odpovědi:

- Dokážeme se dohodnout – 11 chlapců
- Někdo dokázal poznat hodně, někdo málo – 2 chlapci, 1 dívka
- Kluci zlobí – 3 dívky
- Jiné – 1 chlapec

4. Co se ti na vycházce nejvíc líbilo?

Nejčastější odpovědi:

- Byli jsme venku – 8 chlapců
- Bavilo nás to – 3 chlapci, 2 dívky
- Spolupráce – 1 chlapec
- Jiné – 2 chlapci, 2 dívky

5. S čím jsi nebyl spokojený?

Nejčastější odpovědi:

- Vycházka byla krátká – 10 chlapců
- Někteří zlobili – 1 chlapec, 3 dívky
- Byla mi zima – 1 dívka
- Jiné – 3 chlapci

6.2 Pracovní listy k rozpracovaným tématům

6.2.1 Jaro

Jméno a příjmení žáka

1. Doplň věty:

Jaro začíná _____. Tento den je _____.
Jarní měsíce jsou _____, _____, _____.

2. Vybarvi květiny rostoucí na jaře a pod obrázek napiš jejich název.
Vyber si jednu rostlinu a vymysli o ní jednoduchou báseň.

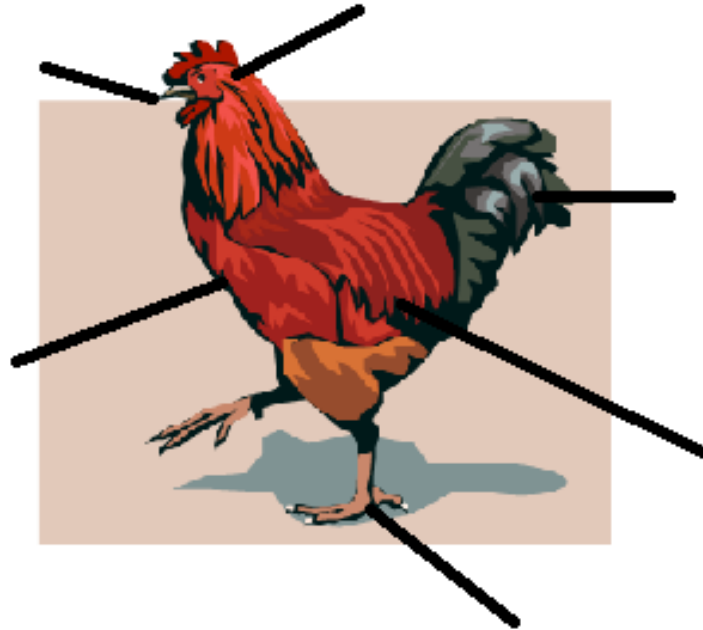

Použité zdroje:

Obrázky květin použity z Pracovního sešitu pro 2. ročník ZŠ (Nová škola)

3. Doplň části těla kohouta

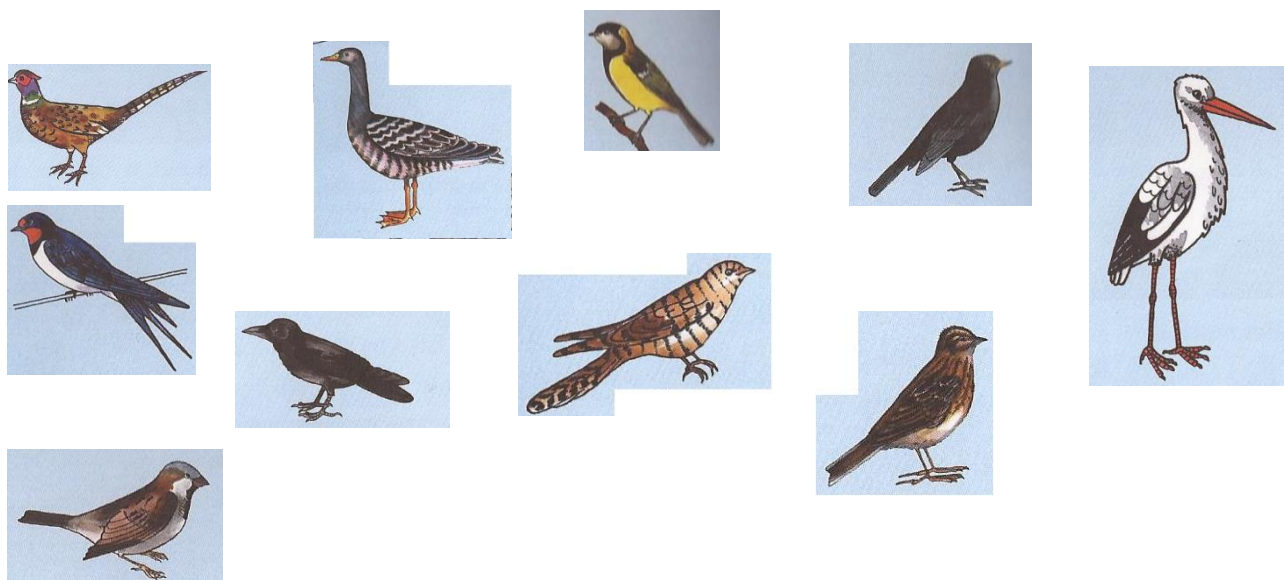

4. Doplň

	kočka	Kotě
pes		
králík	králík	
	koza	Kůzle
beran	ovce	
	kráva	Tele
kůň		Hříbě
prase		Sele
	husa	House
kohout	slepice	
kačer		Kachně

Jméno a příjmení

5. Zeleně zakroužkuj ptáky tažné a červeně ptáky stále

6. Vybarvi vždy stejnou barvou plod a strom

jablko	hrušeň
ořech	švestka
hruška	jabloň
švestka	ořešák

Použité zdroje:

Program Microsoft Office 2010 - PowerPoint

Obrázky ptáků použity z učebnice pro 2. ročník ZŠ (Nová škola)

6.2.2 Léto

Jméno a příjmení žáka

1. Spoj nářadí a jeho název

		zahradní kolečko	
		zahradní hadice	
		proutěný košík	
		Motyka	
		Rýč	
		Hrábě	
		Kbelík	
		Kosa	
		Srp	
		zahradní konev	

2. Vybarvi letní měsíce

prosinec   červen

květen   červenec

srpen   leden

duben

3. Zakroužkuj plody, které si můžeš najít v lese

4. Nakresli 3 činnosti, které děláme v létě

5. Doplň dvojsměrku, po vyškrtání slov živočichů a rostlin z okolí vod pod tabulkou, ti vyjde tajenka

L	L	R	K	A	P	R
A	V	Á	Ž	K	A	Š
B	É	K	T	O	K	T
U	Ž	O	V	K	A	I
Ť	Á	S	R	O	CH	K
O	B	J	B	U	N	A
E	Y	T	Y	N	Y	U

KAPR, ŠTIKA, OKOUN, RÁKOS, VRBY, ŽÁBY, UŽOVKA, KACHNY,
LABUŤ, VÁŽKA

Použité zdroje:

Program Microsoft Office 2010 - PowerPoint

6.2.3 Podzim

Jméno a příjmení žáka

1. Zakroužkuj co můžeš vidět na podzim

2. Spoj dvojice, které k sobě patří

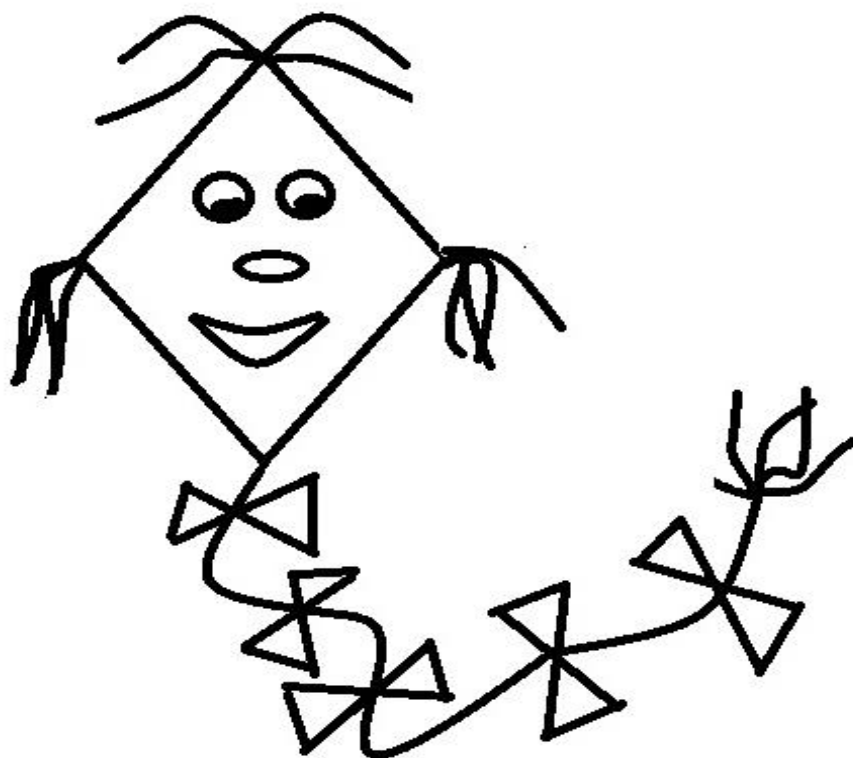

3. Nakresli, jak se oblékáme na podzim

Použité zdroje:

Program Microsoft Office 2010 - PowerPoint

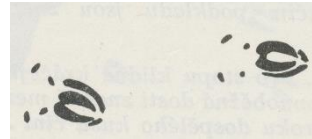
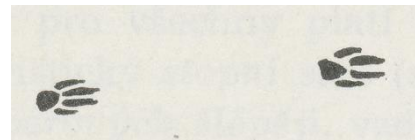
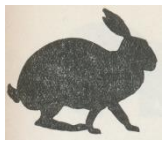
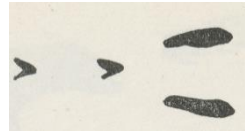
4. Vybarvi draka

6.2.4 Zima

Jméno a příjmení žáka:

1. SPOJ SPRÁVNÉ DVOJICE

2. VYHLEDEJ A NAKRESLI STOPU VRÁNY

Použité zdroje:

Obrázky stop zvířat byly použity z knihy *Myslivost*

Jméno a příjmení žáka:

1. DOPLŇ KŘÍŽOVKU

OTISK NOHY VE SNĚHU

PŘEMĚNA OXIDU UHLIČITÉHO NA KYSLÍK

K FOTOSYNTÉZE JE POTŘEBA

PRO UŽITEK VYŠLECHTIL ČLOVĚK ZVÍŘATA

PODZEMNÍ ČÁSTI ROSTLIN

DRUH ZELENINY

SMETÁNKA

JEDNO Z PATER V LESE

ŽIVOČICHOVÉ ŽIVÍCI SE ROSTLINAMI

NAŠE NEJJEDOVATĚJŠÍ HOUBA (ZELENÁ)

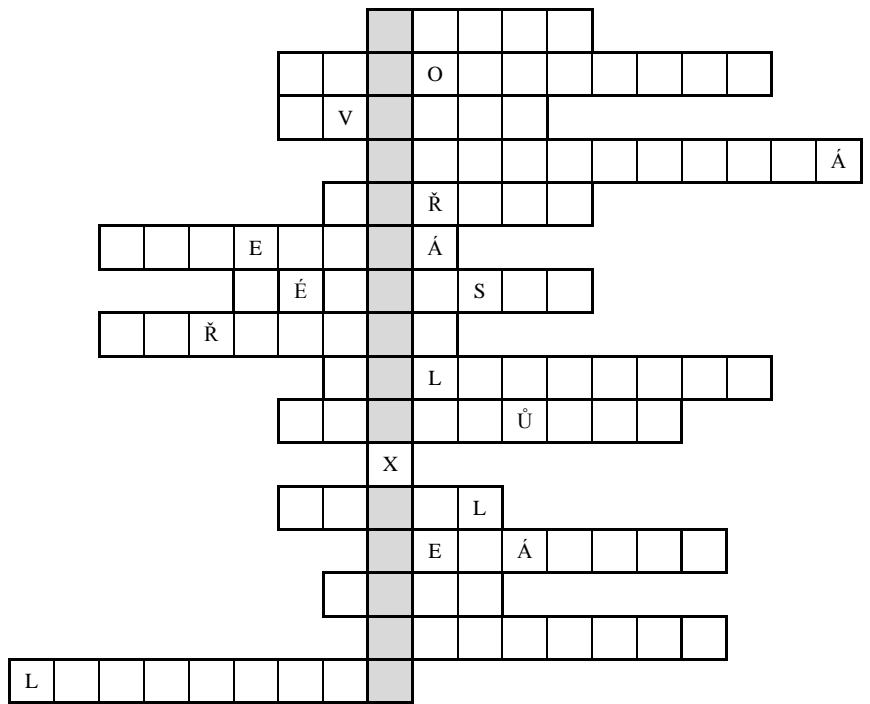
ČÁST LISTU

PLAZY CHOVÁME V

PODZIMNÍ MĚSÍC

ZÁKLADNÍ JEDNOTKA HMOTNOSTI

STÁŘÍ POKÁCENÝCH STROMŮ POZNÁME PODLE

**2. VYHLEDEJ A VYPIŠ PĚT (VIZ TAJENKA)
JEDNOHO NAKRESLI**

6.3 Projekty k rozpracovaným tématům

6.3.1 Projekt „Jaro v Evropě“

Časové rozvržení: březen

Prezentace projektu: 8. února 2013 vestibul školy

Tematické zaměření projektu: jaro

Doporučený ročník: 4. ročník

Hlavní cíle projektu:

- Získat znalosti o průběhu jara ve vybraných státech Evropy – historii, rozloze, počtu obyvatel, úředních jazycích, poloze, sousedních státech, společenském životě, fauně, flóře, zvycích, tradicích, svátcích

Anotace:

Tento projekt byl realizován ve čtvrtém ročníku jako třídní projekt. Tematickým zaměřením bylo jaro v Evropě. Žáci se rozdělili do skupin, každá skupina si vybrala jeden evropský stát, o kterém vyhledávala informace týkající se jeho jarních zvyků, tradic, rozlohy, obyvatel, společenského života, fauny a flóry atd.

1. Skupina – Slovensko
2. Skupina – Německo
3. Skupina - Holandsko

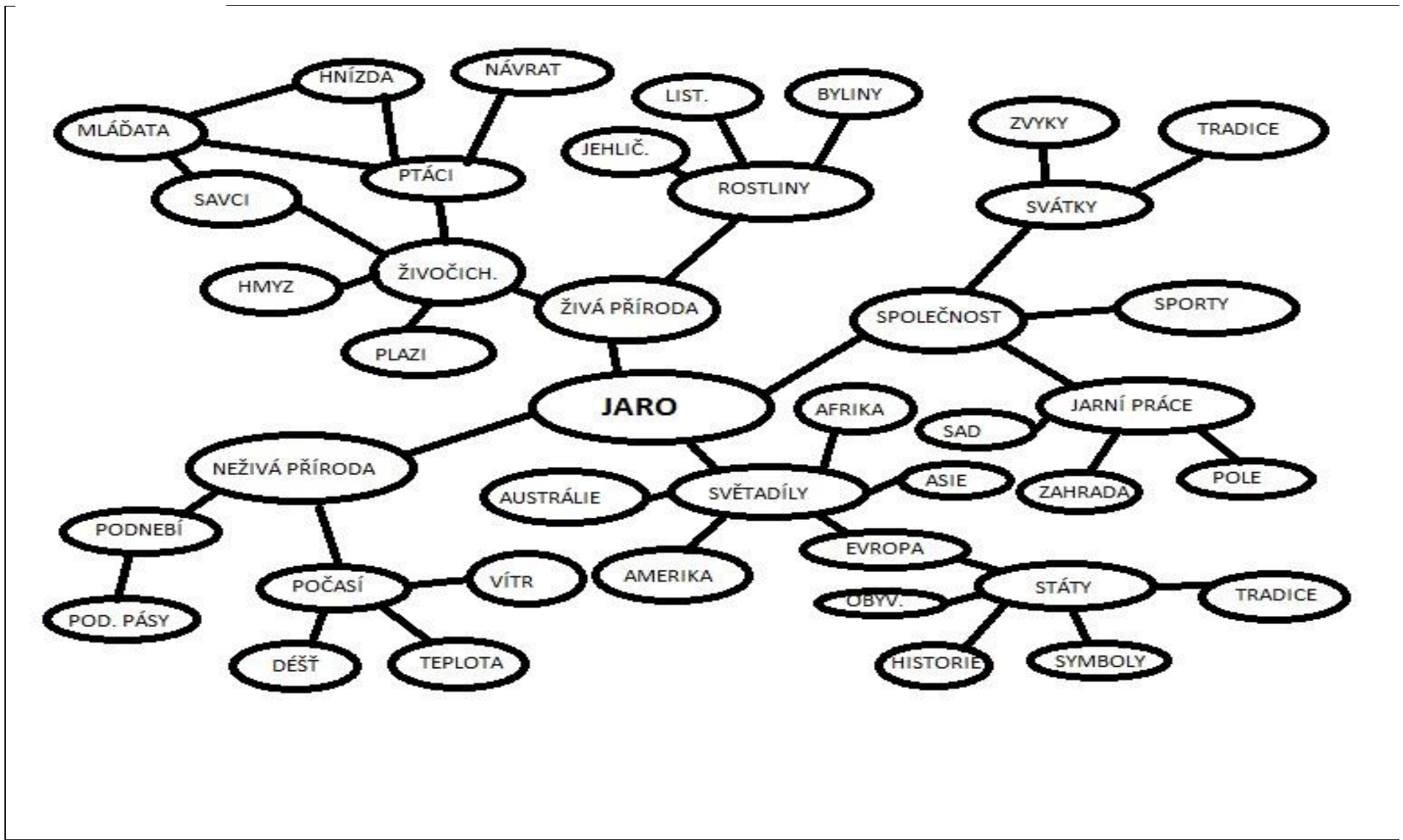
Pro žáky bylo zajímavé zjištění, že se jednotlivé státy liší přírodními podmínkami jen velmi málo. Odlišnosti byly shledány v historii států, jejich symbolech (tulipány), jarních zvycích a tradicích. Nejzajímavějšími státy bylo Německo a Holandsko, které mají jarní svátky velice bohaté a zajímavé. Každá skupina zpracovala svůj stát na balicí papír.

Prezentace projektu:

Prezentace projektu probíhala formou výstavy výsledků prací jednotlivých skupin.

Výstava se konala ve vestibulu hlavní budovy školy, kde visely plakáty s jednotlivými státy.

Pojmová mapa: Jaro

Náplň skupiny (dílny)	Pomůcky	Očekávaný výstup	Mezipředmětové vztahy	Průřezová témata	Klíčové kompetence
<p>1. Skupina <u>SLOVENSKO</u> Žáci zjišťovali informace o tomto státu, jméno prezidenta, rozlohu, státní vlajku, pohoří, řeky, sousední státy. Mezi jarní svátky na Slovensku patří Vynášení Murény – od středověku nocí v obcích figurínu muže nebo ženy, které nakonec spálí nebo hodí do vody. Tímto činem chtějí vyhnat z vesnice nebezpečné choroby a smrt, zvláštní síly nepřející vegetaci, ale urychlí odchod zimy. Dalším zvykem jsou Velikonoční svátky – není přesně dán termín, každoročně se mění, je však ustálený den na oslavu (neděle), protože Ježíš vstal v neděli z mrtvých. Velikonoční tichý týden začíná od Květné neděle až po Bílou sobotu – církve si v tomto období intenzivně připomíná památné dny utrpení a smrti Ježíše Krista. Na Juraja – tento svátek vychází na 24.4. V tento den se zem otvírá, na povrch vychází rostliny, hadi a jiní živočichové. Kdo na tento den potká hada a uřízne mu hlavu, získá vzácný talisman. Kravám se dává česnek, uhlík do stáje, dobytku zelené žito, ženy</p>	<p>Encyklopedie, knihy, internet, učebnice, časopisy, výtvarné potřeby, atlasy, balicí papíry</p>	<p>Zaměřit se na svátky jara ve vybraném státu Evropy a vyhledat informace o zemi a seznámit se s nimi</p>	<p><u>Výtvarná výchova a pracovní činnosti:</u> výtvarné zpracování k prezentaci <u>Český jazyk:</u> vyhledávání informací v knihách a na internetu <u>Informatika:</u> práce s počítačem, vyhledávání informací</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> vyhledávání informací z knih, časopisů, internetu <u>Výchova myšlení v evropských a globálních souvislostech:</u> zajímavosti tohoto státu (zvyky, tradice), historie státu</p>	<p><u>K učení:</u> vyhledávání informací o daném státu <u>Komunikační:</u> diskuze při tvorbě plakátu <u>Pracovní:</u> vyhledávání informací z encyklopedií, učebnic, časopisů, internetu</p>

<p>sbírají rosu z cizí louky a ohněm se vyhání zlé síly. Stavění Máje – na domy a hospodářské budovy se dávají stromečky, nejčastěji smrkové, jedlové nebo březové. Slouží k ochraně před zlými duchy a chorobami. Tato zeleň představuje prostředek hospodářského přání, aby úroda měla sílu a dobrý růst. Před vchod domu, ve kterém bydlí děvče na vdávání, se staví stromky, nesmí být křivý nebo nepravidelný (znamená to potupu pro děvče i jejího chlapce). Ráno přichází chlapci do těchto domů a tančí s dívkou a všemi ženami v domě. Dívka je obdarovává alkoholem a penězi na Máj.</p>					
<p>2. skupina <u>NĚMECKO</u> Žáci zjišťovali veškeré informace o Německu – obyvatelstvo, rozloha, podnebí, fauna, flóra, činnosti lidí na jaře. Velice zajímavé byly svátky jara: Velikonoce – symbolem Velikonoc je v každém z německých států jiné zvíře (Vestfálsko – liška, Bavorsko – kohout), velikou slavností je Velikonoční oheň, kdy se shromažďují vánoční stromky na jednom místě, které se následně podpálí</p>	<p>Encyklopedie, knihy, internet, učebnice, výtvarné potřeby, atlasy, balicí papíry</p>	<p>Zaměřit se na svátky jara ve vybraném státu Evropy a vyhledat informace o zemi a seznámit se s nimi</p>	<p><u>Výtvarná výchova a pracovní činnosti:</u> výtvarné zpracování k prezentaci <u>Český jazyk:</u> vyhledávání informací v knihách a na internetu</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> vyhledávání informací z knih, časopisů, internetu <u>Výchova myšlení v evropských a globálních souvislostech:</u> zajímavosti tohoto</p>	<p><u>K učení:</u> vyhledávání informací o daném státu <u>Komunikativní:</u> diskuze při tvorbě plakátu <u>Pracovní:</u> vyhledávání informací z encyklopedií,</p>

<p>– významem je odstranění posledních zbytků zimy. Dalším jarním svátkem je Narcisový průvod – průvod s alegorickými vozy vyzdobenými květinami (svátek květin).</p> <p>3. skupina HOLANDSKO</p> <p>Žáci vyhledávali informace o historii, umění, měně, obyvatelstvu, fauně, flóře, jarních zvycích, činnostech člověka na jaře. Holandsko je země známá především tulipány, sýry, mlýny a dřeváky. Žáci vyhledali nejznámější jarní akce. Floriade – jedná se o výstavu zahradnictví. Tato výstava se koná jednou za deset let a to od 5. dubna. Historie sahá až do roku 1960. První Floriade se konala v Rotterdamu. Další jarní akcí v Holandsku je Sýrový trh v Alkmaaru, který začíná 6. dubna. Tento trh je nejznámější turistická atrakce. Známy je také Královnin den – největší holandský happening a zároveň bleší trh pro širým nebem. Velice známe je také Květinové korzo – každoroční květinový pochod dlouhý čtyřicet kilometrů z Noordwijku do Haarlemu. Velkou zajímavostí je Víkend muzeí a Den mlýnů.</p>	<p>Encyklopedie, knihy, internet, učebnice, výtvarné potřeby, atlasy, balící papíry</p>	<p>Zaměřit se na svátky jara ve vybraném státu Evropy a vyhledat informace o zemi a seznámit se s nimi</p>	<p><u>Informatika: práce s počítačem, vyhledávání informací</u></p> <p><u>Výtvarná výchova a pracovní činnosti:</u> výtvarné zpracování k prezentaci <u>Český jazyk:</u> vyhledávání informací v knihách a na internetu <u>Informatika: práce s počítačem, vyhledávání informací</u></p>	<p>státu (zvyky, tradice), historie státu</p> <p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> vyhledávání informací z knih, časopisů, internetu <u>Výchova myšlení v evropských a globálních souvislostech:</u> zajímavosti tohoto státu (zvyky, tradice), historie státu</p>	<p>učebnic, časopisů, internetu</p> <p><u>K učení:</u> vyhledávání informací o daném státu <u>Komunikativní:</u> diskuze při tvorbě plakátu <u>Pracovní:</u> vyhledávání informací z encyklopedií, učebnic, časopisů, internetu</p>
--	---	--	--	---	---

EVALUAČNÍ DOTAZNÍK DĚTÍ IV. B K PROJEKTU

Počet žáků: 25 z toho 6 dívek

1. Čemu ses na tomto projektu naučil/a?

Nejčastější odpovědi:

- Vyhledávat informace o státech – 10 chlapců, 3 dívky
- Poznat jarní svátky v jiných zemích – 5 chlapců, 2 dívky
- Pracovat ve skupině – 1 chlapec, 1 dívka
- Jiné – 3 chlapci

2. Jak podle tebe zvládla vaše skupina úkol?

Nejčastější odpovědi:

- Dobře – 13 chlapců, 4 dívky
- Mohli jsme toho najít více – 3 chlapci, 2 dívky
- Trochu jsme se hádali – 2 chlapci
- Jiné - 2 chlapci, 1 dívka

3. Co ti tento projekt prozradil o členech tvojí skupiny?

Nejčastější odpovědi:

- Někteří umí dobře vyhledávat a hodně ví – 9 chlapců, 2 dívky
- Dokážeme se dohodnout – 6 chlapců, 2 dívky
- Někomu se nechtělo pracovat – 2 chlapci, 1 dívka
- Jiné – 2 chlapci, 1 dívka

4. Co se ti na projektu nejvíc líbilo?

Nejčastější odpovědi:

- Vyhledávat informace – 8 chlapců, 4 dívky
- Dozvěděli jsme se nové věci – 5 chlapců, 2 dívky
- Práce na počítači – 4 chlapci
- Jiné – 2 chlapci

5. S čím jsi nebyl spokojený?

Nejčastější odpovědi:

- Bylo málo počítačů – 7 chlapců
- Rychle to uteklo – 6 chlapců, 1 dívka
- Spolupráce – 4 chlapci, 3 dívky
- Jiné – 2 chlapci, 2 dívky

6.3.2 Projekt „Voda“

Časové rozvržení: červen

Prezentace projektu: 12. června 2012 v kulturním domě

Tematické zaměření projektu: léto

Doporučený ročník: 1. – 5. ročník

Hlavní cíle projektu:

- Uvědomit si význam vody pro živé organizmy a člověka
- Uvědomit si důležitost ochrany vody
- Pochopit důležitost existence hasičského sboru

Anotace:

Tento projekt byl zaměřen na téma voda. Realizace projektu byla provedena napříč všemi ročníky prvního stupně. První ročníky se zaměřily na ekosystém vody – zvířata a rostliny žijící ve vodě a její blízkosti. Svou dílnu si zpřijemili výrobou domečků pro vodní skřítky. Druhé ročníky se vydaly na prohlídku hasičské stanice, kde se seznámily s jejím vybavením a veškerou hasičskou technikou. Na vodu a vodníky v lidové poezii se zaměřili žáci třetích ročníků, nezapomněli je i výtvarně zpracovat. Čtvrté ročníky se zabývali tvorbou pojmové mapy na téma voda a na báseň Vodník. V rámci pomoci přírodě se žáci pátých ročníků vydali k Doláneckému potoku a jeho část zbavili nečistot. Na závěr projektu se celý první stupeň vydal do vodní elektrárny v Libočanech, kde se seznámili s ekologickou výrobou elektrického proudu.

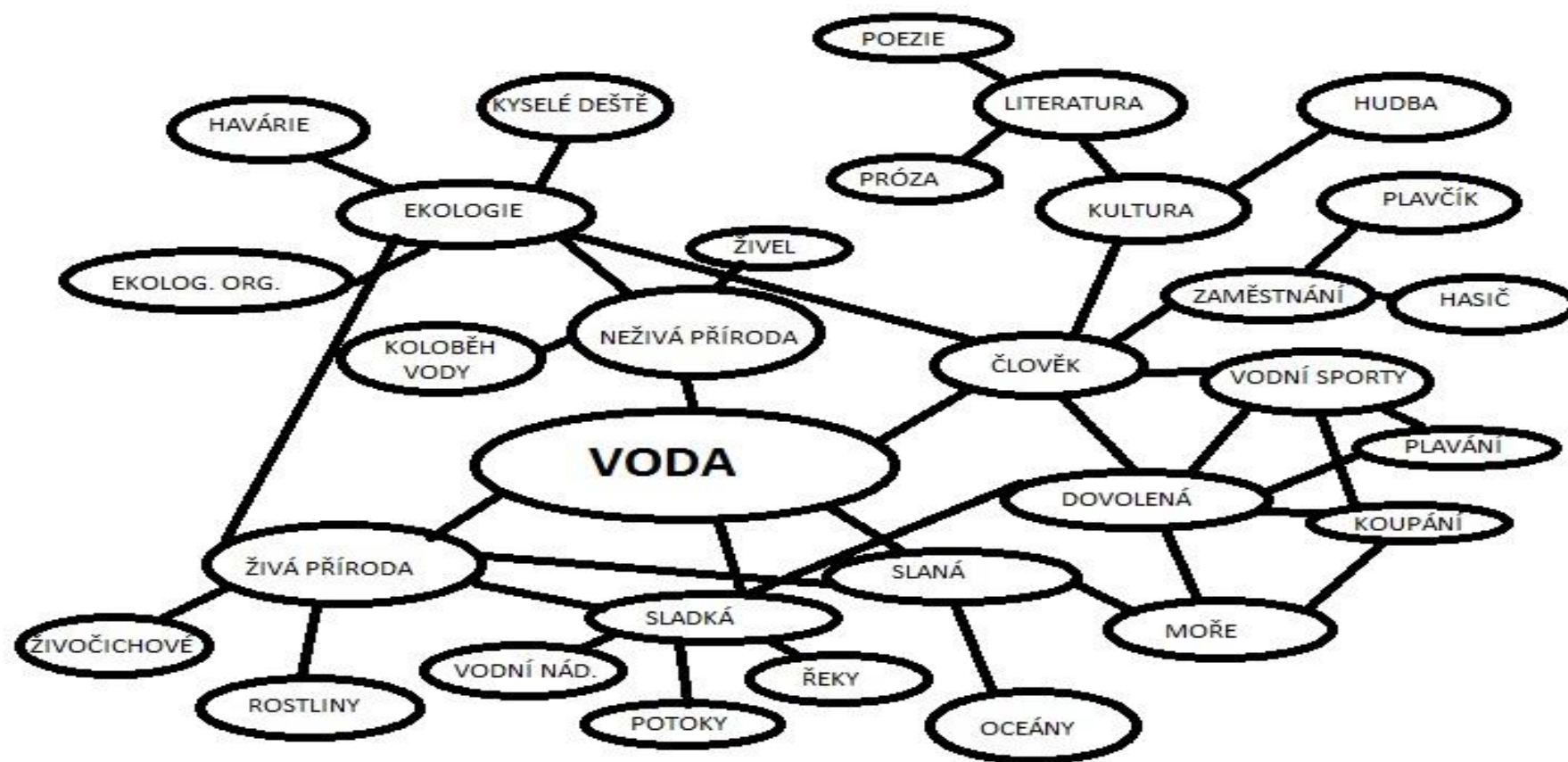
Příprava projektu:

Před zahájením samotného projektu se pedagogové prvního stupně domluvili na následných krocích, naplánování a následné realizaci celého projektu.

Realizace projektu:

Ještě před zahájením projektu byli žáci upozorněni na bezpečné a ohleduplné chování během celého projektu.

Pojmová mapa: Léto

Náplň skupiny (dílny)	Pomůcky	Očekávaný výstup	Mezipředmětové vztahy	Průřezová témata	Klíčové kompetence
<p>1. ročníky <u>VODA A ZVÍŘÁTKA, VÝROBA DOMEČKŮ PRO VODNÍ SKŘÍTKY</u> Žáci prvních ročníků vyráběli výzdobu na pódium. Podle šablon obkreslovali a dokreslovali rostliny a zvířátka žijící ve vodě a u vody. Paní učitelka přečetla žákům příběh o vodních skřítcích, kteří nemají kde bydlet. Žáci tedy domečky chtěli vyrábět. Domečky se měly stavět venku z přírodních materiálů u Kyselého potoka. Z důvodu nepřízně počasí museli zůstat ve škole. Modelovali kamení z modelíny, na stromy použili větvičky z vrby a břízy, dalším stavebním materiálem byly špejle. Domečky byly vystaveny v předsálí kulturního domu.</p>	<p>Pohádková kniha, modelovací desky, modelína, špejle, šablony, výtvarné potřeby, balící papír</p>	<p>Žáci se seznámí s rostlinami a živočichy žijícími ve vodě a blízkém okolí. Při výrobě domečků si žáci rozvíjí svoji fantazii – jak skříteci bydlí, vypadají, kouzlí atd.</p>	<p><u>Pracovní činnosti:</u> vystříhování, lepení, modelování <u>Výtvarná výchova:</u> dokreslování, malování <u>Český jazyk:</u> četba pohádek o skřítcích, povídání si o skřítcích</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> komunikace při tvorbě domečků, výroba zvířátek <u>Environmentální výchova:</u> zvířata žijící ve vodě</p>	<p><u>Sociální a personální:</u> spolupráce při tvorbě výzdoby a domečků <u>Komunikativní:</u> poslech příběhu o skřítcích, rozbor příběhu <u>K učení:</u> třídění zvířat a rostlin žijících ve vodě</p>
<p>2. ročníky <u>HASIČI A VODA, VODA V PÍSNĚ</u> Žáci se na exkurzi seznámili s hasičskou technikou a stanicí. Zkusili si sjezd po tyči, viděli práci operátora, hasičské oblečení atd. Následně byl žákům předveden hasičský zásah. Na prezentaci</p>	<p>Zpěvníky</p>	<p>Žáci si uvědomí důležitost hasičského záchranného sboru, seznámí se s hasičskou stanicí a jejím</p>	<p><u>Hudební výchova:</u> zpěv písní</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> návštěva hasičské stanice <u>Environmentální výchova:</u> poslech výkladu hasičů o</p>	<p><u>K učení:</u> poslech výkladu hasičů <u>Komunikativní:</u> diskuze s hasiči</p>

<p>v kulturním domě si žáci připravili několik písní o vodě (Voda živá, Holka modrooká, Voda voděnka).</p>		<p>vybavením.</p>		<p>ochraně zdraví a člověka</p>	
<p>3. ročníky <u>VODA A VODNÍCI V LIDOVÉ PRÓZE A POEZII, VODA A VÝTVARNÁ VÝCHOVA</u> Žáci ve skupinách vymýšleli básně a pohádky na téma voda a vodníci. V rámci inspirace navštívili městskou i školní knihovnu. Ve druhé části výtvarně zpracovávali tato témata. Na prezentaci v kulturním domě recitovali své básně a sehráli pohádku, kterou vymysleli.</p>	<p>Knihy, výtvarné potřeby, čtvrtky</p>	<p>Žáci si uvědomí pestrou škálu nabídky děl s tematikou voda a vodníci, u žáků podpořit zájem o literaturu, na vodě žákům ukázat pestrost odstínů, rozvinout cit pro kresbu a malbu</p>	<p><u>Český jazyk:</u> tvorba pohádek a básní, návštěva knihoven <u>Výtvarná výchova:</u> míchání různých odstínů barev</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> návštěva knihovny, četba příběhů a básní o vodě a vodníkovi</p>	<p><u>K učení:</u> vyhledávání básní a příběhů v knihovně <u>Komunikativní:</u> vymýšlení vlastních pohádek a básní <u>Sociální a personální:</u> práce ve skupině <u>Občanské:</u> četba pohádek z různých časových období <u>Pracovní:</u> práce v knihovně</p>
<p>4. ročníky <u>POJMOVÁ MAPA, BÁSEŇ VODNÍK</u> Tyto ročníky vyráběly pojmovou mapu k projektu voda. Žáci zhlédli filmové zpracování o K. J. Erbena – Vodník. Na prezentaci v kulturním domě tuto báseň recitovali.</p>	<p>Výtvarné potřeby, encyklopedie, počítače s internetem, film – Kytice</p>	<p>Na základě uvědomění si všech souvislostí s vodou vytvořit pojmovou mapu, naučit se báseň Vodník</p>	<p><u>Český jazyk:</u> vyhledávání informací z encyklopedií a internetu, četba a recitace básně <u>Pracovní činnosti:</u> tvorba pojmové mapy</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> zhlédnutí filmu, recitace básně <u>Mediální výchova:</u> porovnání filmu a psaného textu</p>	<p><u>K učení:</u> vyhledávání informací, recitace básně <u>Komunikativní:</u> práce ve skupině</p>

<p>5. ročníky <u>VODA ŽIVÁ A MRTVÁ, ČIŠTĚNÍ POTOKA</u> V pátých ročnících si žáci uvědomili, že voda je nejdůležitější kapalinou na Zemi, bez které nemůžeme žít. Mnozí si zopakovali, ale někteří slyšeli poprvé pojmy, koloběh vody v přírodě, úprava vody, kyselý déšť, ekologická havárie, hydroelektrárna. Díky encyklopediím a mapám žáci cestovali po řece a vysvětlili si pojmy – pramen, přítok, delta, poznali život v moři a v blízkosti pobřeží. Uvědomili si, že vodu znečišťujeme mnoha způsoby. Ve druhé části se žáci této dílny podíleli na čištění Doláneckého potoka.</p>	<p>Knihy, encyklopedie, obrazy s koloběhem vody, zahradní kolečka pro odvoz odpadků</p>	<p>Žáci si uvědomí význam vody pro živé organizmy, její koloběh a chování lidí k vodě.</p>	<p>Český jazyk: práce s knihou <u>Pracovní činnosti:</u> čištění potoka, odvoz odpadků na sběrný dvůr</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> poslech textu o vodě, jejím koloběhu a chování lidí <u>Environmentální výchova:</u> vztah člověka k vodě</p>	<p><u>K učení:</u> práce s knihou <u>Sociální a personální:</u> práce ve skupině při čištění potoka <u>Občanské:</u> čištění potoka <u>Pracovní:</u> odvoz odpadků na sběrný dvůr</p>
---	---	--	--	---	--

Na závěr projektu se celý první stupeň zúčastnil exkurze ve vodní elektrárně Libočany (na řece Ohři), kde jim bylo vysvětlena ekologická výroba elektřiny. Viděli jsme turbíny, přechod přes jez a práci čistících ramen. Výklad i celá prohlídka byla velmi zajímavá.

Prezentace projektu:

Prezentace projektu byla provedena v kulturním domě v Podbořanech, kde každý ročník představil svoji práci na tomto projektu. Na prezentaci byli pozváni rodiče, kamarádi, pedagogové i spolužáci z druhého stupně.

EVALUAČNÍ DOTAZNÍK DĚTÍ

Evaluační k tomuto projektu byla v 1. – 3. ročníku prováděna pomocí smajlíků. Ve 4. a 5. ročnících pomocí dotazníku.

1. ročníky: počet žáků 32 z toho 12 dívek
smajlík smějící se – 30x
smajlík neutrální – 2x
smajlík zamračený – 0x
2. ročníky: počet žáků 28 z toho 7 dívek
smajlík smějící se – 23x
smajlík neutrální – 3x
smajlík zamračený – 2x
3. ročníky: počet žáků 28 z toho 8 dívek
smajlík smějící se – 25x
smajlík neutrální – 2x
smajlík zamračený – 1x

EVALUAČNÍ DOTAZNÍK DĚTÍ IV. ROČNÍKŮ K PROJEKTU

Počet žáků: 52 z toho 12 dívek

1. Čemu ses na tomto projektu naučil/a?

Nejčastější odpovědi:

- Naučil/a jsem se báseň – 25 chlapců, 5 dívek
- Dozvěděl/a jsem se nové informace o vodě – 10 chlapců, 2 dívky
- Porovnat rozdíl příběhem v knize a filmu – 3 chlapci, 3 dívky
- Jiné – 2 chlapci, 2 dívky

2. Jak podle tebe zvládla vaše skupina úkol?

Nejčastější odpovědi:

- Dobře – 28 chlapců, 7 dívek
- Někdo se báseň nenaučil – 4 chlapci, 2 dívky
- Kluci zlobili – 3 dívky
- Jiné – 8 chlapců

3. Co ti tento projekt prozradil o členech tvojí skupiny?

Nejčastější odpovědi:

- Některé holky a kluci umí dobře recitovat - 23 chlapců, 4 dívky
- Někdo umí jenom zlobit a nic ho nebaví – 4 chlapci, 4 dívky
- Dokážeme si pomoci navzájem – 4 chlapci, 3 dívky
- Jiné – 9 chlapců, 1 dívka

4. Co se ti na projektu nejvíc líbilo?

Nejčastější odpovědi:

- Film – 35 chlapců, 4 dívky
- Porovnání filmu a knížky – 2 chlapci, 5 dívek
- Recitace v kulturním domě – 3 chlapci, 1 dívka
- Jiné – 2 dívky

5. S čím jsi nebyl spokojený?

Nejčastější odpovědi:

- Mohli jsme dělat víc činností – 20 chlapců, 4 dívky
- Zlobení některých kluků – 4 chlapci, 3 dívky
- Nelíbilo se mi filmové zpracování – 4 chlapci, 3 dívky
- Jiné – 12 chlapců, 2 dívky

EVALUAČNÍ DOTAZNÍK DĚTÍ V. ROČNÍKŮ K PROJEKTU

Počet žáků: 48 z toho 10 dívek

1. Čemu ses na tomto projektu naučil/a?

Nejčastější odpovědi:

- Uvědomil/a jsem si důležitost vody pro živé organizmy – 24 chlapců, 6 dívek
- Dozvěděl/a jsem se nové informace o vodě a životu v ní – 10 chlapců, 2 dívky
- Uvědomil/a jsem si chování lidí k vodě – 2 chlapci, 2 dívky
- Jiné – 2 chlapci

2. Jak podle tebe zvládla vaše skupina úkol?

Nejčastější odpovědi:

- Dobře – 27 chlapců, 6 dívek
- Někteří se při čištění potoka moc nesnažili – 3 chlapci, 4 dívky
- Mohli jsme vyhledat víc informací – 5 chlapců
- Jiné – 5 chlapců

3. Co ti tento projekt prozradil o členech tvé skupiny?

Nejčastější odpovědi:

- Někdo je pracovitý a někdo se jenom fláká - 15 chlapců, 4 dívky
- Dokážeme si pomoci navzájem – 9 chlapců, 3 dívky
- Někteří spolužáci ví hodně informací – 7 chlapců, 2 dívky
- Jiné – 7 chlapců, 1 dívka

4. Co se ti na projektu nejmíc líbilo?

Nejčastější odpovědi:

- Čištění potoka – 23 chlapců, 2 dívky
- Byli jsme venku – 7 chlapců, 5 dívek
- Vyhledávání informací – 3 chlapci, 1 dívka
- Jiné – 5 chlapců, 2 dívky

5. S čím jsi nebyl spokojený?

Nejčastější odpovědi:

- Mohlo být větší teplo – 17 chlapců, 4 dívky
- Projekt mohl být delší – 9 chlapců, 2 dívky
- Zlobení některých kluků při čištění potoka – 2 chlapci, 4 dívky
- Jiné – 10 chlapců

6.3.3 Projekt „Podzim na poli“

Časové rozvržení: říjen

Prezentace projektu: chodba ZŠ

Tematické zaměření projektu: podzim

Doporučený ročník: 5. ročník

Hlavní cíle projektu:

- Pozorovat práci na poli
- Rozpoznat zemědělské stroje a jejich účelnost
- Určit plodiny sklizené na podzim a jejich využití lidmi
- Seznámit se s živočichy žijícími v půdě
- Pozorovat zvířata žijící na poli
- Vyhledat informace o způsobu života živočichů žijících v půdě a na poli

Anotace:

Tento projekt byl uskutečněn v rámci třídy 5. A. Jeho zaměřením byl ekosystém pole. Žáci se rozdělili do tří skupin, každá skupina si určila svůj cíl. Jedna skupina

pozorovala práci na poli, kde právě sklízeli zemědělci kukuřici. Další skupina si vybrala pozorování života v půdě a skupina třetí se zaměřila na pozorování živočichů žijících na poli.

1. Skupina – práce + rostliny na poli
2. Skupina – laboratoř
3. Skupina – zvířata žijící na poli

Příprava projektu:

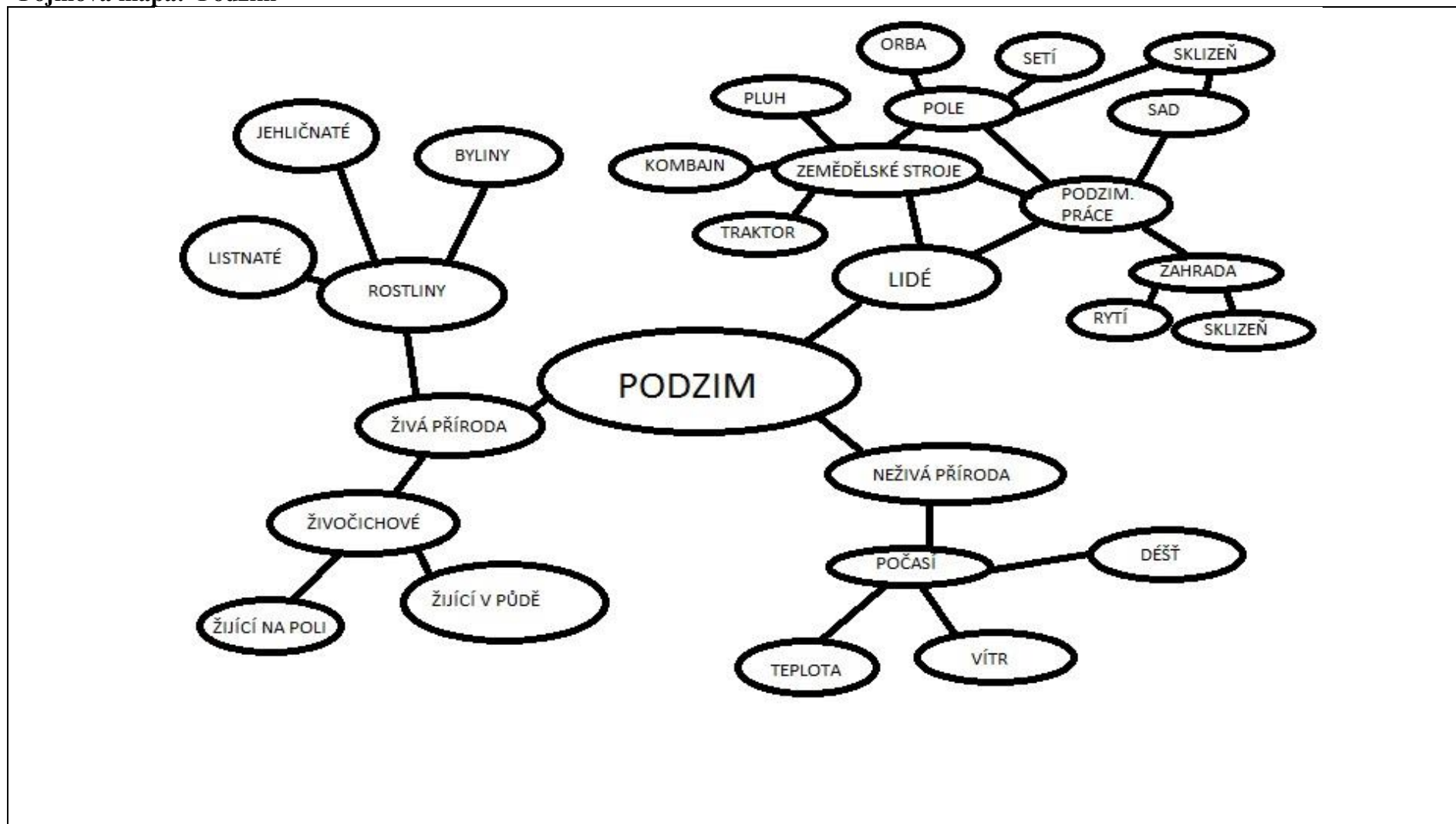
Celá příprava na tento projekt trvala čtrnáct dní. Během této doby žáci za pomoci učitele prozkoumávali terén místa pozorování, navštívili zemědělské družstvo, aby se domluvili na pomoci při projektu, zajišťovali dalekohledy a další pomůcky potřebné k uskutečnění projektu. Učitel z důvodu náročnosti projektu se domluvil s dalšími pedagogy na pomoc při realizaci.

Realizace projektu:

Ještě před zahájením projektu byli žáci upozorněni na bezpečnost při práci s pomůckami a na bezpečné chování na poli a jeho okolí. Potom se skupiny se svými vedoucími vydali na místa pozorování.

Pojmová mapa: Podzim

Náplň skupiny (dílky)	Pomůcky	Očekávaný výstup	Mezipředmětové vztahy	Průřezová témata	Klíčové kompetence
<p>1. Skupina</p> <p>Úkolem této skupiny bylo pozorovat práci na poli a sklizeň plodin. Během pozorování fotografovali stroje. Následně udělala skupina rozhovor se zemědělci, kteří jim popsali svoji práci, stroje se kterými pracují, pojmenovali části strojů a vysvětlili, jak fungují. Dále se skupina zajímala o plodiny sklizené na podzim. Ve škole vyhledávali informace o výrobcích z plodin, které viděli na poli (kukuřice, slunečnice, brambory, cukrová řepa). Dalším krokem byla kresba vyfotografovaných strojů, popiš částí strojů, jejich využití a výroba plakátů s těmito informacemi a obrázky, kresba plodina, popis jejich částí a výrobků z těchto plodin.</p>	Tužka, zápisník, fotoaparát, diktafon	Žáci se seznámí s plodinami sklízejícími se na podzim, jejich využitím pro společnost. Poznají zemědělské stroje, naučí se je pojmenovat, pojmenovat jejich části a účel.	<p><u>Výtvarná výchova:</u> kresba strojů, plodin</p> <p><u>Informatika:</u> fotografování, práce s diktafonem</p> <p><u>Český jazyk:</u> rozhovor se zemědělci</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> pozorování práce na poli</p> <p><u>Environmentální výchova:</u> práce na poli, plodiny na poli, způsob hospodaření</p> <p><u>Mediální výchova:</u> rozhovor se zemědělci</p>	<p><u>K učení:</u> vyhledávání informací</p> <p><u>Komunikační:</u> rozhovor se zemědělci</p> <p><u>Sociální a personální:</u> práce ve skupině</p> <p><u>Pracovní:</u> fotografování</p>
<p>2. skupina</p> <p>Úkolem druhé skupiny bylo zkoumání živočichů žijících v půdě. Žáci vybrali z půdy a z pod kamení živočichy, které vložili do připravených nádob, následně je odnesli do školy, kde pro ně měli připravené umělé prostředí (sklenice se zeminou), do kterých živočichy vložili. Následně tyto živočichy pozorovali.</p>	Lopatka, nádoby na sběr živočichů, láhve, zemina	Žáci se seznámí s živočichy žijícími v půdě, jejich životem v půdě, vyhledají informace o způsobu života	<p><u>Pracovní činnosti:</u> práce se zeminou, příprava prostředí pro živočichy</p> <p><u>Český jazyk:</u> vyhledávají informace v encyklopediích</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> pozorování živočichů žijících v půdě</p> <p><u>Environmentální výchova:</u> živočichové žijící</p>	<p><u>K učení:</u> vyhledávání informací</p> <p><u>Sociální a personální:</u> práce ve skupině</p>

<p>Pomocí klíčů a atlasů tyto živočichy určili a vyhledali informace o jejich způsobu života.</p>				<p>v půdě na poli</p>	
<p>3. skupina Tato skupina pozorovala zvířata žijících na poli a jejím okolí. V přípravné fázi si museli žáci připravit své pozorovací stanoviště. Pomocí vojenské cely si na okraji lesíka přiléhajícího k poli vyrobili bunkr. Vybaveni fotoaparátem, dalekohledy, zápisníky a tužkami se ukryli na svém místě a pozorovali. Během pozorování se jim povedlo vyfotografovat bažanta, křepelku, srnčí a zajíce. Po příchodu do školy tato skupina vyhledávala samce, samice a mláďata. Kreslili a vyhledávali informace o těchto zvířatech.</p>	<p>Tužka, zápisník, fotoaparát, dalekohledy</p>	<p>Žáci se seznámí s živočichy žijícími na poli, vyhledají informace o způsobu života</p>	<p><u>Pracovní činnosti:</u> příprava pozorovacího stanoviště <u>Český jazyk:</u> vyhledávání informací <u>Informatika:</u> fotografování</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> pozorování živočichů žijících na poli <u>Environmentální výchova:</u> pozorování a vyhledávání informací o živočiších žijících na poli</p>	<p><u>K učení:</u> vyhledávání informací <u>Sociální a personální:</u> práce ve skupině <u>Pracovní:</u> práce s fotoaparátem</p>

Prezentace projektu:

Prezentace projektu proběhla na školním pozemku dne 22. října 2012 v odpoledních hodinách. Pozváni byli spolužáci, kamarádi a rodiče žáků páté třídy.

Na školním pozemku byla žáky pomocí jejich hraček demonstrována práce na poli, na přistavěných lavicích bylo možno zhlédnout život v půdě, na panelech byla vyobrazena zvířata žijící na poli i v půdě a také zemědělské stroje s popisy. Jednou z částí byla ochutnávka výrobků z plodin popcorn – kukuřice, brambory – chipsy, cukrová řepa – káva a čaj k oslazení kostkovým cukrem. Celou prezentaci si uváděli žáci páté třídy sami.

EVALUAČNÍ DOTAZNÍK DĚTÍ V.A K PROJEKTU

Počet žáků: 18 z toho 4 dívky

1. Čemu ses na tomto projektu naučil/a?

Nejčastější odpovědi:

- Pracovat ve skupině – 10 chlapců, 1 dívka
- Poznat práci na poli a výrobky z plodin – 1 chlapec, 2 dívky
- Poznat zvířata žijící v půdě – 1 chlapec, 1 dívka
- Jiné – 2 chlapci

2. Jak podle tebe zvládla vaše skupina úkol?

Nejčastější odpovědi:

- Dobře – 9 chlapců, 2 dívky
- Trochu jsme se dohadovali – 1 chlapec, 1 dívka
- Všechno jsme museli dělat podle Pavla – 2 chlapci
- Jiné - 2 chlapci, 1 dívka

3. Co ti tento projekt prozradil o členech tvé skupiny?

Nejčastější odpovědi:

- Někteří jsou hodně šikovní a spoustu věcí ví - 7 chlapců, 2 dívky
- Někomu se nechtělo pracovat – 2 chlapci, 1 dívka

- Dokážeme si pomoci navzájem – 2 chlapci, 1 dívka
- Jiné – 3 chlapci

4. Co se ti na projektu nejvíc líbilo?

Nejčastější odpovědi:

- Bavilo nás to – 8 chlapců, 2 dívky
- Byli jsme venku i ve škole – 2 chlapci
- Rozhovor se zemědělci – 2 chlapci, 1 dívka
- Jiné – 2 chlapci, 1 dívka

5. S čím jsi nebyl spokojený?

Nejčastější odpovědi:

- Čas venku rychle utekl – 9 chlapců, 1 dívka
- Spolupráce – 2 chlapci, 1 dívka
- Viděli jsme málo zvířat – 2 chlapci
- Jiné – 1 chlapec, 2 dívky

6.3.4 Projekt „Zima v Podbořanech“

Časové rozvržení: prosinec – leden

Prezentace projektu: 8. února 2013 vestibul školy

Tematické zaměření projektu: zima

Doporučený ročník: 1. – 3. ročník

Hlavní cíle projektu:

- Seznámit se s životními podmínkami v tomto ročním období
- Prakticky si vyzkoušet některé zvyky a tradice, výrobu lamp, pečení cukroví a zimní sporty
- Napomáhat při příkrmování ptactva
- Uvědomit si význam léčivých bylin pro zdraví člověka
- Na pokusech si ověřit vlastnosti vody

- Rozpoznat skupenství vody
- Prakticky si vyzkoušet zimní sporty, seznámit se s jejich historií a výtvarně ji zpracovat

Varianty dílen:

1. Pokusná laboratoř
  - Pokusy s vodou, skupenství vody
  - Výroba zahradních lamp
  - Výroba nanuků
2. Tradice, zvyky, obyčeje, svátky
  - Pečení vánočního cukroví
  - Vánoční zvyky
  - Pranostiky
3. Koutek pomoci
  - Výroba krmítka
  - Přednáška myslivce, plnění úkolů
4. Zimní sporty
  - Zimní sporty nanečisto – xbox 360 kinect
  - Historie ZOH
  - Výtvarné zpracování
5. Význam bylin pro člověka
  - Byliny pro zdraví
  - Degustace čajů

Anotace: Tento projekt je určen pro první období primárního vzdělávání tzn. 1. – 3. ročník. Žáci čtvrtých tříd připravili pro své mladší spolužáky zajímavý projekt o ročním období.

Vytvořili pět dílů, každou s určitým zaměřením, ve kterých si žáci prvního období za asistence žáků čtvrtého ročníku prakticky vyzkoušeli pokusy s vodou, pečení cukroví, výrobu krmítka aj.

Před zahájením projektu, byla uskutečněna porada pedagogů prvního stupně a vychovatelek, kde byly sděleny a ujasněny informace o zajištění pomůcek, organizaci a bezpečnosti při práci v jednotlivých dílnách.

Organizace projektu:

Celková příprava celého projektu trvala čtrnáct dní. Během této doby žáci čtvrtých ročníků vyhledávali informace o vlastnostech vody, zkoušeli si jednotlivé pokusy. Shromažďovali recepty na pečení cukroví, zvyky, tradice a pranostiky z knih, internetu a od prarodičů. Zjišťovali pracovní postup výroby krmítka, historii zimních olympijských her a soutěží. Zajišťovali pomůcky pro jednotlivé dílny. Zajistili od sponzora bylinky pro ochutnávku čajů.

Žáci prvních až třetích ročníků byli rozděleni do skupin. Během čtyřhodinového projektu se tyto skupiny vystřídají ve všech dílnách. Každá skupina začíná se svým průvodcem ve vestibulu školy, kde se naučí píseň „Bude zima, bude mráz“. V každé dílně zajišťuje dozor a bezpečnost jeden pedagog.

Motivace:

Žáci čtvrtých tříd si zvolili pro začátek projektu píseň o ptáčkovi, který žije v zimě „Bude zima, bude mráz“. Tato píseň uvede žáky do ročního období zima. Poté následují hádanky se zimní tematikou.

Text písně „Bude zima, bude mráz“

Bude zima, bude mráz, kam se ptáčku, kam schováš?

1. Schovám se já pod hrudu, tam já zimu přebudu.

Bude zima, bude mráz, kam se ptáčku, kam schováš?

2. Schovám se do javora, tam bude má komora.

Bude zima, bude mráz, kam se ptáčku, kam schováš?

3. Schovám se já do lesa, tam je moja potěcha.

Bude zima bude mráz, kam se ptáčku kam schováš?

4. Schovám se já do mezu, až přestane vylezu.

Bude zima bude mráz, kam se ptáčku kam schováš?

5. Schovám se do křoviny, to budou mé peřiny.

6. Až přestane, vyletím, širý svět rozveselím,
půjde dívka na trávu, zazpívám jí nad hlavú.

Ukázky hádanek:

Přišel k nám bílý vůl,
vypil vody plný důl.

/Mráz/

Kousá, kousá,

nemá zubů,

lítá, lítá,

nemá křídel.

/Sníh/

Čtyři nožky,

dvě trnožky,

v zimě běží,

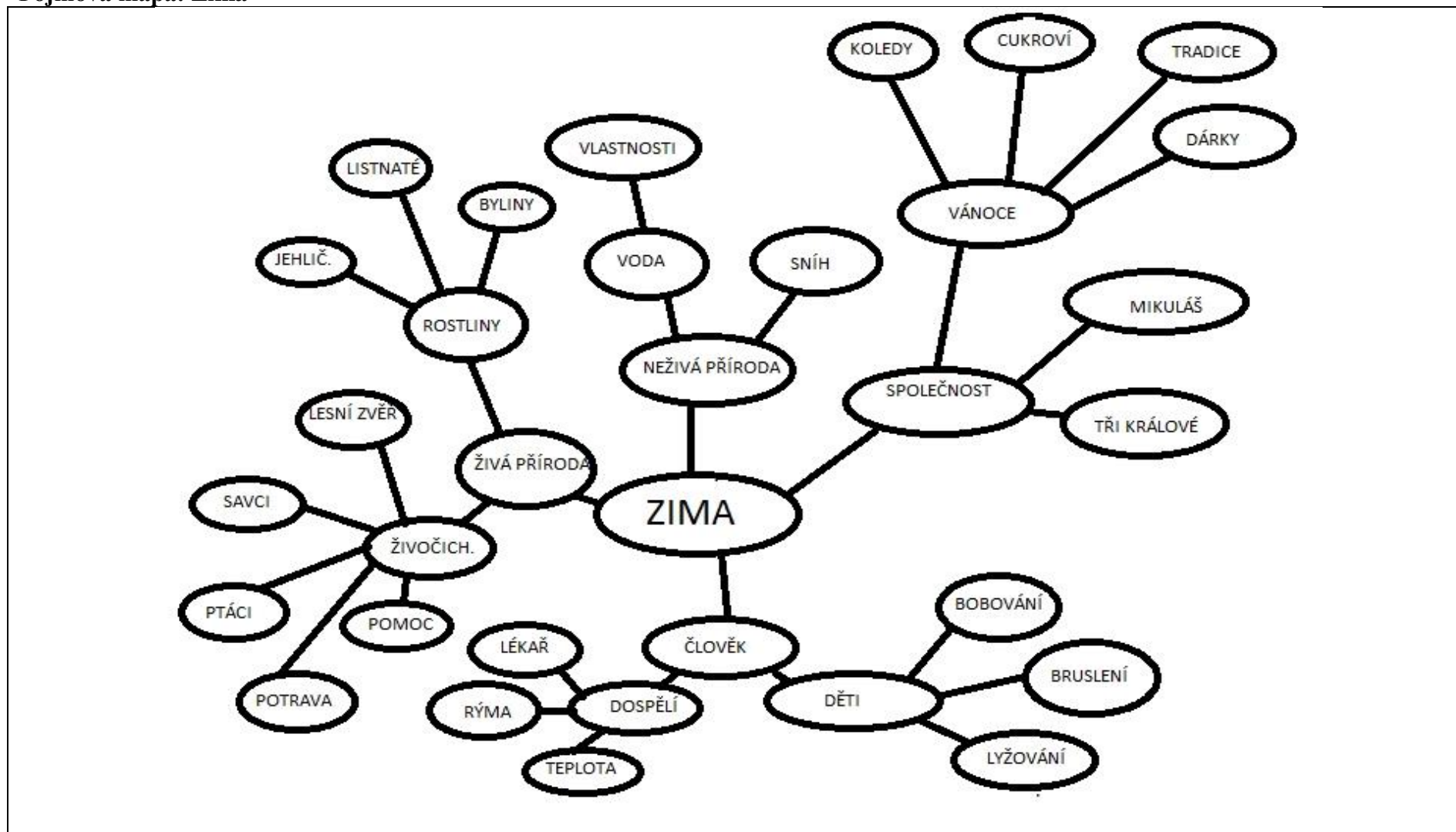
v létě leží.

/Sáňky/

Realizace projektu:

Pojmová mapa: Zima

Náplň skupiny (dílky)	Pomůcky	Očekávaný výstup	Mezipředmětové vztahy	Průřezová témata	Klíčové kompetence
<p>1. dílna <u>Pokusná laboratoř</u></p> <p><u>Pokusy s vodou, skupenství vody</u> Do hrnce vložíme kusy sněhu a postavíme ho na horkou plotýnku vařiče. Pozorujeme, jak se led pomalu rozpouští a mění se ve vodu. Dále ponecháme hrnec na vařiči a průběžně měříme teplotu vody, která se ohříváním zvyšuje. V určité době začne voda vřít. Pokličku na chvíli sundáme a sledujeme, co stoupá nahoru z vařící vody. Zrcátko podržíme několik centimetrů nad vařící vodou, všichni pozorují, jak se pára sráží a mění ve vodu.</p> <p><u>Výroba zahradních lamp</u> Plastovou lahev uřízneme ve dvou třetinách. Vložíme do ní kelímek tak, aby se nikde nedotýkal. Pomocí izolepy ho přichytíme k plastové lahvi. Prostor mezi kelímkem a lahví vyplníme přírodninami. Vše zalijeme vodou a dáme do mrazáku. Po zamrazení vložíme do kelímku čajovou svíčku a zapálíme. Z důvodu časové náročnosti je</p>	<p>Ledové kostky, hrnec s pokličkou, elektrický vařič, teploměr, zrcadlo</p> <p>Plastové láhve, kelímky, izolepa, zimní plody, větvičky, voda, čajové svíčky, nůžky nebo</p>	<p>Žáci si uvědomí změnu skupenství vody v závislosti na určité teplotě. Zjistí, že sníh se mění ve vodu, při zahřívání dojde k varu a voda se přemění v páru. Při ochlazení páry se opět stává vodou.</p> <p>Žáci si rozvíjí jemnou motoriku, estetické citění a fantazii. Uvědomí si vlastnost vody, změnu v led a dokáže toho využít v běžném životě</p>	<p><u>Pracovní činnosti:</u> provádění pokusu <u>Český jazyk:</u> vyhledávání pokusů v literatuře</p> <p><u>Pracovní činnosti:</u> práce s přírodním materiálem</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> pozorování změn skupenství vody</p> <p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> výroba lampy, pomoc ostatním, komunikace při práci</p>	<p><u>K učení:</u> pozorování pokusu <u>Komunikativní:</u> měření teploty vody a zapisování výsledků <u>Pracovní:</u> práce s teploměrem</p> <p><u>Pracovní:</u> práce s přírodním materiálem</p>

<p>vhodné výrobu lamp zařadit jako první v pořadí.</p> <p><u>Výroba nanuků</u> Džus nalijeme do formiček asi do dvou třetin. Fixem uděláme na formičce rysku, označující hladinu džusu. Vložíme do mrazáku. Po vyndání z mrazničky porovnáme značku na formičce s výškou zmrzlého džusu. Již hotový nanuk vyklopíme z formičky</p>	<p>nůž</p> <p>Džus, formy na nanuky, špejle, fix</p>	<p>Žáci si při výrobě nanuků uvědomí rozpínavost vody, která je součástí džusu.</p>	<p><u>Pracovní činnosti:</u> výroba nanuků Matematika: pozorování změn obsahu formičky</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> pozorování změny obsahu formičky</p>	<p><u>K učení:</u> pozorování zvětšení obsahu formičky</p>
<p>2. dílna <u>Tradice, zvyky, svátky</u></p> <p><u>Pečení vánočního cukroví</u> Máslo necháme změkhnout. Do mísy prosejeme mouku a cukr. Přidáme žloutky a máslo, vše rychle zpracujeme v hladké těsto. Těsto zabalíme do fólie a necháme v lednici alespoň půl hodiny odpočinout. Linecké těsto rozpůlíme a vyválíme na pláty. Podle potřeby z něj vykrajujeme pomocí vykrajovátek tvary (hvězdičky) a vkládáme je na vymazané plechy. Pečeme při 180 stupních Celsia. Po vychladnutí slepujeme marmeládou.</p> <p><u>Vánoční zvyky</u> Rozkrojení jablka, lití olova, pouštění</p>	<p>Pracovní podložka, váleček, pečící plech, papír vykrajovátko, marmeláda, mouka cukr, vejce, máslo, příborový nůž, sporák s troubou</p> <p>Jablka, nůž,</p>	<p>Žáci si prakticky vyzkouší pečení vánočního cukroví, procvičí jemnou motoriku</p> <p>Žáci si prakticky</p>	<p><u>Pracovní činnosti:</u> příprava, válení těsta, vykrajování tvarů</p> <p><u>Pracovní činnosti:</u></p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> příprava těsta, vykrajování</p> <p><u>Osobnostní a</u></p>	<p><u>Pracovní:</u> práce s těstem, válečkem, vykrajovátko <u>K učení:</u> výroba těsta</p> <p><u>Pracovní:</u> lití olova,</p>

<p>ořechových lodiček, rozkvetlá barborka, zpěv koled za doprovodu kytary (žák čtvrtého ročníku) – „Nesem Vám noviny“, „Půjdem spolu do Betléma“, „Štěstí zdraví“....</p>	<p>olovo, ořechové skořápky, rozkvetlá barborka</p>	<p>vyzkouší některé vánoční zvyky, které se uchovaly do dnešní doby. Společně si zazpívají vánoční koledy.</p>	<p>rozkrajování jablka, lití olova <u>Hudební výchova:</u> zpěv koled</p>	<p><u>sociální rozvoj:</u> poslech textu o vánočních zvycích, zpěv koled</p>	<p>krájení jablka <u>K učení:</u> poslech textu o vánočních zvycích <u>Občanské:</u> uvědomění si národní příslušnosti</p>
<p><u>Pranostiky</u> Žáci čtvrtých tříd, kteří připravovali celý projekt, seznámí ostatní s některými pranostikami, které vyhledali a zjistili od svých prarodičů. Společně hledají vysvětlení jednotlivých pranostik formou soutěže. Vyhledávají další pranostiky v knihách a na internetu. Nejúspěšnější žáci si odnesli odměnu.</p> <p>„Prosinec se sněhem na pěšině, žito je v každé vysočině“ „Mírný prosinec – mírná celá zima“ „Na suchý prosinec následuje suché jaro“ „Když na Štědrý den sněží, na pytle se chmel těží“ „Lepší Vánoce třeskuté, než-li tekuté“ „Mráz na Boží narození, zima se udrží bez proměny“ Když svatý Štěpán vyfouká bláto, bude pěkné jaro nato“</p>	<p>Knihy, počítače s internetem, odměna pro žáky</p>	<p>Žáci se seznámí s pranostikami vztahujícími se k zimě a jejich významem. Vyhledají další pranostiky na internetu a v knihách.</p>	<p><u>Český jazyk:</u> povídání si o pranostikách, rozhovor o významu pranostiky</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> rozhovor o pranostikách, jejich významu</p>	<p><u>K učení:</u> vyhledávání pranostik <u>Komunikativní:</u> vysvětlování významu pranostik</p>

<p>„Jaké zimy v prosinci – taková tepla v červnu“</p>					
<p>3. dílna <u>Koutek pomoci</u></p> <p><u>Výroba krmítka</u> Do plastové lahve vyřízneme cca 7 cm ode dna proti sobě dva větší oválné otvory, jejich okraje začistíme nůžkami, aby nebyly ostré. Pod výřezy uděláme na každé straně menší kulatý otvor velký tak, aby jím šla protáhnout připravená tyčka. Do víčka lahve propíchneme dvě dírky a provlečeme jimi kousek provázku, který na spodní straně víčka pevně zavážeme. Vznikne tak úchyt pro zavěšení krmítka.</p> <p><u>Přednáška myslivce</u> Pozvaný myslivec (z mysliveckého sdružení Blatno) seznámil děti se zvířaty vyskytujícími se v naší oblasti, chováním v lese, uvedl příklady záchrany zvířat, zopakoval pravidla při nalezení zvířete v přírodě atd. vysvětlil důležitost pomoci zvěři v zimním období příkrmováním. Na závěr prověřoval pozornost žáků otázkami z jeho výkladu. Žáci za správné odpovědi získávali věcné ceny.</p>	<p>Plastové lahve, nůž, nůžky, dřevěné tyčky, provázek</p> <p>Obrázky zvířat, zvukové nahrávky zvířat, odměny pro vítěze soutěže</p>	<p>Žáci si prakticky vyzkouší vyrobit krmítko pro ptáky, uvědomí si nutnost pomoci zvířatům v zimě</p> <p>Žáci se seznámí se zvířaty žijícími v naší oblasti. Uvědomí si důležitost pomoci zvěři v zimě. Osvojí se některé pojmy z myslivecké terminologie.</p>	<p><u>Pracovní činnosti:</u> výroba krmítka, práce s nůžkami, temperovými barvami</p> <p><u>Český jazyk:</u> rozhovor s myslivcem</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> rozhovor o pomoci zvířatům v zimním období</p> <p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> poslech textu o zvířatech, práci myslivce <u>Environmentální:</u> ukázky obrázků zvířat žijících v lese</p>	<p><u>Pracovní:</u> práce s nůžkami, přírodninami <u>K učení:</u> povídání o významu krmítek</p> <p><u>K učení:</u> poslech vyprávění o zvířatech <u>Komunikativní:</u> diskuze s myslivcem</p>

<p>4. dílna <u>Zimní sporty</u></p> <p><u>Zimní sporty nanečisto</u> – žáci měli možnost si vyzkoušet některé zimní sporty na herní konzoli s kinectem. Herní konzole snímá postavu dětí a tím se fyzicky stávají součástí hry.</p> <p><u>Historie ZOH, výtvarné zpracování</u> Žáci vyhledávali na internetu a v knihách historii ZOH, sporty zařazené do ZOH, úspěchy našich sportovců na ZOH, počet medailí získaných našimi sportovci atd. Výtvarně zpracovali jednotlivé sporty volnou technikou.</p>	<p>Herní konzole xbox 360</p> <p>Knihy, počítač s internetem, výtvarné pomůcky, čtvrtky</p>	<p>Žáci si vyzkouší některé zimní sporty, jejich náročnost, uvědomí si důležitost fyzické přípravy</p> <p>Žáci se seznámí s historií ZOH, s místy konání ZOH, s určitými sporty a sportovci reprezentující ČR</p>	<p><u>Tělesná výchova:</u> zkouška sportů na herní konzoli</p> <p><u>Český jazyk:</u> vyhledávání informací v knihách, na internetu <u>Výtvarná výchova:</u> kresba zimních sportů</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> zkouška sportovní disciplíny na herní konzoli</p> <p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> vyhledávání informací o ZOH</p>	<p><u>Sociální a personální:</u> komunikace při hře, návod</p> <p><u>K učení:</u> vyhledávání informací <u>Pracovní:</u> kresba zimních sportů <u>Občanské:</u> vyhledávání informací o úspěších našich sportovců</p>
<p>5. dílna <u>Význam bylin pro člověka</u></p> <p><u>Byliny pro zdraví</u> Děti si prohlížely jednotlivé byliny v herbářích. Na internetu a v knihách o nich zjišťovali informace. Léčivé účinky, jejich využití v lékařství a</p>	<p>Herbáře, encyklopedie s léčivými bylinami,</p>	<p>Žáci si uvědomí využití bylin v praktickém životě, rozpoznají</p>	<p><u>Český jazyk:</u> vyhledávání obrázků a informací</p>	<p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> povídání o bylinách a jejich účincích,</p>	<p><u>K učení:</u> prohlídka herbářů <u>Komunikativní:</u> povídání o bylinách</p>

<p>průmyslu. Následně je výtvarně zpracovávali.</p> <p><u>Degustace čajů</u> Děti ochutnávaly čaje z bylin</p>	<p>výtvarné potřeby, čtvrtky</p> <p>Byliny pro přípravu čajů</p>	<p>léčivé byliny</p> <p>Žáci rozeznají jednotlivé chutě čajů připravených z bylin</p>	<p>v knihách a na internetu</p> <p><u>Pracovní činnosti:</u> příprava čajů</p>	<p>vyhledávání informací</p> <p><u>Osobnostní a sociální rozvoj:</u> ochutnávka čajů</p>	<p><u>K učení:</u> ochutnávka čajů</p>
--	--	---	--	--	--

Prezentace projektu:

Prezentace projektu proběhla ve vestibulu školy dne 8. 2. 2013 v odpoledních hodinách. Zváni byli rodiče a kamarádi dětí, kteří se projektu zúčastnili. Chodník ke škole byl lemován rozsvícenými lampami vyrobenými žáky. Ve vestibulu probíhala ochutnávka napečeného cukroví, čajů z bylin a nanuků. Na panelech byly umístěny výkresy s danými tématy z jednotlivých dílen. Celou prezentaci uváděli žáci čtvrtých tříd, kteří celý projekt vymysleli a zrealizovali.

Vyhodnocení projektu:

Hodnocení bylo prováděno u dětí pomocí smajlíků, kteří se usmívaly, byly neutrální nebo se mračily.

V každé třídě visela tabule s těmito smajlíky a žáci u nich dělali značky, podle toho zdali se jim projekt líbil, zdali se něco naučili a zda by si dané dílny chtěli projít znovu.

Vyhodnocení dotazníku:

1. ročníky: počet žáků 32 z toho 12 dívek
smajlík smějící se – 26x
smajlík neutrální – 4x
smajlík zamračený – 2x
2. ročníky: počet žáků 28 z toho 7 dívek
smajlík smějící se – 24x
smajlík neutrální – 4x
smajlík zamračený – 0x
3. ročník: počet žáků 20 z toho 5 dívek
smajlík smějící se – 17x
smajlík neutrální – 2x
smajlík zamračený – 1x

7 ZÁVĚR

Tato práce se zabývá využitím fenologického pojetí vzdělávací oblasti „Člověk a jeho svět“ ve vyučování. V teoretické části jsem analyzoval pojmy včetně náplně vzdělávací oblasti se stanovením tematických okruhů. Splnění výstupů daného okruhu bylo realizováno formou vycházky, pracovního listu a projektu.

Děti motivujeme pro pobyt v přírodě ve všech ročních obdobích, neboť každé z nich má svá specifika. Při jarní vycházce do okolí a přilehlých zahrádek pozorujeme probouzející se přírodu. V létě sledujeme změny v přírodě na nejpřirozenějším místě tohoto období – u vody. Fenologická fáze podzimu skýtá možnosti pohybovat se v prostředí zemědělských prací, sklizně a orby. Dokonce i v zimním období pozorujeme v přírodě pohyb doložený stopami ve sněhu. Celý tento systém vycházek má jediný cíl: přesvědčit dítě, že pobyt v přírodě je inspirující, ozdravný a obohacující o nové zážitky a poznatky.

Každý tematický okruh shrnuje nabyté vědomosti vyplněním pracovního listu, který zároveň slouží jako zpětná vazba, zda si žáci dané téma osvojili.

Jednotlivé fenologické fáze lze pojmout komplexněji tvorbou projektu. Všechny projekty a vycházky zanesené v této práci byly i prakticky provedeny a potvrdily své opodstatnění ve výuce. Je prokázáno, že tento styl výuky, pokud se budou dodržovat určitá pravidla, má větší výsledný efekt. Žák lépe vstřebá poznatky, ke kterým došel vlastním pozorováním, nežli jen pasivním přijímáním teoretických informací podávaných ve školní lavici.

8 SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literatura:

BABIAKOVÁ S., KRATOCHVÍLOVÁ J., a kol., *Obsahová integrácia v elementárnej a predškolskej edukácii*, Pedagogická fakulta, Univerzita Mateja Bela, ISBN 978-80-8083-754-9.

FUKANOVÁ J., ŠTIKOVÁ V., *Já a můj svět, prvouka pro 1. ročník*, Nová škola, 2012, ISBN 978-80-7289-316-4.

GEBHARTOVÁ V., OPRAVILOVÁ E., *Rok v Mateřské škole*, Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-703-9.

KLIMKOVÁ M., *Jaro, léto, podzim, zima, s touto knížkou rok je prima*, Powerfield, 2012, ISBN 978-80-260-3417-9.

KOLEKTIV AUTORŮ, *Myslivost*, Státní zemědělské nakladatelství Praha, 1966, ISBN 07-014-66.

KOLEKTIV AUTORŮ, *Předškolákův rok*, Computer press, 2011, ISBN 978-80-251-3279-1.

KORBELÁŘ J., ENDRIS Z., *Naše rostliny v lékařství*, Avicem zdravotnické nakladatelství, 1974, ISBN 08-006-74.

KYRIACOU CH., *Klíčové dovednosti učitele*, český překlad ŠVEC V., Portál, 1996, ISBN 80-7178-022-7.

MATYÁŠEK J., ŠTIKOVÁ V., TRNA J., *Přírodověda 5*, Nová škola, 2004, ISBN 80-7289-063-8.

- MLADÁ J., PODROUŽEK L., *Příručka pro učitele k učebnicím a pracovním sešitům*, SPN, 1999, ISBN 80-7235-082-X.
- MÜHLHAUSEROVÁ H., SVOBODOVÁ J., *Prvouka 2*, pracovní sešit, Nová škola, 2011, ISBN 978-80-7289-035-4.
- MÜHLHAUSEROVÁ H., SVOBODOVÁ J., *Prvouka 1*, Nová škola, 2002, ISBN 80-7289-007-7.
- MÜHLHAUSEROVÁ H., SVOBODOVÁ J., *Prvouka 2*, Nová škola, 2001, ISBN 978-80-7289-034-7.
- PASH M., *Od vzdělávacího programu k vyučovací hodině*, Portál, 1998, ISBN 80-7178-127-4.
- PODROUŽEK L., JÚZA J., *Přírodověda s didaktikou pro primární školu*, Aleš Čeněk, 2004, ISBN 80-86473-72-4.
- PODROUŽEK L., *Didaktika prvouky a přírodovědy pro primární školu*, Aleš Čeněk, 2003, ISBN 80-86473-37-6.
- PODROUŽEK L., *Úvod do didaktiky prvouky a přírodovědy pro primární školu*, Aleš Čeněk, 2003, ISBN 80-86473-45-7.
- PRŮCHA J., WALTEROVÁ E. MAREŠ J., *Pedagogický slovník*, Portál, 1995, ISBN 80-7178-029-4.
- PŘÍHODA V., *Reformní praxe školská*, Praha: Československá grafická unie, 1936.
- ŘEHÁK B., *Vycházky do přírody*, SPN, 1971, ISBN 14-508-71.
- SLOUPOVÁ M., *Rok s krtkem*, Portál, 2011, ISBN 978-80-7367-775-5.

ŠTIKOVÁ V., *Prvouka 4*, Nová škola, 2003, ISBN 80-7289-052-2.

ŠTIKOVÁ V., *Prvouka 3*, Nová škola, 2002, ISBN 80-7289-044-1.

TOMKOVÁ A., KAŠOVÁ J., DVOŘÁKOVÁ M., *Učíme v projektech*, Portál, 2009, ISBN 978-80-7367-527-1.

VALENTA J. aj., *Projektová metoda ve škole i za školou. Pohledy*. Praha: Ipos Artama, 1993, ISBN 80-7068-066-0.

VRÁNA S., *Učebné metody*, Praha: Dědictví Komenského, 1938.

VÝZKUMNÝ ÚSTAV PEDAGOGICKÝ, *Rámcově vzdělávací program pro základní vzdělávání*, INFRA, 2005, ISBN 80-86666-24-7.

9 SEZNAM PŘÍLOH

- I. Vycházka „Pozorování podzimní přírody“
- II. Vycházka do zimní přírody
- III. Projekt „Jaro v Evropě“
- IV. Projekt „Voda“
- V. Projekt „Podzim na poli“
- VI. Projekt „Zima v Podbořanech“

Příloha č. I

Fotografie č. 1

Fotografie č. 2

Příloha č. II

Fotografie č. 1

Fotografie č. 2

Příloha č. III

Fotografie č. 1

Fotografie č.2

Fotografie č. 3

Příloha č. IV

Fotografie č. 1

Fotografie č. 2

Fotografie č. 3

Příloha č.V

Fotografie č.1

Fotografie č.2

Fotografie č.3

Příloha č. VI

Fotografie č. 1

Fotografie č. 2

Fotografie č. 3

